

Samensmelting der officierskaders.

EINDRAPPORT DER STAATSCOMMISSIE ¹⁾.

„Fais ce que dois,
„Advienne que pourra”.

HOOFDSTUK I.

De teerling is geworpen. De Aereopagus, die werd ingesteld om te onderzoeken in hoeverre eene samensmelting van alle Ned.- en Koloniale officierskaders ²⁾, tot een enkel officierskorps *uitvoerbaar* en in 's lands belang *wenschelijk* is, heeft zijn veto met *vier* tegen *drie* stemmen uitgebracht.

Zoowel de Ned. Regeering als de leden der Staten-Generaal zullen nu moeten beoordeelen, in hoeverre zij het advies, door de kleinste meerderheid van dat scheidsgerecht gegeven, zullen kunnen deelen.

Om dit volledig te kunnen doen, is het urgent, dat deze beoordeelaars zich vooraf een zuiver en juist beeld vormen van den toestand, waarin:

- 1°. het gescheiden Oost-Ind. officierskorps zich tegenwoordig bevindt;
- 2°. dat korps op dit oogenblik had behooren te zijn; en
- 3°. het Oost-Ind. officierskorps zich zou hebben voorgedaan, indien reeds nu de samensmelting van alle onze officierskaders, tot een enkel officierskorps, in den normalen vorm verkeerde.

Met het oog hierop volgen hieronder twee tabellen, waardoor een ieder — zelfs een leek op militair gebied — de vorengenoemde toestanden, in een oogopslag, zal kunnen overzien en beoordeelen.

¹⁾ Wij hebben het raadzaam geacht de openbaarmaking van dit opstel te verschuiven tot na de behandeling van de ontwerp-begrotingen, dienst 1902, bij de Staten-Generaal, omdat verondersteld mag worden, dat de Regeering en de leden der Staten-Generaal, door den daaraan verbonden parlementairen arbeid, te zeer met werk zijn overladen, om daarbij nog tijd te kunnen vinden tot bestudeering van het Rapport der Staatscommissie en c. q. tot kennisneming van hetgeen wij vermeenden over dat rapport te moeten schrijven.

²⁾ Met uitzondering van de officieren, welke in onze brochure van 1895 zijn vermeld op blz. 10, noot 6.

Tabel I.

Algemeen overzicht betreffende de formatie, de sterkte en de werking van het thans vigeerende Oost-Ind. gescheiden officierskaderstelsel, gedurende de jaren 1890—1899. Hieronder zijn *geen* geneeskundige officieren begrepen (zie: Brochure blz. 10, noot 6).

TOESTAND		Aantal Ind. officiersplaatsen			Aantal Ind. officiersplaatsen, dat niet bezet kon worden (c).	Onder de opgaven, die in kolom 5 vermeld staan, behooren het aantal:					
volgens het Koloniaal Verslag van:	op ultimo	volgens de Normale formatie. (a).	volgens de Tegenwoordige geldende formatie. (a).	dat volgens de aanwezige sterkte bezet was. (b).		Officieren, gedetacheerd van het leger h. t. l.	Onderluitenaants (d).	Adjudanten-onderofficier, dienstdoende als officier.	te zamen.	Aantal Ind.-off., dat volgens de „tegenwoordige formatie” bij het Ind. leger mankeerde.	Aantal Ind.-off., dat actief bij dat leger was ingedeeld.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1891	1890	1202(17)	1212(17)	1178	34	44	„	20	64	98	1114
1892	1891	1202(17)	1210(17)	1162	48	39	„	18	57	105	1105
1893	1892	1202(17)	1211(18)	1146	65	37	„	24	61	126	1085
1894	1893	1179(17)	1195(18)	1125	70	37	„	27	64	134	1061
1895	1894	1178(17)	1223(16)	1165	58	64	„	42	106	164	1059
1896	1895	1178(17)	1207(17)	1139	68	66	„	37	103	171	1036
1897	1896	1161(17)	1252(18)	1237	15	93	23	52	168	183	1069
1898	1897	1157(17)	1255(17)	1211	44	98	40	51	189	233	1022
1899	1898	1155(17)	1241(16)	1203	38	94	47	51	192	230	1011
1900	1899	1155(17)	1215(17)	1130	85	65	65	41	171	256	959

Toelichtingen.

a) De cijfers, in de kolommen 3 en 4 tusschen () geplaatst, wijzen aan hoeveel adjudanten-onderofficier, dienstdoende als officier, onder deze sterkte begrepen zijn. Zij behooren allen tot het wapen der artillerie; ook reeds sedert tal van vroeger jaren komen zij in deze staten voor.

b) In de laatste vijf jaren werden de officiersverloven voor langdurig (10 jarig) verblijf in de tropen meermalen opgeschort, en bij die gelegenheden vergden men zelfs van de *zieke* officieren, die een binnenlandsch verlof hadden bekomen, dat zij naar vermogen gehouden zouden zijn dienst te doen bij de troepen, die gelegerd zijn ter plaatse waar zij dat verlof doorbrachten (zie: Kol. Verslag 1897, blz. 39).

c) Onder deze opgaven zijn *niet* begrepen de officieren of als zoodanig dienstdoende: 1°. die wegens ziekte *geen* dienst konden doen; 2°. zij, die om de een of andere reden een binnenlandsch verlof genoten; terwijl verder ook *niet* in rekening zijn gebracht: 3°. *ieder* jaar pl. m. 20 Ind. officieren, die met hun geheele gezin uit alle oorden van den Ind. Archipel naar Batavia werden vervoerd, om aldaar gedurende 3 à 4 maanden (vrijgesteld van alle diensten) zich voor het toelatings-examen tot de Hoogere Krijgsschool te kunnen bekwa-

men (zie: Locomotief van 14 Juni 1898); 4°. *ieder* jaar een niet onaanzienlijk aantal Ind. officieren, die met hun geheele gezin eveneens te Batavia worden vereenigd, om eenige maanden (*geen* diensten presteerende) zich voor den topographischen werkkring voor te bereiden (zie: Java-Bode van 24 October 1900); enz.

d) Noch in de „Normale formatie”, noch in de „Tegenwoordige feitelijk geldende formatie” zijn ooit „Onderluitnants” in die staten opgegeven, en dus nooit officieel als zoodanig erkend.

HOOFDSTUK II.

Uit Tabel I blijkt duidelijk:

- 1°. dat het aantal actief optredende officieren, dat bij het O.-I. leger was ingedeeld (kolom 5), nooit heeft beantwoord aan de sterkte, die de „normale” formatie eischt (kolom 3), of die de „geldende” formatie vordert (kolom 4);
- 2°. dat het aantal officiersplaatsen, dat in het O.-I. leger niet bezet kon worden, steeds aangroeide, en wel van 34 tot 85 (kolom 6);
- 3°. dat het sub 1 en 2 vermelde heeft plaats gevonden, niettegenstaande bij het O.-I. leger waren ingedeeld:
  - a. gedetacheerde officieren van het leger h. t. l. (kolom 7);
  - b. onderluitnants (kolom 8); en
  - c. adjudanten-onderofficier, d.d. als officier (kolom 9). Deze gezamenlijke aanvulling bedroeg in het laatst opgegeven jaar (1899) pl. m. 18 pct. van het toen actief optredende aantal specifiek O.-I. officieren (kolommen 10 en 12);
- 4°. dat het aantal actief dienende O.-I. officieren ieder jaar sterk verminderde; immers het aan de formatie ontbrekende aantal steeg sedert 1890 van 98 tot 256 (kolom 11).

Moet het geen bevreemding wekken, dat in een leger, dat te allen tijde slag- en strijdvaardig behoort te zijn, een zoo onverantwoordelijke, steeds verergerende en voor de gevolgen van dat leger, zoo gevaarlijke toestand *noodeloos* (zooals wij hier verder zullen aantoonen) kon worden bestendigd?

Dit nu, geachte lezers, zijn de gevolgen van het thans vigeerende *gescheiden-officierskaderstelsel*!

En uit Tabel II is op te maken (zie hierverder, na blz. 94):

- 5°. dat, bij eene eventueele invoering van het *fusiestelsel*, het gezamenlijke aantal O.-I. officieren, volgens de „geldende” formatie (kolom 21), met gemiddeld ruim 260 O.-I. officieren moet verminderen (kolom 23);
- 6°. dat, tengevolge van de sub 5 omschreven omstandigheid, tal van Rijksuitgaven zullen kunnen vervallen.

HOOFDSTUK III.

In hoeverre eene samensmelting der officierskorpzen al dan niet *gewenscht* of zelfs *noodzakelijk* zal zijn, kan uit de hooger vermelde cijfers niet voldoende worden afgeleid. Om zulks te kunnen doen, is het noo-

dig, dat men ook de oorzaken kenne, die aanleiding hebben gegeven tot die ongunstige toestanden. Daartoe zal het volgende kunnen dienen.

Als vaststaande kan worden aangenomen, dat *ieder* leger zooveel mogelijk moet beantwoorden aan de voor zoodanig leger voorgeschrevene en vastgestelde *organisatie* of *formatie*.

Dit axioma geldt vooral voor een leger:

- 1°. dat steeds slag- en strijdvaardig moet zijn;
- 2°. dat, ver van het moederland verwijderd, te allen tijde voldoende zelfstandig moet kunnen optreden; en
- 3°. dat, in gevaarvolle tijden, op *geen* aanvulling kan rekenen, daar onze marine niet bij machte zal zijn den overtocht van die aanvulling te beschermen (Mil. Spect. 1900, blz. 576).

Zooals uit Tabel I (blz. 92 hiervoren) is op te maken, heeft het O.-I. leger — wat het officierskader betreft —, sedert geruimen tijd, aan dien hoofdeisch niet meer kunnen voldoen.

Trouwens, van het O.-I. leger, lijdt niet alleen het *officierskader*, maar ook het *minder gegraduateerd kader* — de nervus, de ziel, de hoofdader en de voornaamste levenskracht van ieder *goed* leger — aan *bloedarmoede*.

Bij het O.-I. *officierskader* o. a. — voor zooverre dat kader in O.-I. zelf present is — bestaat er een groot, ja zelfs een overgroot incompleet. Daardoor kunnen niet *alle* officiersplaatsen van dat leger door specifiek O.-I. officieren worden aangevuld (zie: Tabel I).

Het behoeft geen betoog, dat een zoodanige toestand niet mocht of kon worden bestendig.

De Regeering was dus wel verplicht naar bijzondere maatregelen uit te zien, om aan dien onhoudbaren en steeds verergerenden toestand een einde te maken.

Om op *geheel afdoende wijze* in dien toestand verbetering te brengen, zou, n. o. m., zeker het *eenvoudigste* en meest *rationeële* hulpmiddel zijn geweest: het aantal O.-I. aspirant-officiersplaatsen aan de K. M. Academie en de Cadettenschool, alsook aan den Hoofdcursus eenigszins uit te breiden. Vooral omdat het aantal aspiranten-officier voor den O.-I. dienst jaarlijks zoo aanzienlijk groot is ¹⁾, kon aan dat denkbeeld zeer gemakkelijk uitvoering worden gegeven. Ware dit *intijds* geschied, dan zou die maatregel *geleidelijk* hebben gewerkt, en op *onmerkbare* wijze zou het incompleet aan O.-I. officiers zijn verdwenen.

Dit hulpmiddel is echter door de Regeering niet toegepast. Zij heeft zich waarschijnlijk laten influenceeren door dat *tooverwoord* ²⁾ in Indië, nl. door het officiersavancement.

¹⁾ Niet alle aspiranten-cadets, die voor- of bij voorkeur voor den O.-I. dienst opteeren, kunnen (niettegenstaande zij aan de eischen van het examen voldaan hebben) onder die categorie eene plaatsing verkrijgen.

²⁾ Deze uitdrukking is van den Kolonel PENNING NIEUWLAND, Chef van den Generalen Staf in O.-I. (Historisch overzicht, punt 4, blz. 28).

Tabel II.

Vergelijkend overzicht van den toestand van het Ind. officierskorps gedurende de jaren 1895—1899, zooals dat officierskorps in die jaren: A geweest is; B volgens de „Tegenwoordige *geldende* formatie” had behooren te zijn; en C zou zijn geweest, indien reeds toen het fusiëstelsel geheel was ingevoerd, m. a. w. in den *normalen* toestand verkeerde. Hieronder zijn *geen* geneeskundige officieren opgenomen.

Toestand.		Aantal Ind. officiersplaatsen volgens de tegenwoordige geldende formatie.	Aantal Ind. officieren, dat volgens de tegenwoordige geldende formatie bij het Ind. leger mankeerde.	Aantal Ind. officieren, dat actief bij het Ind. leger was (of zoude zijn) ingedeeld volgens:			Aantal mankeerende actief optredende Ind. officieren volgens:			Aantal Ind. officieren, dat boven de tegenwoordige geldende formatie is (of zoude zijn) gevoerd,						Gezamenlijk aantal Ind. officieren, waaruit het Ind. officierskorps was (of zou zijn) samengesteld, volgens:				Jaarlijks aantal gepensionneerde Ind. officieren volgens:						
Volgens het Koloniaal Verslag van:	Op ultimo:			A.	B.	C.	A.	B.	C.	wegens detachering buiten Ned. Indië, op non-activiteitsstelling, of voor memorievoering volgens:			wegens verlof buiten Ned. Indië volgens:			Te zamen volgens:			A.	B.	C.	Minder in het fusiëstelsel.	A.	B.	C.	Minder in het fusiëstelsel.
										A.	B.	C.	A.	B.	C.	A.	B.	C.								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
					(a)	(a)		(b)		(c)			(d)									(e)	(f)	(g)	(h)	
1896	1895	1207	171	1036	1207	1207	171	Nihil	Nihil	69	69	Nihil	198	229	Nihil	267	298	Nihil	1303	1505	1207	298	54	62	50	12
1897	1896	1252	183	1069	1252	1252	183	„	„	58	58	„	157	182	„	215	240	„	1284	1492	1252	240	56	65	55	10
1898	1897	1255	233	1022	1255	1255	233	„	„	61	61	„	166	202	„	227	263	„	1249	1518	1255	263	59	71	59	12
1899	1898	1241	230	1011	1241	1241	230	„	„	65	65	„	138	167	„	203	232	„	1214	1473	1241	232	54	65	55	10
1900	1899	1215	256	959	1215	1215	256	„	„	67	67	„	161	201	„	228	268	„	1187	1483	1215	268	67	83	68	15

Toelichtingen:

a). Deze sterkte moet overeenkomen met de cijfers, die de tegenwoordige geldende formatie aangeeft.

b). De hier opgenomen toestand is zoo gunstig mogelijk voorgesteld voor de tegenstanders der fusie. In het *gescheiden* stelsel heeft de aanvulling van het Ind. officierskorps slechts *twee* malen per jaar plaats. Te weten: door de Kon. Mil. Academie en door den Hoofdcursus. Tusschen deze tijdstippen kan het aantal mankeerende actief optredende Ind. officieren zich zeer belangrijk uitbreiden. Veel minder is dit het geval in het fusiëstelsel (zie: kolom 10), aangezien daar de bedoelde aanvulling om de *veertien* dagen geschiedt (zie: Brochure, punt 16, op blz. 14).

c). Hier is aangenomen, dat het aantal detacheringen, op non-activiteitsstelling en voor memorievoering van Ind. officieren gelijk bleef als in A (zie: kolom 11). In de werkelijkheid zullen — vooral de beide laatste categorieën — een veel hoger cijfer kunnen bereiken.

d). Deze opgaven zijn berekend naar verhouding van stelsel A (zie: kolom 14), in dien zin, dat b. v. b. het getal 229 over 1895 (zie: eerste getal in kolom 15) is verkregen door de evenredigheid:

$$\begin{array}{r}
 1036 \text{ (kolom 5)} \\
 69 \text{ (kolom 11)} \\
 198 \text{ (kolom 14)} \\
 \hline
 1303
 \end{array}
 :
 \begin{array}{r}
 1207 \text{ (kolom 6)} \\
 69 \text{ (kolom 12)} \\
 x \text{ (kolom 15)} \\
 \hline
 1276 + x
 \end{array}
 =
 \begin{array}{r}
 198 \\
 : \\
 x
 \end{array}$$

$x = 229.$

e). Deze cijfers toonen aan, dat in het fusiëstelsel (zie: kolom 23) het aantal voor het Ind. leger benodigde officieren gemiddeld *ruim* 260 minder zal bedragen dan in de tegenwoordige geldende formatie van het gescheiden stelsel B (zie: kolom 21).

f). Deze opgaven zijn berekend naar verhouding van stelsel A (zie: kolom 24).

g). Deze aantallen zijn berekend naar verhouding van stelsel B (zie: kolom 25). De cijfers in kolom 26 zijn echter *veel te hoog*, aangezien de officieren uit het fusiëstelsel *in veel gunstiger* omstandigheden verkeerden dan de officieren van het gescheiden stelsel. De eerstbedoelden n.l. blijven slechts (volgens het fusiëstelsel zooals dat in de Brochure is aanbevolen) *drie* of *vijf* achtereenvolgende jaren (maximum) aan de kwade invloeden van het tropische klimaat blootgesteld, en repatriëeren dan gedurende vele jaren naar een gezonder klimaat. De officieren van het gescheiden stelsel daarentegen, moeten minstens (minimum) *tien* achtereenvolgende jaren in de tropen verblijven voor en aler zij een verlof naar Ned. kunnen bekomen van slechts één jaar.

h). Niettegenstaande de opgaven, in kolom 27 vermeld, minder gunstig zijn dan de werkelijkheid zou aangeven (zie: de aantekening sub. g), kan toch uit deze *veel te lage* cijfers worden opgemaakt, tot welke zeer aanzienlijke financiële Rijksbesparing het fusiëstelsel moet leiden. Immers uit kolom 27 blijkt reeds, dat het aantal jaarlijks te pensionneeren fusie-officieren, naar verhouding, gemiddeld 12 minder zou bedragen dan in het tegenwoordige *geldende* stelsel. Hoeveel gezamenlijke overtochtsuitgaven naar Ned. — met het geheele gezin voor hen die gehuwd zijn — ad f 725 per persoon, en hoeveel *Indische* pensioenen — die voor de verschillende rangen respectievelijk 9000, 6000, 4500, 3500, 2800, 2000, 1500 en 1200 gulden per jaar bedragen — zouden daardoor jaarlijks voor het Rijk kunnen worden bespaard?; enz.

Om de bestaande officierspromotie in O.-I. niet te stuiten ¹⁾, heeft de Regeering getracht op andere wijze uit die moeilijkheid te geraken.

Er werd nl. bepaald, dat, ongeacht het aantal O.-I. officieren, die in Nederland bij *korpsen* waren gedetacheerd, in het vervolg een grooter aantal Ned. officieren naar O.-I. zouden worden gezonden, dan artikel 3 van het nog vigeerende K. B. van 18 Augustus 1871, No. 10 (Ind. Staatsblad No. 176), toelaat.

Dit artikel luidt: „dat het *getal* en de *rang* der jaarlijks te detacheren officieren, voor *ieder wapen afzonderlijk*, bij beide legers *gelijk moet zijn*, doch *in geen geval* bij ieder van de beide legers *meer mag bedragen* dan *zes* officieren van het wapen der *infanterie* en *twee* van dat der *artillerie*”.

De ingevoerde maatregel is gebleken minder practisch te zijn, want het beoogde doel — opheffing van het O.-I. officiers-incompleteet — werd *niet* verkregen (zie: Tabel I, de kolommen 6 en 11). En, wat veel erger was, die maatregel had voor het Ned. leger zeer onbillijke gevolgen; want pl. m. 120 Ned. officieren werden daardoor aan de diensten van het leger h. t. l. onttrokken ²⁾.

Door de invoering van dezen maatregel, werd de ziekelijke toestand (het overgroot O.-I. officiers-incompleteet), die bij het O.-I. officierskorps was uitgebroken, eenvoudig gedeeltelijk op het Ned. officierskorps overgeplant.

Kan men, geachte lezers, eene zoodanige wijze van handelen wel rechtvaardig en billijk noemen? Te meer dringt zich die vraag op, omdat, zooals wij op blz. 94 hiervoren hebben aangegeven, op andere en geheel rationeele wijze, dat O.-I. officiers-incompleteet kon verdwijnen.

Een en ander was oorzaak — wij zeiden het reeds hierboven — dat bij het leger in Ned. een incompleteet van pl. m. 120 officieren werd ingevoerd ³⁾.

Wanneer nu nog in het oog wordt gehouden, dat bij het leger h. t. l. reeds pl. m. 200 officieren aanwezig zijn die, door hunne speciale diensten, gedurende korteren of langeren tijd, bij hunne respectieve korpsen *geen* diensten kunnen presteeren (Mil. Spect. 1900, blz. 580), dan zullen onze belangstellende lezers kunnen begrijpen, hoe zwaar en drukkend voornoemde maatregel was voor het leger h. t. l.

¹⁾ Het O.-I. officiers-incompleteet bestaat uitsluitend in den luitenantsrang (Graphische voorstelling A 1, nà blz. 24 van het Rapport der Commissie). Het spreekt vanzelf, dat door een zeer aanzienlijk incómpleet aan luitenants, de kapiteinsrang, en tengevolge van dien, ook *alle* verdere hoogere rangen, in veel korteren tijd werden verkregen.

²⁾ De Ned. officieren, die in de Koloniën zijn gedetacheerd, worden bij het leger h. t. l. *niet* yervangen. Zij blijven tot de sterkte van hun korps behooren, waardoor hunne diensten bij dat korps worden gemist.

³⁾ Pl. m. 100 officieren voor het O.-I. leger (zie bovenstaande noot) en 20 officieren voor het W.-I. leger. Sedert het jaar 1896 is bij laatstgenoemd leger het officiers-fusiestelsel reeds ingevoerd (zie: Hoofdstuk I, Bijlage E, Rapport der Commissie, blz. 27).

Men zal wellicht de hier besproken handeling trachten goed te praten door de bewering, dat daartegenover staat: dat dan een aanzienlijk aantal Ned. officieren in die Kolonie krijgsvaardig, enz., kon opdoen; maar, dat is een *gevolg* der detachering. *Doel* was het echter *niet*.

Zooals verder zal blijken, zijn wij een groot voorstander van het *zoo veel mogelijk* doen plaats hebben van de detacheringen van officieren naar O.-I.

Het detacheren van officieren bij andere legers, zelfs bij vreemde legers, kan — *oordeelkundig toegepast* — ontzaglijke voordeelen voor het eigen leger afwerpen. Een sprekend voorbeeld vinden wij in Japan. Na de nederlagen bij Simoneseki et Satsoema ondervonden, bracht dit Rijk dien maatregel op zeer uitgebreide schaal in toepassing; en daaraan is het toe te schrijven, dat dit leger legenwoordig zoozeer is verbeterd, en thans zelfs kan wedijveren met de meeste Westersche legers.

Wanneer echter de toepassing van een genomen maatregel andere gebreken doet opduiken, dan kan wel eens „le remède pire que le mal” worden, en dat was hier voor Nederland het geval. Hoofdzakelijk door het ontstane incompleet aan dd. officieren, was het leger h. t. l. verplicht (alleen gerekend voor het wapen der infanterie) 180 onderofficieren aan te stellen als dd. officieren.

Met den toestand van het *lager gegraduateerd kader* bij het O.-I. leger is het, zoo mogelijk, nog slechter gesteld.

Uit het Bat. Nbl. neemt de Heer THOMSON over (Verslag Krijgswetenschap 1898, blz. 203): „In het groot kampement te Tjimahi (P. R.) heerscht een slechte geest onder de soldaten van verschillende landaarden; er is gebrek aan toezicht... sedert geruimen tijd is daar gebrek aan officieren, *groot gebrek aan kader*”, enz. En op blz. 205: „Wij gelooven, dat het hoog tijd wordt, den toestand van het Ind. officierskorps (en kader) ernstig onder de oogen te zien. Een leger zonder een werkelijk voldoende aantal officieren en kader gaat achteruit in militaire waarde... het zou na verloop van tijd *ontaarden in een ongedisciplineerde bende*”.

Zoo vinden wij ook in de Locomotief van 11 December 1900, in het opstel „Ons leger”, het volgende vermeld:

„Sedert geruimen tijd heerscht bij het wapen der infanterie *groot gebrek* aan Europeesche onderofficieren. Moest daarom eenigen tijd geleden reeds worden overgegaan tot de bevordering van onderofficieren tot sergeant-majours *zonder* dat zij voor dien graad *examen hadden afgelegd*, thans wordt weer een stap verder gegaan, en zullen ook korporaals, *die niet in staat worden geacht* het examen voor sergeant te doen, maar die *den indruk maken* overigens voor dien graad wel geschikt te zijn, daartoe bevorderd worden. Kan het niet anders of deze maatregelen moeten *het gehalte* der onderofficieren doen *dalen*, zij verhelpen het incompleet slechts tijdelijk...” En iets verder:

„Door trage promotie: te oude kapiteins bij de infanterie; bij het

hoofdwapen verder: *vele* officiersplaatsen ingenomen door adjudanten-onderofficier, dienstdoende officier; sergeant-majors *zonder* examen; sergeanten, die *geacht* moeten worden *niet* aan het examen van hun graad te *kunnen* voldoen; te weinig korporaals; *is dat een toestand, die bestendig mag blijven?*"

Zoo eindigt deze schrijver zijn merkwaardig en veelbeteekenend opstel, dat, zoover wij hebben kunnen nagaan, door *niemand* is weersproken.

Hoe denken onze geachte lezers over dien toestand van het *gescheiden* stelsel? En waren wij niet gerechtigd aan het begin van dit Hoofdstuk te verklaren: dat het *geheele* O.-I. kader aan *bloedarmoede* lijdende was?

Een leger, met een minder geschikt en vooral met een incompleet kader, moet, n. o. m., op den duur geheel onvoldoende worden geacht om aan zijn taak te beantwoorden.

HOOFDSTUK IV.

Zooals hiervoren is opgegeven, was de eerste maatregel, die genomen werd om het O.-I. officiers-incompleet aan te vullen, het buiten werking stellen van het K. B. van 1871, No. 10.

De aanvragen om gedetacheerde Ned. offren (zelfs van *alle* wapens) werd intusschen, na verloop van tijd, zoo aanzienlijk groot (ver over de honderd), dat de M. v. O. verplicht was — op eene den 29^{en} Januari 1898 door een der leden van de Eerste-Kamer gedane desbetreffende interpellatie — te antwoorden:

„Aangaande de detachering van offren naar Indië kan ik mededeelen, dat ik reeds voor geruimen tijd aan mijnen ambtgenoot voor Koloniën heb kennis gegeven, dat het aantal offren, dat toen in Indië gedetacheerd was, niet belangrijk overschreden zou mogen worden en dus geen meerdere offren van het leger h. t. l., dan een door mij aangegeven rond getal, kon worden gedetacheerd.”

Dit toegezegd rond getal Ned. offren heeft deze M. v. O. echter niet lang meer kunnen blijven afstaan. Toen nl. het volgende jaar in Ned. eene proef werd genomen met de verkorte oefening voor de militie, bleek al aanstonds, dat het in uitzicht gegeven contingent onmogelijk *ten volle* kon worden afgestaan (Tabel I, kolom 7, het jaar 1899; toen slechts 65 Ned. offren waren gedetacheerd; en ook het K. B. van 24 Juni 1898, No. 49, waarbij bepaald werd: „dat in den loop van 1898 en 1899, geene offren naar O.-I. zouden worden gezonden”).

Deze omstandigheid zal zich in nog veel sterker mate doen gevoelen, zoodra de reeds aangenomen en het volgend jaar (1903) in te voeren nieuwe „*Militiewet*”, in haren geheelen omvang, in werking zal zijn getreden.

Immers, in dat militiestelsel, zal *het geheele jaar* door een veel *talrijker* aantal detail-oefeningen moeten worden gehouden. Niet alleen

met de zg. vier- en achtmaanders en met de miliciens voor *herhalings*-oefeningen opgeroepen is dit het geval, maar ook met hen, die — uit *alle* oorden van ons land — zich vrijwillig opgeven om:

- 1°. de vóóroefeningen bij te wonen;
- 2°. aan de speciale schietoefeningen deel te nemen;
- 3°. voor het reservekader te worden opgeleid; en
- 4°. tot korporaal (of hooger en graad) bij het beroeps- of bij het militiekader te worden geschikt gemaakt.

Met de in uitzicht gestelde groote voordeelen, valt het niet te betwijfelen, dat het aantal personen, dat aan die oefeningen zullen deelnemen, zeer belangrijk zal *toenemen*, terwijl ook het aantal plaatsen, waar die oefeningen zullen worden gehouden, zeer aanmerkelijk zal moeten worden uitgebreid.

Uit het officierskader der Ned. *korpsen* zal dus in de toekomst *geen enkel* officier meer *gemist* kunnen worden.

Bij het concipieeren van zijne nieuwe organisatie voor de landmacht h. t. l., heeft de M. v. O. ELAND, deze zwaarigheid zeer goed en juist ingezien en begrepen. Vandaar dan ook, dat in Hoofdstuk III, artikel 6, dier wet, o.m. bij punt *f* was bepaald: „dat het personeel van het Ned. leger, gedetacheerd bij de landmacht in O.- en in W.-I., niet is begrepen onder het aantal vrijwillig dienenden, dat in het eerste lid van dat artikel is opgenomen” (19.309 off^{ren} en minderen).

Blijkt uit al het voorgaande niet reeds duidelijk, dat het *gescheiden*-officierskaderstelsel *geen* aanbeveling verdient?

Toen de hoogst eenvoudige en gemakkelijke wijze, waarop in het incompleet aan specifiek O.-I. off^{ren} kon worden voorzien (blz. 94 hiervoren), *niet* werd toegepast, moest wel worden vermoed, dat dit plaats had om de promotie in dat korps niet te benadeelen.

Is deze onderstelling juist, dan moeten wij toch doen opmerken, dat ook op andere, meer billijke en gewettigde wijze, dit resultaat had kunnen zijn verkregen; nl. door te bepalen:

- 1°. dat in het O.-I. leger *elk* voor hooger en rang reeds gepasseerd officier, die minstens 20 effectieve dienstjaren telt en aanspraak kan maken op een pensioen van minstens *f* 2000, *niet* in dat leger *mag* worden behouden ¹⁾;
- 2°. dat deze maatregel zelfs worde uitgestrekt tot *elk* O.-I. officier, die reeds gesignaleerd is, of omtrent wien overtuigend is gebleken, dat hij voor den naast hooger en rang *niet meer* in aanmerking *kan* komen, en bovendien recht kan doen gelden op het sub 1 genoemd pensioensbedrag;
- 3°. dat O.-I. luitenants niet meer mogen worden aangewezen:
  - a. voor speciale betrekkingen of functiën, zooals adjudant van

¹⁾ Een pensioen van *f* 2000 komt, op *f* 100 na, overeen met het *volle* (hoogste) pensioen van een Ned. kolonel, die 40 dienstjaren telt.

den Gouverneur-Generaal, of van andere autoriteiten; bataljonsadjutant; enz.;

b. bij het O.-I. Dept. van Oorlog, of bij andere bureaux en speciale diensten, enz.;

c. als instructeurs aan onderwijs-inrichtingen, schietschool, enz.;

4°. dat de eischen voor het bekomen van een hooger rang dan dien van kapitein worden verzwaaard; enz.

Wanneer zoodanige maatregelen op *oordeelkundige* wijze en in *overeenstemming* met de belangen van den O.-I. dienst zoover mogelijk worden uitgestrekt, zal de gewenschte bevordering, zelfs bij een compleet O.-I. officierskader, kunnen worden bereikt.

Een zoodanige maatregel zal het groote voordeel opleveren:

a. dat *alle* voor den dienst *minder* geschikte off^{ren} 1) uit dat leger zullen verdwijnen en worden vervangen door *jeugdiger* en aan de eischen van den dienst *beter* beantwoordende off^{ren}, waardoor de slag- en strijdvaardigheid van dat leger moet vermeerderen; en

b. dat *alle* off^{ren}, die in speciale betrekkingen, enz., zijn geplaatst, door hunnen langeren diensttijd — dus rijker ervaring en meerdere opgedane militaire kennis, ontwikkeling, enz., — nog *beter* en *vollediger* aan hunnen ambtsplicht zullen kunnen beantwoorden.

HOOFDSTUK V.

Wij hebben er hiervoren reeds op gewezen, dat de eerste poging, die gedaan werd om het O.-I. officiers-incompleet geheel aan te vullen, niet slaagde; hoofdzakelijk, doordat de M. v. O. aan de hooge eischen van het O.-I. bestuur, de rem had aangedraaid.

Daarom werd de Regeering gedwongen, in 1896, naast den reeds ingevoerden maatregel, een nieuw systeem te beproeven, waardoor zij hoopte gelukkiger te zijn.

Dat tweede hulpmiddel bestond hierin, dat in het O.-I. leger eene categorie van dienstdoende off^{ren} — geen officier zijnde — werd ingevoerd, die *gediplomeerde* officiersplaatsen zouden innemen.

Reeds in het jaar 1892 was in Indië het denkbeeld geopperd en het voorstel gedaan, om bij het wapen der infanterie eene categorie van onderluitnants aan te stellen.

Deze gedachte mocht aanvankelijk geen grooten steun ondervinden. Vandaar dan ook, dat het in 1892 gedane voorstel, eerst in 1896 door de Regeering kon worden ingevoerd.

Deze niet algemeene instemming is, n. o. m., nog al verklaarbaar. De onderluitnants — wij zwijgen over de adjudanten-onderoff^{ren}, dd.

1) Het is over het algemeen een begrijpelijk en erkend feit, dat, in den regel, voor hooger rang *gepasseerde* off^{ren} en zij, die aanzegging hebben gekregen voor bevordering *niet meer* in aanmerking te *kunnen* komen, reeds spoedig hunne ambitie, toewijding, enz., voor den dienst verliezen.

als officier, die in algemeenen zin (hunne persoonlijke zeer gewaardeerde verdiensten daargelaten) nog minder voor het waarnemen van de luitenants-betrekking geschikt worden geacht — kunnen, wat kennis, ontwikkeling, beschaving, enz., aangaat *onmogelijk* met een *gediplomeerd* officier worden *gelijkgesteld*. En ook de leeftijd (35 à 50 jaar, zie I. M. Tijdschrift 1900, blz. 156), waarop deze onderluitenanten *voor het eerst* als *jongste* luitenant bij eene compagnie optreden en steeds door als *jongste* luitenant blijven doordienen, levert een zeer groot bezwaar op. Ook zal men kunnen begrijpen, dat, door het O.-I. leger gedeeltelijk met zoodanige onderoffren, in plaats van geheel met gediplomeerde offren, te encadreeren, de slag- en strijdvaardigheid van dat leger er *niet* op is vooruitgegaan.

Nog even moeten wij hier aanstippen, dat de invoering van deze dd. offren tevens plaats had, om eene snellere promotie bij het wapen der infanterie te bevorderen.

Ten einde onze belangstellende lezers in de gelegenheid te stellen, zelf te kunnen beoordeelen in hoeverre dit laatstvermelde streven gelukt is, laten wij hieronder volgen Tabel III. Zij bevat een overzicht van het vierjarig tijdvak vóór en na ultimo 1896; het jaar, waarop die dd. offren werden ingevoerd (zie de volgende blz.).

Uit deze Tabel blijkt duidelijk, dat de kapiteinsrang, na de invoering van de zg. dienstdoende offren, in *geen minder* aantal jaren kon worden verkregen. En ook uit Tabel I is op te maken (de kolommen 6 en 11), dat tusschen diezelfde tijdvakken het aantal officiersplaatsen, die onbezet *moesten* blijven, *niet kon verminderen*.

De vorenbedoelde maatregel kan dus alleen worden beschouwd als te hebben gestrekt om het O.-I. officiers-incompleteet eenigszins te maskeeren.

Ook nog moet het bevreemding wekken, dat de Regeering *alleen* voor het wapen der *infanterie* die snellere promotie zoo dringend noodzakelijk achtte; want uit de volgende statistieke opgave kan blijken, dat de andere wapens en dienstvakken — behalve het wapen der *cavalerie* — in veel ongunstiger positie verkeerden (zie blz. 102.).

Om aan te toonen, dat wij niet al te eenzijdig over de onderluitenanten en over de adjudanten-onderofficier, dd. als officier, hebben geoordeeld, stellen wij er prijs op, aan onze belangstellende lezers mede te deelen, hoe O.-I. offren over deze categorie van personen denken.

De *eerste* beoordeeling is van een gepensionneerd officier, die 36 jaren — bijna geheel bij den troep doorgebracht — als officier bij het O.-I. leger heeft gediend.

Deze hooggeëerde officier, — die wegens zijne militaire verdiensten zich de achting, niet alleen van het geheele O.-I., maar ook van het geheele Ned. leger heeft weten te verwerven, — zijn naam zweeft nog op ieders lippen, — schreef ons, naar aanleiding van onze laatste pen.

Tabel III.

Vergelijkend overzicht in hoeveel officiersjaren de jongste officier van iederen rang van het wapen der infanterie, in dien rang is bevorderd.

Volgens de Naam- en Ranglijst der Officieren van:	Gedurende het laatst van het jaar:	Aantal jaren waarin de volgende rangen werden verkregen.												TOELICHTINGEN.
		Bij het Oost-Indisch leger:						Bij het Nederlandsche leger:						
		Kapitein.	Majoor.	Luit.-Kolonel.	Kolonel.	Gen.-Majoor.	Luit.-Gen.	Kapitein.	Majoor.	Luit.-Kolonel.	Kolonel.	Gen.-Majoor.	Luit.-Gen.	
1894	1893	14	22	24	31	32	—	18	28	31	33	35	—	<p>Bij het concipieeren van deze Tabel waren wij verplicht van de <i>niet-officieele</i> Naam- en Ranglijst der Officieren gebruik te maken.</p> <p>Officieele gegevens stonden ons <i>niet</i> ten dienste.</p> <p>Voor onderdeelen van dienstjaren <i>boven</i> de zes maanden is een geheel jaar berekend.</p> <p>Bij deze opgaven is rekening gehouden met de Officieren, die gedurende hunnen officiersdiensttijd, om bijzondere redenen eene <i>smellere</i> of <i>tragere</i> bevordering hebben gemaakt. Telkens wanneer de dienstjaren van den jongsten off. van eenen rang, die opgenomen moest worden, zich als zoodanig voordeed, werd het aantal officiersjaren van den onmiddellijk aan hem voorafgaanden ranggenoot opgegeven.</p>
1895	1894	12	21	24	31	33	—	18	28	32	33	36	—	
1896	1895	12	21	24	29	33	35	18	28	32	34	37	—	
1897	1896	12	21	22	28	32	35	18	29	32	34	38	42	
Te zamen		50	85	94	119	130	70	72	113	127	134	146	42	
Gemiddeld aantal jaren.		12	21	23	30	32	35	18	28	32	33	36	42	
1898	1897	12	20	23	29	31	—	17	29	32	34	36	—	
1899	1898	11	20	23	29	30	—	17	28	32	35	36	—	
1900	1899	11	21	23	29	31	—	17	28	33	35	38	—	
1901	1900	13	21	23	29	30	32	17	28	33	35	39	41	
Te zamen		47	82	92	116	122	32	68	113	130	139	149	41	
Gemiddeld aantal jaren.		12	20	23	29	30	32	17	28	32	35	37	41	
In het laatste tijdvak.	Meer.	—	1	—	1	2	3	—	—	—	2	1	—	
	Minder.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	
Verschild tuschen de beide legers in het laatste tijdvak.	Meer.	—	—	—	—	—	—	5	8	9	6	7	9	
	Minder.	5	8	9	6	7	9	—	—	—	—	—	—	

nevrucht (1900), waarvan hij een afdruk had ontvangen, o. m. het volgende:

„Het verkrijgen van *jonge kapiteins* en, langs dien weg, van *jeugdige hoofdoffren* in ons Insulinde, is een *imperatieve* eisch, waar *alles* voor moet wijken. En aan dien eisch is *alleen* te voldoen, door de *verhouding* tusschen luitenants en kapiteins, op de bij de reorganisatie gedachte wijze te verbeteren.”

Iets verder: „dat *goed* gekozen, *flinke onderoffren*, met *gezond oordeel* en met *maximum voortvarendheid* begaafd, volkomen aan de gestelde eischen (tactisch) te velde zullen voldoen”.

En ook nog: „Aan de onderoffren is bij de oorlogen der toekomst, een prachtige rol beschoren, en aan hun initiatief zal *meermalen* het succès te danken wezen” (De cursiveeringen zijn van den schrijver).

Ten volle onderschrijven wij deze woorden. Ook wij waardeeren ten zeerste de persoonlijke verdiensten van de hierbedoelde onderoffren; doch, n. o. m., wordt de quaestie, die wij behandelen, geheel en al beheerscht door de vragen:

1°. of de waarde van een onderluitenant, of van een adjudant-onderofficier, dd. als officier, *kan* en *mag* worden *gelijkgesteld* aan die van een *gediplomeerd* officier?

Is dit *niet* het geval, — zooals wij uit de volgende beoordeelingen moeten afleiden —, dan is de slag- en strijdvaardigheid van het O.-I. leger, door de invoering van deze categorieën van onderoffren, er niet op vooruitgegaan.

2°. zal het O.-I. legerbestuur in staat zijn om *te allen tijde* een voldoende aantal *goede* en *flinke* O.-I. onderoffren te vinden, met *gezond oordeel* en met *maximum voortvarendheid* en *ondernemingsgeest* begaafd, die tot dd. offren zullen kunnen worden aangesteld?

Op grond van het opstel „Ons leger”, de artikelen van het Bat. Nbl. (blz. 96 hiervoren) en tal van andere mededeelingen uit de O.-I. pers. moeten wij dit ten zeerste bewijfelen.

Ten andere moeten wij doen opmerken: dat, zoo het O.-I. legerbestuur het steeds in aantal klimmend personeel dd. offren — geen officier zijnde — à toute force *completeet* wil houden, dit tengevolge zal hebben, dat in de toekomst, èn het aantal, èn het *gehalte* van onderoffren en korporaals daardoor zeer aanzienlijk zal *afnemen*.

De *tweede* beoordeeling is van den gepensionneerden Kolonel van den O.-I. Generalen-Staf W. C. NIEUWENHUIJZEN, die 28 officiersjaren tot het O.-I. leger heeft behoord, en in het Indisch Gedenkboek „Ned. Indië onder Koningin Emma” op blz. 245 schreef:

„De onderluitnants mogen wel ledige officiersplaatsen innemen, doch *al* de qualiteiten van den gediplomeerden of beroeps-officier vervullen, *kunnen zij daarom nog niet*. Hunne *mindere* kennis, ontwikkeling en beschaving zijn daartoe even zoovele *overwegende* bezwaren. Zij ver-

richten trouwens niet *al* de diensten, die van de luitenants worden *gevorderd*, en *blijven* onderofficier voor wie eene tweeslachtige positie in het leger is geschapen, die hen niet tot den officiersstand doet behooren en toch bezwaarlijk geheel met den onderofficiersstand kan doen omgaan. De rang van den onderluitenant heeft een schakel meer gevormd in de militaire hiërarchie die, *wel verre* van den afstand tusschen den officier en den onderofficier *in het belang van de handhaving der tucht groot te doen blijven*, dien *ten nadeele* daarvan *kleiner* zal maken".

De *derde* beoordeeling geldt het opstel „*Overlading onzer troepenofficieren*”, opgenomen in „*De Java-Bode*” van 24 October 1900. Daarin vinden wij vermeld :

„Eindelijk telt het (Ind.) leger tegenwoordig een vroeger niet gekende categorie van onderofficieren, die eigenlijk officiersdienst verrichten, nl. de *onderluitenants*, naast welke nog een niet onaanzienlijk aantal *adjutant-onderofficieren*, *dd. officieren*, optreedt. Deze onderofficieren nemen in de compagnie de plaats van luitenants in en zijn als zoodanig zeer welkom, maar, doordien zij eerst tot dien dienst groepen worden als zij *de krachtigste levensjaren achter den rug hebben*, en doordien zij niet *tot alle bezigheden toegelaten zijn*, die een luitenant te vervullen heeft, vullen zij de plaats van luitenant *toch nooit geheel aan* en komt, wat daaraan te kort schiet weer *verzwarend* op de schouders der luitenants neer. . . .” Iets verder vervolgt schrijver :

„Tegenwoordig heeft een onderofficier eerst jaren als sergeant-majoor of adjudant-onderofficier op een bureau gezeten en *heeft hij vaak den leeftijd bereikt, waarop een officier liefst zijn dienst te paard doet*, als hij de *veeleischende drukke betrekking* van onderluitenant, dat is, van *jongsten* luitenant, bij eene compagnie *aanvaardt* en gedurende jaren moet volbrengen”.

De *vierde* beoordeeling betreft het opstel „*Inlandsche officieren*” van den Kapitein van den O.-I. Generalen Staf G. NYPELS, verschenen in het I. M. Tijdschrift 1901, blz. 388, waarin o. m. het volgende voorkomt :

„. . . . . Hiervoor kunnen als voorbeeld de tegenwoordige *onderluitenants* gelden. Zij zouden eene uitstekende categorie van onderofficieren kunnen vormen, waarvan het (Ind.) leger niets dan voordeel te verwachten heeft, *maar*, doordien hunne positie van den aanvang af niet scherp genoeg is geteekend als geheel tot den onderofficiersstand te blijven behooren, doordien hun woningen in de officierskampementen aangewezen zijn, doordien hun cantine niet tot sociëteit aangewezen is, doordien hun een graad-naam gegeven is die elders als officiersrang geldt, doordien hunne geheele positie tot eene tweeslachtig-halfslachtige is gemaakt, zijn aspiratiën gewekt, is de ijdelheid gevoed op eene wijze, die hen tot onderofficieren maakt, die zich niet thuis gevoelen in hun stand en nog minder in den officiersstand, waartoe zij ook niet behooren”.

Om ons te bekorten zullen wij het hierbij laten. Trouwens, toont het hier opgegeven zeer beperkte aantal beoordeelingen niet reeds voldoende aan, dat wij deze categorie van personen niet te partijdig of te streng hebben voorgesteld?

En, na van deze beoordeelingen kennis te hebben genomen, kan men dan nog beweren, dat het denkbeeld — om deze soort van dd. officieren bij het O.-I. leger in te voeren — gelukkig kan worden genoemd?

Het staat bij ons onwankelbaar vast, dat het O.-I. leger — dat steeds voldoende zelfstandig moet kunnen optreden, en dat in gevaarvolle tijden op *geen* aanvulling kan rekenen —, *te allen tijde*, zoo *voltallig mogelijk*, door de *meest intelligente* officieren moet zijn geëncadreerd ¹⁾. Dit aantal officieren moet, door eene *vaststaande* organieke formatie worden bepaald, en mag niet, zooals tegenwoordig, af hankelijk worden gesteld „van de eischen *van het oogenblik*” (zie: Hoofdstuk I, Bijlage D, blz. 21, van het Rapport der Commissie).

HOOFDSTUK VI.

Wanneer al het vermelde in de bovenstaande Hoofdstukken wordt geresumeerd, dan komt men tot de conclusie:

- 1°. dat sedert zeer geruimen tijd een overgroot en steeds vermeerderend aantal specifiek O.-I. officieren bij dat leger mankeert (Tabel I, kolom 11);
- 2°. dat dit incompleet uitsluitend het aantal luitenants betrof (Graphische voorstelling A 1, 2 en 3, van het Rapport der Commissie);
- 3°. dat de gemakkelijkste en meest rationeele wijze om dat O.-I. officers-incompleet te doen ophouden niet werd toegepast (blz. 94 hiervoren);
- 4°. dat het eerste hulpmiddel, dat werd aangewend om bedoeld incompleet op te heffen, geschiedde in strijd met het nog vigeerende K. B. van 18 Augustus 1871, N°. 10 (Ind. Staatsblad, N°. 176);
- 5°. dat hierdoor bij het leger h. t. l. een incompleet aan officieren ontstond, waardoor pl. m. 120 officieren aan de diensten van hun oorspronkelijk korps werden onttrokken (blz. 95 hiervoren);
- 6°. dat, zoodra de reeds aangenomen nieuwe Militiewet geheel in werking zal zijn getreden, het Ned. leger niet meer bij machte zal zijn, om officieren naar de Koloniale legers te detacheren, althans wanneer geen *gelijk aantal* O.-I. officieren bij het leger h. t. l. wordt ingedeeld (blzn. 97 en 98 hiervoren);
- 7°. dat, toen het sub 4°. bedoelde hulpmiddel geen doel trof, men zelfs er toe is overgegaan, om eene categorie van dd. officieren in te voeren, die *niet* in alle opzichten aan hun taak konden beantwoorden (blz. 103 en volgende hiervoren); enz.; enz.

¹⁾ Onder deze categorie kunnen noch de onderluitenants noch de adjudanten-onderofficier, dd. als officier, worden gerangschikt.

Al deze omstandigheden, geachte lezers, zijn de gevolgen van het *gescheiden-officierskaderstelsel*.

HOOFDSTUK VII.

Nu onze belangstellende lezers — zelfs de leeken op militair gebied, die zich onder hen mochten bevinden — de *drie* toestanden van het O.-I. leger (zie: Hoofdstuk I, blz. 91 hiervoren) geheel kunnen overzien en beoordeelen, zij het ons vergund een blik te slaan op de leden der Staatscommissie zelf, ten einde daarna over te gaan tot de behandeling van het door haar uitgebracht eindrapport ¹⁾.

Algemeen werd het goedgekeurd en trouwens rationeel gevonden, dat de Ned. Regeering een *gelijk aantal* Ned. en O.-I. officieren had aangewezen, om zitting te nemen in die Staatscommissie.

De opgedane ondervinding had reeds toen geleerd — nl. van af de verschijning der Brochure in 1895 tot aan de benoeming der bedoelde Commissie in 1898 — dat de *bestiste tegenstanders* van het door ons aanbevolen stelsel, hoofdzakelijk — bijna uitsluitend — behoorden tot de officieren of tot de *gewezen* officieren van het O.-I. leger ²⁾. Om dus op een eenigszins zuiver onpartijdig en geheel onbevooroordeeld onderzoek te kunnen staat maken, was het niet alleen *gewenscht*, maar zelfs *noodzakelijk*, dat ieder dezer categorieën van officieren even sterk in die Commissie zou worden vertegenwoordigd.

Met bijzondere zorg, vooral met zeer veel overleg had de keuze van Commissie-leden plaats, voor zoover zij behoorden tot het Ned. leger. Ieder van die leden, had eene lange en rijke dienstondervinding als officier opgedaan. Bij hunne benoeming in die Commissie telden de leden ROOSEBOOM, BUYS en DE WILDE respectievelijk ruim 37, 34 en 35 officiers-dienstjaren. Daarenboven waren zij ieder afzonderlijk, als het ware specialiteiten omtrent de zaken, die, niet alleen bij de details van de opdracht nuttig, maar ook bij het algemeen onderzoek van het vraagstuk van zeer grooten invloed moesten zijn.

De Generaal-Majoor ROOSEBOOM, Voorzitter der Commissie, had de Stafschool doorloopen en bij verschillende korpsen van het leger en ook geruimen tijd bij den generalen staf gediend; hij was niet alleen opgetreden als leeraar, maar later ook als directeur van de Hoogere Krijgsschool, en eindelijk als oud-lid van de Tweede Kamer, was hij volkomen bekend met de eischen waaraan wetsvoorstellen of wets-

¹⁾ Van den M. v. O. mochten wij op 2 October II. een exemplaar van dat eindrapport ontvangen. Voor deze beleefde attentie brengen wij, ook hier, onzen zeer oprechten dank over.

²⁾ Onder deze waren tal van personen, die de brochure niet eens hadden gelezen, of op andere wijze, dan door eigen onderzoek, in kennis waren gesteld met de beginselen, waarop het door ons voorgestelde denkbeeld steunde.

wijzigingen moesten voldoen. En dit laatste kwam vooral ten goede aan het bepaalde onder punt 3a en b van het K. B. van 21 October 1898, N°. 15, volgens hetwelk de Commissie c. q. de noodige voorstellen zou hebben te doen.

De Luitenant-Kolonel BUYS had indertijd eene Engelsche expeditie naar Abyssinië medegemaakt, en was daarenboven reeds *driemaal* bij het O.-I. leger gedetacheerd geweest. Als zoodanig dus, had hij geleerd wat van den *omwisselenden* en *gemengden dienst* kon en moest worden gevorderd.

De Luitenant-Kolonel DE WILDE kon, door zijne opgedane ervaring op *militair ondervijsg gebied*, dit, bij het fusie-onderzoek zoo gewichtig onderwerp, ten volle beoordeelen.

De O.-I. officieren van de Commissie, te weten de leden GREVERS, FRENKEL en HAPPÉ, telden een veel korter officiers-diensttijd. Het oudste lid had slechts 23, en de beide overige leden hadden slechts 14 jaren als officier gediend.

De Majoor GREVERS, nieuw-benoemd Commandant der Koloniale Reserve, was bij de Hoogere Krijgsschool gedetacheerd geweest en had ook bij den O.-I. generalen staf gediend.

De gepensioneerde Kapitein FRENKEL had insgelijks de lessen aan de Hoogere Krijgsschool bijgewoond. Als luitenant werd hij daarna gedurende bijna twee jaren bij de genietroepen h. t. l. gedetacheerd. In O.-I. teruggekeerd, diende hij zeer korten tijd bij den O.-I. generalen staf. Bij zijn optreden in de Commissie, in 1898, was hij reeds bij besluit van den G.-G. van Ned. Indië van 29 Mei 1896, No. 17, eervol uit den militairen dienst ontslagen.

De Ritmeester HAPPÉ, tevens Secretaris der Commissie, die zijn naam op waardige wijze heeft weten hoog te houden, diende uitsluitend bij het wapen der O.-I. cavalerie. Bij zijn optreden als Commissie-lid, was hij reeds sedert 1 Mei 1898 met verlof.

Eigenaardig mag het heeten, dat het Departement van Koloniën niet de behoefte heeft gevoeld, om minstens één O.-I. officier in die Commissie op te nemen, die als hoofdofficier van uit Ned. gedetacheerde officieren onder zijne onmiddellijke bevelen had gehad. Hij zou der Commissie hebben kunnen overtuigen van de al of niet geschiktheid dier officieren voor den O.-I. dienst.

Tot *zevende* lid der Commissie werd benoemd Jhr. SIX, Raad-Adviseur en Chef van de Afdeeling C. „Militaire zaken” van het Departement van Koloniën, die vroeger bijna *acht* jaren, als luitenant der genie, bij het leger h. t. l. heeft gediend. Een ambtenaar met een vast karakter, en die meermalen getoond heeft, dat waar een wil is, ook een weg wordt gevonden. Zijne bijzondere eigenschappen worden aan dat Departement ten zeerste gewaardeerd. Ten bewijze kan strekken, de hooge rang, dien hij heeft weten te verwerven.

Toch heeft het aan velen bevreed, dat de keuze van de Ned. Regeering op dezen ambtenaar is gevestigd geworden. Omtrent dezen af-

deulingschef werd reeds verluid, dat hij was een zeer *beslist tegenstander* van het fusie-denkbeeld. Duidelijk viel dit af te leiden, uit de verschillende aantekeningen, die in de Memoriën van Antwoord, tusschen 1895 en 1898 voorkwamen en gegeven werden door *twee* opvolgende M. v. K., welke *niet* als *militaire specialiteit* waren te beschouwen. Met eenig recht kon men dus vermoeden, dat de bedoelde, *voortdurend ongunstig luidende* adviezen omtrent het fusie-denkbeeld, door dien ambtenaar waren geïnspireerd geworden.

Vrij algemeen was men van oordeel, dat noch de schrijver der Brochure, noch vooraf verklaarde *vóór-* of *tegenstanders* van het te onderzoeken stelsel, in die Commissie behoorden zitting te nemen. Dit kon, meende men, voor een *zuiver* en *onbevooroordeeld* uit te brengen eindverslag, niet *gunstig* werken. Zelfs de Indische pers liet zich hierover in dien geest uit. Wij vinden o. a. in „De Java-Bode” deze zinsnede: „De vraag moet ons echter uit de pen, of de Regeering *wel* en *wijs* deed, met in dergelijke Commissie iemand te benoemen, die a priori zijn parti-pris had kenbaar gemaakt. De Commissie is toch daar om te onderzoeken, te overwegen, te beraadslagen, *niet* om bij meerderheid van stemmen aan te nemen of te verwerpen; en men heeft *weinig* waarborg voor eene *onbevooroordeelde, onpartijdige* wijze van *behandeling* bij leden met zulke antecedenten. Hoe zelden treft men in de samenleving mannen aan, die zoo *stink* en *onafhankelijk* zijn, openlijk „Coram populo” erkenning af te leggen van eene begane dwaling?”

Ook viel het meerderen op, dat de Regeering in die Commissie *geen* lid van de Staten-Generaal had opgenomen. De benoeming van een zoodanig lid zou op meer algemeene goedkeuring hebben kunnen rekenen, dan van het laatst besproken lid. Te meer drong zich die meening op, omdat 1°., voor en aler tot wetswijziging kon worden overgegaan, de leden der Staten-Generaal het eindrapport der Commissie hadden goed te keuren, dit lid zou alzoo de Kamer hebben kunnen voorlichten; en 2°. de daarvoor aan te wijzen persoon zich als vanzelf teekende. Wij bedoelen het lid der Tweede Kamer J. B. VERHEY, die als Luitenant-Kolonel der Mariniers alsnog tot dat korps behoort ¹⁾.

Veel belangstelling toonde dit lid in de samensmelting der officierskorpsen. Daarom dan ook drong hij in de Kamer steeds aan op het houden van een *degelijk* en *grondig* onderzoek; vooral omdat hij het landsbelang daarbij nauw betrokken achtte.

Door zijne eigenaardige positie zou dit Kamerlid bij het te houden onderzoek *grootte diensten* hebben kunnen bewijzen en vooral zeer *practische wenken* hebben kunnen geven.

Uit eigen ervaring toch, kon hij een volmaakt oordeel vellen, niet alleen over den afwisselenden dienst der landmacht, maar ook over dien bij de marine. Daarenboven heeft de Heer VERHEY zich in de Tweede Kamer steeds doen kennen als iemand, die alle aan de orde

¹⁾ Wij hebben niet de eer dit Kamer-lid persoonlijk te kennen.

gestelde vraagstukken met een zeer ruimen en bijzonder scherp blik weet te beoordeelen.

Eene keuze tusschen dit Kamer-lid en den bedoelden Afdeelingsschef van het Departement van Koloniën zou, n. o. m., niet moeilijk zijn gevallen.

Immers, de eerste had zich *nooit* doen kennen als een *vooraf* beslist vóór- of tegenstander van het fusie-denkbeeld; de tweede *wel*.

De eerste behoort nog steeds *tot het leger*; terwijl de tweede reeds bij K. B. van 27 Maart 1874, No. 22, eervol uit den militairen dienst is ontslagen.

Eerstbedoelde had met eigen oogen den *omwisselenden* en *gemengden* dienst leeren kennen, zoowel h. t. l. als in O.-I.; terwijl de tweede daarentegen *nooit* in een onzer Koloniën is geweest en dus die persoonlijke ervaring geheel mist.

Slechts *acht* maanden na het optreden der Staatscommissie werd de Generaal-Majoor ROOSEBOOM tot Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië benoemd, en daar de werkzaamheden der Commissie nog niet waren afgeloopen, moest voor hem een vervanger worden aangesteld.

Niet zonder bevreemding werd uit het K. B. van 27 Juni 1899, No. 43, vernomen, dat, voor dezen *actief dienenden Ned. officier*, een *gewezen O.-I. officier* als lid der Staatscommissie was aangewezen; waardoor het zoo gewaardeerde evenwicht tusschen Ned. en O.-I. offren in die Commissie geheel werd verbroken.

Zelfs de leden der Tweede Kamer gaven hiervan blijk. In hun Voorloopig Verslag betreffende de begroting van Ned.-Indië, dat na genoemd K. B. uitkwam, werd aan de Regeering de volgende vraag gesteld:

„De Commissie, belast met een onderzoek naar de mogelijkheid van samensmelting der Ned. en Ind. officierskaders, bestond aanvankelijk uit *drie* Ned. en *drie* Ind. offren en één ambtenaar. In de plaats van den tot Gouverneur-Generaal aangestelden *Ned. officier* is een *Ind. officier* tot lid benoemd. Gevraagd werd, waarom niet opnieuw een *Ned. officier* werd gekozen?”

Dat de M. v. K. — die in *alle* officieele stukken betreffende het fusie-denkbeeld steeds een *ongunstig* advies had gegeven — geen bezwaar maakte om in die Commissie een *Ned. actief dienend officier* door een *gewezen O.-I. officier* te doen vervangen, kan nog eenigszins begrijpelijk voorkomen.

Veel minder is dit het geval met den toenmaligen M. v. O. Deze toch had, evenals zijn ambtsvoorganger, verklaard: „niet te aarzelen aan de Kamer mede te deelen, dat volgens zijn gevoelen, eene zoodanige samensmelting der officierskaders (op zichzelf beschouwd) moet worden geacht te zijn in het belang van onze slag- en strijdvaardigheid.”

Dus een zeer groot Staatsbelang zou bevorderen.

Reeds om die reden moest worden verwacht, dat een zoodanig Minister eene wijziging in de samenstelling dier Commissie *niet* zou hebben

goedgekeurd of zou hebben *ondersteund*, waardoor de verhouding tusschen de waarschijnlijke vóór- en tegenstanders van het te onderzoeken stelsel, in den boezem van die Commissie op eene zoo *ongelijkmatige* wijze werd veranderd. Eene omstandigheid die — voor een *zuiver onpartijdig* en *geheel onbevooroordeeld* uit te brengen eindrapport — *niet gunstig* kon werken.

Sedert 27 Juni 1899 bestond de Staatscommissie dan ook uit *twéé* Ned. en *vier* O.-I. offren en daarenboven uit *één* ambtenaar, die *tegen* het fusie-denkbeeld was gekant.

Intusschen bestaat er nog eene andere reden waarom de medewerking van den M. v. O. tot deze benoeming bezwaarlijk kan worden verklaard.

Op de aantekening van het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer — hierboven vermeld — heeft de M. v. K., nl. het volgende geantwoord:

„Toen de noodzakelijkheid ontstond om een nieuw lid te benoemen in de Commissie, belast met het onderzoek naar de mogelijkheid van samensmelting der Ned. en Ind. officierskaders, is, in overleg met den M. v. O., gezocht naar een gewezen officier, die door zijne opleiding en zijne antecedenten geacht kon worden in staat te zijn om het hooger bedoelde vraagstuk met een ruimen blik te overzien. Evenmin als bij de oorspronkelijke samenstelling van de Commissie, werd er angstvallig overwogen, tot welk der beide legers de militaire leden der Commissie moesten behooren.”

In verband met hetgeen wij in alinea 4 op blz. 106 hebben vermeld, klinkt vooral de laatste volzin van dit ministerieel antwoord wel zonderling. Men verwachtte dus, dat een *onpartijdig* en *onbevooroordeeld* eindrapport, omtrent het hier op te lossen vraagstuk, ook kon worden verkregen van eene Commissie, die of *uitsluitend* uit Ned., of *uitsluitend* uit O.-I. offren en uit een ambtenaar van het Dept van Koloniën ware samengesteld geweest?

Wij betwijfelen of vele van onze belangstellende lezers zich wel met dit gevoelen zullen kunnen vereenigen. Wij althans kunnen deze meening *niet* deelen.

Volgens het hierboven opgegeven antwoord van den M. v. K., is, *in overleg* met den M. v. O., *gezocht* naar een persoon, die, volgens gestelde eischen, den Generaal ROOSEBOOM in de Commissie kon vervangen.

Moet hieruit worden afgeleid, dat de vervanging van een actief-dienend Ned. militair lid der Commissie door een gewezen O.-I. officier was toe te schrijven aan de omstandigheid, dat de M. v. O. in het *geheele* Ned. officierskorps *niet één* officier heeft kunnen vinden „die door zijn *opleiding* en zijn *antecedenten* geacht kon worden *in staat te zijn*, om het hooger bedoelde vraagstuk met een *ruimen blik* te overzien?”

Dit is immers niet denkbaar, niet aanneembaar?

Maar waarom werd dan het vermoeden gewekt, dat hier eene *partijdige*, ja zelfs — voor het op te lossen vraagstuk, waarbij het Staatsbelang zoozeer was betrokken — eene *minder gewenschte* keuze was gedaan?

Kwamen — behalve de hiervoren genoemde Heer VERHEY — niet tal van Ned. opper- en hoofdoffren voor eene zoodanige opdracht in aanmerking?

Moest het voor het geheele Ned. officierskorps niet pijnlijk zijn te zien, dat hier de meening werd verspreid, alsof onder de 2094 offren, waaruit dat officierskorps bestaat, er *niet één* officier zou zijn te vinden geweest: „die door zijne opleiding en zijne antecedenten geacht kon worden *in staat te zijn*, om het hooger bedoelde vraagstuk „met ruimen blik te overzien”?

Of moest soms de kracht van het hier opduikende bezwaar gezocht worden in het woordje „*gewezen*” (officier), dat in het hiervoren aangehaalde antwoord van den M. v. K. vermeld stond?

Maar was er dan ook onder het groote aantal *gewezen* Ned. offren — waarvan velen in O.-I. hadden gediend — *niet één enkel* officier te vinden, die aan de gestelde eischen voldeed?

Wanneer al het voorgaande wordt overwogen, rijst dan niet onwillekeurig de vraag: of, door op zulke wijze te handelen, de Regeering op zich den *schijn* laadde, dat zij niet wenschte, dat het te onderzoeken vraagstuk op eene — voor de invoering van het fusiestelsel — *gunstige* wijze zou worden opgelost?

Doch keeren wij liever tot den nieuw-benoemden terug.

Ter vervanging van den actief-dienenden Generaal ROOSEBOOM werd bij K. B. de met den titulair rang gepensionneerden Kolonel J. F. BREIJER benoemd.

Gedurende bijna 25 officiers-dienstjaren had hij tot het O.-I. leger behoord, en indertijd eene Engelsche expeditie naar Burmah bijgewoond. Niet alleen doorliep hij in 1881 een cursus aan de Hoogere Krijgsschool, maar ook in 1891 trad hij aldaar op als leeraar. Bij het O.-I. leger diende BREIJER zoowel bij zijn eigen wapen, de infanterie, als bij den O.-I. generalen-staf. En eindelijk bij het besluit van den G.-G. van Ned. Indië van 17 Mei 1898, No. 34, werd hij met den titulair rang van kolonel, eervol uit den militairen dienst ontslagen.

Hadden de hiervoren opgegeven omstandigheden en overwegingen — het verbreken van het evenwicht tusschen Ned. en O.-I. offren in de Commissie — *niet* bestaan, dan zeer zeker zouden al de te waardeeren eigenschappen van dezen hoogst bekwamen officier, ten volle zijne opname in de Staatscommissie hebben gewettigd.

Bij K. B. van 10 Maart 1900, No. 19, is de Ritmeester HAPPÉ, wiens verlof in *April* 1900 eindigde, in de Commissie vervangen door den O.-I. Kapitein der Infanterie J. M. TUMMERS; die in de maand *Juli* van *dat zelfde jaar* van verlof in O.-I. moest zijn teruggekeerd.

Van dezen kan alleen worden vermeld, dat hij op 11 Juli 1882 tot officier werd bevorderd; op 29 November 1894 den kapiteinsrang verkreeg; en dat hij sedert meer dan anderhalf jaar met verlof vertoefde in Nederland.

Toch moet uit de benoeming van dezen officier tot lid der Staatscommissie worden afgeleid, dat hij — wat opleiding en antecedenten betreft — moet worden geacht in staat te zijn, om het hooger bedoeld vraagstuk met een ruimen blik te kunnen overzien, en *beter en meer*, dan een der *actief dienende- of gewezen* offren van het *geheele* Ned. leger; want ten tweede male werd aan den wenk, die door de leden der Tweede Kamer in 1899 was gegeven, te weten: om een *gelijk aantal* Ned. en O.-I. offren in de Commissie op te nemen, *geen* gevolg gegeven.

Door het overlijden van den *begaafden* en *schranderen* (zie: Hoofdstuk I, noot 1, blz. 3 van het Rapport der Commissie) oud-Kapitein van het O.-I. leger J. FRENKEL, kon eindelijk het bezwaar worden opgeheven, om in die Commissie een *ongelijk* aantal Ned. en O.-I. offren, zitting te doen nemen.

Uit de Staatscourant van 20 April 1900, vernam de Majoor W. COOL van het korps genietroepen h. t. l., dat Z. H. E. G. reeds bij K. B. van 11 April 1900, No. 8, was benoemd tot lid dezer Staatscommissie.

Dit nieuw-benoemde lid, dat sedert 18 Juli 1869 tot officier was aangesteld, telde reeds op dien datum bijna 31 officiers-dienstjaren. Bij K. B. van 18 Juni 1877, No. 22, was hij, — na vooraf een cursus aan de Hoogere Krijgsschool te hebben gevolgd —, overgeplaatst bij het O.-I. leger. Nadat hij bij K. B. van 5 Januari 1882, No. 14, bij het leger h. t. l. was herplaatst, trad hij in dat jaar op, eerst als leeraar en daarna als hoofd van onderwijs aan de K. M. Academie. In 1894 werd hij leeraar aan de Hoogere Krijgsschool; vooral voor de krijgskundige vakken van de O.-I. leerlingen dier school. Bij K. B. van 9 November 1900, No. 54, werd COOL benoemd tot directeur der Hoogere Krijgsschool en tevens overgeplaatst bij den generalen-staf h. t. l. En eindelijk bij K. B. van 29 Juli 1901, No. 62, werd hij bevorderd tot luitenant-kolonel.

Uit een en ander kan worden opgemaakt (zie ook Mil. Spect. 1899, blz. 135), dat deze keuze als een zeer gelukkige kan worden beschouwd.

HOOFDSTUK VIII.

Na deze inleiding, — waardoor onze belangstellende lezers zich een *eigen en zelfstandig* oordeel hebben kunnen vormen omtrent al hetgeen met de samensmelting der officierskorpsen in betrekking staat —, zullen wij trachten eenige beschouwingen te geven over het uitgebrachte eindrapport der Staatscommissie.

Dit ingediend eindrapport bestaat uit *twee* Hoofdstukken.

Hoofdstuk I bevat het oordeel der Commissie over de eventueele invoering van een fusiestelsel voor alle officierskorpsen. Aan dat Hoofdstuk zijn toegevoegd *zes* bijlagen.

Hoofdstuk II heeft betrekking op de overwegingen voor eene nauwere aaneensluiting der Ned. en Koloniale officierskaders. Ook tot dat Hoofdstuk behooren bijlagen en wel *zeven*.

HOOFDSTUK IX.

Het ligt niet op onze weg, Hoofdstuk I van het Rapport der Commissie, te beoordeelen. Dit behoort meer tot de taak van de verantwoordelijke personen, en tot hen, die niet onverschillig zijn voor Staats- en voor de legerbelangen in Ned. en zijne Koloniën.

Het zij ons echter vergund te wijzen, op eene minder juiste voorstelling in dat rapport van het *doel* van onze Brochure, welke in 1895 is verschenen.

Wij lezen nl. op blz. 4:

„Op het vraagstuk der samensmelting van de officierskaders werd in het jaar 1895 weder nader de aandacht gevestigd, door het verschijnen van eene brochure, waarin, *onder den titel van: „Verbetering door bezuiniging”*, het denkbeeld van fusie der officierskaders, *vooral ook om financieele redenen werd aanbevolen*”.

De hier door ons gecursiveerde woorden zijn *minder juist*. Onze brochure droeg tot titel: „*Samensmelting der officierskaders*” en als bijschrift werd aan dien titel toegevoegd: „*Verbetering door bezuiniging*”.

Dat het *hoofddoel* van ons schrijven *niet de bezuinigingsquaestie* betrof, blijkt duidelijk uit ons opstel in „De Mil. Spect.” van 1896, waarvan de Commissie kennis heeft kunnen nemen, omdat het haar is toegezonden (zie: Bijlage A, blz. 50, de 5de alinea van het Rapport der Commissie).

In dat Tijdschrift hebben wij op blz. 548 te kennen gegeven: „Geheel ten *onrechte* vermeent Y” (de schrijver van een opstel *tegen* de fusie, opgenomen in het I. M. T. 1896, No. 3) „dat het in *hoofdzaak* bezuiniging is, die ons tot ons voorstel „Samensmelting der officierskaders” brengt. Doel van ons schrijven is *hoofdzakelijk* geweest, aan te toonen en te bewijzen, dat *door* die vereeniging onze legers (h. t. l. en in de koloniën) *meer en beter strijd- en slagvaardig zullen worden*”.¹⁾

En op blz. 549: „De *bezuinigingsquaestie*, die uit den door ons voorgestelden maatregel *moet* voortvloeien, beschouwden wij slechts als eene zeer aangename *verrassing* en als eene zeer voordeelige *bijzaak* voor de belastingschuldigen.

„*Verrassing*, omdat *alle* voorstanders van amalgamatiestelsels, die zich tot op heden opdeden, op eene zeer groote *vermeerdering* der Rijksuitgaven rekenden.

„*Bijzaak*, omdat als axioma kan worden aangenomen, dat de belangen van den Staat *niet alleen* in de schatkist zetelen.”

Kan het duidelijker, geachte lezers?

¹⁾ M. a. w. dat *alle* onze officierskorpsen in ons fusiestelsel compleet zullen kunnen worden gehouden, niettegenstaande het gezamenlijke aantal officieren zeer aanzienlijk zal verminderen.

HOOFDSTUK X.

In Hoofdstuk I, Bijlage A, — het Historisch Overzicht — heeft de Commissie in punt 8 (blz. 45) een zinstorende fout opgenomen, die in onze Brochure niet voorkomt. Zij heeft nl. punt 8 volgenderwijze weergegeven:

„In den loop van ieder jaar zal een vijfde gedeelte van het officierskader, bij het O.- en W.-I. leger *worden ingedeeld en*, om beurten bij het Ned. leger worden teruggeplaatst.”

De beide door ons gecursiveerde woorden komen in onze Brochure *niet* voor; daardoor wordt nu die bepaling ongerijmd.

Voorts moeten wij nog doen opmerken, dat het aanbeveling zou hebben verdiend, dat de Commissie in een noot had opgegeven wat wij op blz. 27 van onze Brochure hebben vermeld.

Op blz. 27 van die Brochure hebben wij aangegeven, dat de bepaling, welke in punt 10 is opgenomen, nl. „dat gedetacheerde off^{ren} *zonder hunne gezinnen* naar de Koloniën zouden vertrekken”, slechts een *voorwaardelijke* eisch was. Immers, op die blz. staat in noot 12 aangeteekend: „van deze omstandigheid (het niet medevoeren van hunne gezinnen) *mag* de invoering van den voorgestelden maatregel (de samensmelting der officierskaders) *niet afhangen*”.

Blijkt daaruit niet daghelder, dat het in onze bedoeling lag, dat het vertrek naar de Koloniën, *zonder de gezinnen*, alleen dan zou worden toegepast, wanneer de *zekerheid* was verkregen, dat die bepaling practisch *uitvoerbaar* en zelfs *wenschelijk* was?

Het heeft ons bevreemd, dat niettegenstaande wij deze quaestie zoo herhaaldelijk hebben wederlegd, de Commissie het toch aan hare lezers doet voorkomen, alsof wij, *tengevolge* van de aanvallen van tegenstanders der fusie, dit beginsel zouden hebben losgelaten.

Het Historisch Overzicht omtrent de samensmelting, dat door de Commissie aan haar eindrapport is toegevoegd, is een merkwaardig document.

Het leert ons, dat sedert 1836, steeds door, op *fusie* is aangedrongen.

Onder de O.-I. off^{ren}, die eene zoodanige vereeniging hebben aanbevolen. vinden wij niet alleen in dit historisch overzicht, maar ook op andere plaatsen:

- 1°. den Luitenant-Generaal BARON VAN GEEN, *Commandant van het O.-I. leger*, die in 1843 eene vereeniging der legers geenszins impracticabel vond (blz. 6, alinea 2) „terwijl het nog van eene andere zijde het heilzaam en wenschelijk gevolg zoude hebben — verklaart die generaal — dat het leger in het vaderland na eenigen tijd meer off^{ren} zal erlangen, die den krijg niet alleen in boeken of op exercitievelden geleerd, maar zich denzelven in het oorlogsveld hebben eigen gemaakt (blz. 7, laatste alinea)”;

- 2°. den Generaal VAN DEN BOSCH, die voorstelt om de off^{ren} van alle rangen jaarlijks met een zesde te vernieuwen (blz. 8);
- 3°. den Luitenant-Generaal Ridder DE STUERS, *Commandant van het O.-I. leger*, die aangeeft, dat duidelijk en vast bepaald worde: dat de beide legers één zijn (blz. 9); dat de Koning off^{ren} van het Ned. leger bij het Ind. leger zal plaatsen en wederkeerig weder bij het Ned. leger doen terugkeeren (blz. 10); bij de benoeming zelfs van een opperbevelhebber in O.-I., zegt hij, dat men niet behoeft te letten of zulk een generaal-officier *al of niet* in Indië gediend heeft (blz. 12); dat het van het grootste belang is, dat de verdienste en de bekwaamheid niet langer afgemeten worden aan den tijd, dien men in *Indië* heeft doorgebracht, maar aan de reële verdiensten en kunde van dien persoon (blz. 12);
- 4°. den Luitenant-Kolonel Baron DE SALIS, die in 1859 eene brochure uitgaf, waarin eene vereeniging van alle vrijwilligers en daaronder van de officierskaders werd voorgestaan. Zijn stelsel kwam hierop neër, „dat van af een vast te stellen tijdstip *alle* nieuw te benoemen off^{ren} en onderoff^{ren}, alsmede nieuw aan te nemen vrijwilligers, die in Ned. in dienst treden, zich moeten verbinden om ook naar de Koloniën te kunnen worden gezonden, en alsdan zouden behooren tot het vereenigd Ned. leger.
- 5°. den Schrijver van de „Brieven over militaire onderwerpen,” die een algemeen plan aangaf voor de samensmelting. Omtrent deze fusie schreef hij in 1861: „Kennis is kracht, en de kracht van het leger in Indië zou derhalve verhoogd worden door de kennis in Ned. opgedaan, terwijl de kracht van het leger in Ned. zou rijzen, door de krijgservaring uit Indië medegebracht.”
- 6°. den Luitenant-Generaal SCHIMPF, *Commandant van het O.-I. leger*, die in 1864 eigener beweging, eene Nota indiende, waarin meer bepaald de vereeniging der officierskaders van de Ned. en O.-I. legers ter sprake werd gebracht en een schema werd aangegeven, op welke wijze dit doel bereikt zou kunnen worden. Omtrent zoodanig officiers-fusiestelsel teekent hij onder meer aan: „De vereeniging der officierskaders van beide legers is een maatregel, die bij velen, zelfs hooggeplaatste personen, nog bijval vindt, voor niet onmogelijk, ja zelfs in het *belang* van beide legers voor *wenschelijk* wordt gehouden” (blz. 30, alinea 6);
- 7°. den Luitenant-Kolonel BOERS, die in 1865 in de Vereeniging van Krijgswetenschap de fusie met warmte heeft voorgestaan;
- 8°. den Schrijver, die zich teekende: „Een oud-hoofdofficier van het Ind. leger” en in „De Mil. Spect.” van 1866 een opstel deed opnemen, getiteld: „Denkbeelden omtrent de vereeniging der officierskaders van het Ned. en O.-I. leger”;
- 9°. den Majoor HAVER DROEZE van den O.-I. generalen-staf, die in het jaar 1892 in de Vereeniging van Krijgswetenschap een nieuw plan voordroeg om de officierskaders te fusionneeren;

- 10°. een Majoor van een speciaal wapen, die 22 jaren in O.-I. heeft gediend en onder het pseudoniem „Multavidi” in „De Java Bode” tal van artikelen schreef om het fusiéstelsel aan te bevelen;
- 11° en 12°. *twee* offren van het actief O.-I. leger, die op de bijeenkomst van 10 Maart 1899 in Krijgswetenschap, zich openlijk als voorstanders van de samensmelting verklaarden;
- 13°. een gewezen Opperofficier, die 36 jaren tot het O.-I. leger heeft behoord. Deze heeft zich, onder bepaalde voorwaarden, als een voorstander der fusie aan ons kenbaar gemaakt;
- 14° en 15°. *twee* verschillende Schrijvers, zich teekenende „Een Ned.-Ind. officier” en „Een Ind. officier”, die in „De Mil. Spect.” van 1899, respectievelijk op de blzn. 699 en 867, de invoering van eene fusie voor de officierskaders warm in bescherming namen;
- 16°. den Schrijver „Sprokkelaar” uit „De Java-Bode” van 1899—1900, die in zijne artikelen zich een voorstander toont van het fusiedenkebeeld;
- 17°. een actief-dienend Officier, met ruim 20 officiers-dienstjaren, wiens brief wij in „De Mil. Spect.” van 1899, op blz. 795, gedeeltelijk hebben opgenomen; enz.; enz.

Kan, na deze nomenclatuur, gelet op de hooge militaire dignitarissen, die zich daaronder bevinden (Commandanten van het O.-I. leger) en die niet alleen in het voordeel der fusie hun gevoelen uitspraken, maar ook velen onder hen, die in dien geest voorstellen hebben ingediend, kan er dan nog twijfel bestaan, geachte lezers, dat eene samensmelting der officierskorpsen practisch *uitvoerbaar* en zelfs is het Staats- en in het legerbelang werkelijk *gewenscht* is?

Men vergeete vooral niet, dat de tijden zeer veranderd zijn. Vele der bezwaren, die zich vroeger tegen de fusie verzetten, bestaan tegenwoordig niet meer. Duurde o. a. een voorspoedige reis naar- of van O.-I. indertijd pl. m. *vier* maanden, nu moeten de Ned. mailbooten dien overtocht *binnen* de 40 dagen volbrengen. Daarenboven heeft de telegraphische verbinding, die nu tusschen Moederland en Koloniën bestaat, tal van moeilijkheden tegen de invoering van eene samensmelting doen verdwijnen.

Sedert het *doel*, maar vooral de *beginselen* en de *grondslagen*, waarop ons fusiéstelsel steunt, *meer* en *vollediger* in O.-I. bekend raken, neemt zelfs daar het aantal voorstanders van dat stelsel hoe langer en hoe meer toe.

HOOFDSTUK XI.

In Bijlage B wordt kenbaar gemaakt, volgens welk programma de Commissie haar werkzaamheden heeft geregeld (blz. 3).

Dit kan door ons voor notificatie worden aangenomen.

In Bijlage C is een Schema ontworpen van eene regeling, zooals de Commissie vermeent, dat bij een eventueel fusiéstelsel zal moeten worden ingevoerd (blzn. 7 t/m 11).

Bijlage D bevat de toelichtingen op dat Schema. (blz. 15 en volgende). Deze beide laatste bijlagen zullen door ons hieronder gelijktijdig worden behandeld.

ad Artikel 1.

§ 1. Het komt ons voor, dat de woorden „zoo noodig met inkrimping der leerstof; doch zonder verlenging van den cursus”, hier gerust kunnen vervallen (alinea 2).

Wanneer het veel uitgebreider programma van studie, waaraan de adelborsten in vier jaren moeten voldoen (dus één jaar *minder* dan aan de K. M. Academie en de Cadettenschool), wordt vergeleken met dat, waaraan aspiranten-officier der landmacht in vijf jaren tijds moeten beantwoorden, dan behoeft naar onze meening niet de minste vrees te bestaan, dat, zonder inkrimping der leerstof, dit aanleiding kan geven tot overlading der hersenen van de bedoelde cadetten.

§ 2. Het verdient geen aanbeveling, om het tegenwoordige bedrag, dat voor de opleiding der cadetten wordt gevorderd, te verminderen (alinea 2).

Het Rijk vergoedt per jaar voor ieder cadet, behoudens vrijstelling of vermindering in bijzondere gevallen, aan de K. M. Academie pl. m. f 1500, en aan de Cadettenschool pl. m. f 1300. Kan dan eene bijdrage van f 400. voor goeode ouders, te hoog worden beschouwd?

De zinsnede, in deze alinea vermeld, zou, n. o. m., moeten luiden :

„De bijdrage voor elken cadet, die aan de K. M. Academie en aan de Cadettenschool is geplaatst, wordt door Ons bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.”

Blijkt na verloop van tijd de wenschelijkheid om de bepaalde som te wijzigen, dan kan dit nader bij K. B. geschieden. Elke eventueele vermindering van het bedrag zal alsdan meer effect sorteeren.

ad Artikel 2.

§ 3. Wij deelen de motieven niet, waarom in den regel *alleen* eerste-luitenants naar W.-I. zouden moeten worden gedetacheerd (alinea 1).

Onze meening steunt op de practijk. Onder de *dertien* luitenants der infanterie, die in het begin van 1901 in W.-I. waren gedetacheerd, bevonden zich *acht* tweede-luitenants. Zelfs de Gouverneur van Suriname — die volgens de Commissie tot het niet-uitzenden van tweede-luitenants zou hebben geadviseerd (blz. 17) —, heeft, uit *al* de in die Kolonie geplaatste officieren, sedert een *drietal* jaren, steeds een tweede-luitenant aan zich toegevoegd, als adjudant.

Ook zien wij de noodzakelijkheid niet in, dat verschil moet worden gemaakt tusschen den detacheringstermijn naar O.- dan wel naar W.-I. (alinea 3).

Vóór het jaar 1896 (jaar, waarin het officiers-fusiestelsel voor dat officierskorps werd ingevoerd) waren er officieren, die hunnen *geheelen* dienstdijd in die Kolonie verbleven.

Deze bepaling der Commissie schept alleen *noodeloze* moeilijkheden, en zal daarenboven de Rijksuitgaven zeer aanzienlijk doen vermeerderen, o. a. aan overtochtsuitgaven, gratificatiën voor uitrusting, enz.

De beantwoording der vraag: wie van de aan de beurt zijnde officieren of naar O.- of naar W.-I. zullen moeten worden gedetacheerd (blz. 17), kan veilig aan het beleid van den M. v. O. worden overgelaten.

§ 4. Het lijdt geen twijfel, dat het ten zeerste aanbeveling verdient, dat de officieren, vóór zij naar de Koloniën worden gedirigeerd, vooraf *één* of *meer* jaren (naar gelang van den rang) in Ned. moeten hebben gediend (alinea 2). Zij moeten zich de taak, die aan hunnen rang verbonden is, geheel hebben eigen gemaakt, vóórdat zij in de tropen aankomen. Dit beginsel is ook door de meeste O.-I. opper- en hoofd-officieren gehuldigd (zie: Historisch Overzicht).

§ 5. Hetgeen door de Commissie in het midden is gebracht, omtrent het huwelijk der luitenants (blz. 17), onderschrijven wij volkomen. Wij zouden het zeer toejuichen, indien de Regeering te dien opzichte het voorbeeld van de marine volgde.

§ 6. Wij kunnen op practische- en humaniteitsgronden den maatregel *niet* aanbevelen, om den detacheringstermijn op zes jaar te stellen, en geheel onaannemelijk komt het ons voor, toe te laten: „dat op verzoek dit verblijf met *tvée* jaar kan worden verlengd” (alinea 2).

Het is een bewezen feit, dat een lang achtereenvolgend verblijf in de tropen, zeer nadeelig werkt op den gezondheidstoestand. Aan de tegenwoordige O.-I. officieren wordt eerst verlof verleend nà een *tien-jarig* achtereenvolgend verblijf in dat verzengend klimaat. Geen wonder, dat onder de officieren, die jaarlijks met verlof naar Ned. vertrekken, er pl. m. 80 pct. officieren zijn, die *om redenen van gezondheid* dat verlof verkregen (Mil. Spect. 1896, blz. 556).

In „De Ind. Gids” 1900, blz. 607, is in noot 1 een uittreksel opgenomen van het rapport van Professor Dr. P. VAN GEER. Daarin staat aangeteekend: „...Tusschen den 28- en 40jarigen leeftijd is de sterfte onder de officieren *buitengewoon groot*, daar zij overeenkomt met een leeftijd, die van 10 tot 15 jaren hooger is.... De vermoeienissen en gevaren, aan het leven van den officier verbonden, hebben blijkbaar op de sterfte een hoogst nadeeligen invloed...”

Ook in het Verslag der Vergadering van Krijgswetenschap van 29 April 1892 (blz. 404), vinden wij vermeld: „Aan de *wetenschappelijke onderzoekingen* van den Engelschen Kolonel TULLOCH en den Franschen Dr. BOUDIN is het te danken, dat thans nagenoeg algemeen het stelsel van acclimatiseeren is losgelaten en dat *menigvuldige afwisseling* daarvoor in de plaats werd gesteld”, enz.

Eene aan dat opstel toegevoegde statistieke opgave bewijst, welke aanzienlijk gunstige uitkomsten daardoor werden verkregen.

En verder in het Tijdschrift „De Huisvriend” van 1896, komt een opstel voor over *Tosari*, waarin te lezen staat:

„Het is een verkeerd denkbeeld, dat de Europeaan, zoo juist in Indië

aangekomen, eerst langzamerhand zich aan het klimaat gewennen moet en reeds dadelijk het offer wordt van allerlei tropische ziekten... Het is juist bij *witzondering*, dat de zoon der gematigde luchtstreken reeds *dadelijk* een offer wordt van het verzengende klimaat; in het begin kan zijn lichaamsgesteldheid zeer goed weerstand bieden aan de hitte. Het gestel is nog krachtig en niets ontbreekt aan de gezondheid. Hij verdraagt de warmte *veel beter* en lijdt er ook *minder* onder *dan de oudere bewoners der tropen*...

„Deze opvatting wordt niet alleen door de *ondervinding der oudere keerkringbewoners gestaafd*, maar is ook *wetenschappelijk bewezen*...”

Uit al deze gegevens kan worden opgemaakt, hoe *wenschelijk* en *noodzakelijk* het is, om het achtereenvolgend verblijf in de tropen — wel te verstaan in verband met de belangen van den dienst dier legers — *zoo kort mogelijk* te stellen.

In verband daarmee, hebben wij dan ook voorgesteld: dat de detachering naar de Koloniën op een *maximum* van *vijf* jaar voor subalterne officieren en op *drie* jaar voor de — in leeftijd ouder zijnde — opper- en hoofdofficieren zou worden bepaald (Mil. Spect. 1896, blz. 563).

Aan deze bepaling werd een tweede toegevoegd, te weten: „dat om *overwegende* redenen die detacheringstermijn zou kunnen worden verlengd of verkort” (de punten 8 en 9, Historisch Overzicht, blz. 45). Hierdoor worden ondervangen *alle* exceptioneele gevallen, waarin het *wenschelijk* of *noodzakelijk* voorkomt om een zeker officier *langer* of *korter* in de Kolonie te laten dienen. De door ons voorgestelde termijn komt tevens overeen met hetgeen nu reeds meer dan *dertig* jaren is toegepast.

Elke vermeerdering van tijd, die in de tropen *moet* of *kan* worden doorgebracht, — in het stelsel der Commissie van *zes* tot *acht* jaar — brengt den officier en zijn geheele gezin, met het oog op den gezondheidstoestand, in *veel nadeeliger* conditiën; want het zijn vooral de *laatste* jaren van dat verblijf, die op dien toestand den meesten invloed hebben.

Men zal ons wel willen toegeven, dat de verbetering in den gezondheidstoestand van officieren en hunne geheele gezinnen niet groot kan worden, wanneer de tijd van duur in dat verzengende klimaat van *tien* op slechts *acht* jaar wordt teruggebracht.

Een tweede bezwaar doet zich voor, te weten: In een fusiestelsel moet men trachten zoo veelvuldig mogelijk *alle* officieren in de gelegenheid te stellen, bij eene detachering in Indië, practische en werkelijke krijgsondervinding op te doen, en, bij terugkeer in Ned., gemakkelijker en *beter* zich op wetenschappelijk- en technisch militair gebied te kunnen ontwikkelen. Het beoogde doel zal *minder* worden bereikt wanneer aan officieren wordt toegestaan, in plaats van maximum *vijf*, zelfs *acht* jaren in de Koloniën te verblijven.

Doch er is meer. Eene detachering naar de Koloniën voor een *hoofd-* en voor een *opperofficier* wordt, volgens het Schema der Commissie

(art. 9, blz. 9), afhankelijk gesteld van een zeker aantal jaren, dat deze officieren in de Koloniën zullen hebben gediend. Om hunne toekomstige belangen *niet* te schaden, behoort er dus aan *alle* officieren *zooveel mogelijk* gelegenheid te worden gegeven om aan die voorwaarde te kunnen voldoen.

In ons *fusi*estelsel is de vrees — dat alsdan wel eens *minder of nog niet* geschikte officieren naar de Koloniën zouden moeten worden uitgezonden — *uitgesloten* door de opname van punt 13. Het luidt: „De officieren, die volgens punt 10 voor eene detachering in aanmerking komen, kunnen, om *overwegende redenen*, tijdelijk van die detachering worden *vrijgesteld*”; dus ook worden *uitgesloten* indien zij fysiek of practisch minder bruikbaar zijn.

§ 7. In ons ontwerp was, in tegenstelling met het Schema der Commissie, bepaald (2de en 3de alinea): dat de uit- en thuisreis *niet* onder den detacheringstermijn zou meetellen.

§ 8. Wij kunnen het denkbeeld niet steunen: om den tweede-luitenant, na vier jaar effectieven dienst als officier, tot eerste-luitenant te bevorderen (alinea 4).

Aangezien bij eene eventueele samensmelting der officierskorpsen, voor *alle* officieren slechts *ééne* ranglijst zal bestaan, kunnen de tegenwoordige — bij de detachering van officieren van het *gescheiden* officierskaderstelsel — voorkomende nadeelen (zoo juist en helder in Hoofdstuk I, Bijlage F, punt 4, blz. 55, van het Rapport der Commissie omschreven), zich *niet meer* voordoen. Daarom achten wij die periodieke bevordering niet alleen *geheel onnoodig*, maar zelfs *hoogst onbillijk* tegenover de tweede-luitenants der andere wapens, zoolang de fusie *alleen* voor het wapen der *infanterie* zal worden ingevoerd (voorstel der Commissie).

De voorgestelde maatregel leidt *alleen* tot eene zeer belangrijke opvoering der Rijksuitgaven (zie: Hoofdstuk II, Bijlage II, blzn. 22—31 van het Rapport der Commissie).

In het *gescheiden* officierskaderstelsel daarentegen — waarbij officieren zelfs *tegen hun wil* in onze overzeesche bezittingen of in Ned. kunnen worden in dienst gesteld (zie: Hoofdstuk II, Bijlage I, de artt. 2 en 4 van het Rapport der Commissie) — zijn zulke periodieke bevorderingen, in *alle* rangen waarin de detacheringen plaats hebben, *onmisbaar*. Althans zoo men de onhoudbare toestanden wil keeren, die in punt 4, Bijlage F, blz. 55, van dat Rapport vermeld staan.

Bij eene eventueele invoering van het officiers-*fusi*estelsel — waarbij *alle* officieren zich beschikbaar stellen om zoowel h. t. l. als in de Koloniën te dienen —, brengt de billijkheid mede, dat de *Ned.* traktementen — die reeds lang veel te laag zijn — eenigszins worden verhoogd.

Wij zouden die volgenderwijze willen regelen:

De traktementen voor de in Ned. dienende officieren worden in *twee* deelen gesplitst, nl. in een *vast* traktement voor iederen rang en in

Tabel V.

Rangen.	Vast traktement.	Toelage nà iedere vijf officiersdienstjaren.	Gezamenlijk traktement nà als officier te hebben gediend meer dan										TOELICHTINGEN.		
			jaren.												
			5	10	15	20	25	30	35	40					
Luitenant.	f 1000	f 150	f 1150	f 1300	f 1450	f 1600									Rekening is gehouden, dat niet alleen bij eene eventueele invoering van het fusiëstelsel, maar ook bij eene a. s. reorganisatie der landmacht h. t. l. eene snellere bevordering in het officierskorps zal kunnen intreden.
Kapitein.	" 1500	" 200		" 1900	" 2100	" 2300	f 2500								
Luit.-Kolonel.	" 2000	" 250			" 2750	" 3000	" 3250	f 3500							
Kolonel.	" 2500	" 350			" 3900	" 4250	" 4600	" 4950							
Generaal-Majoor.	" 3000	" 450				" 5250	" 5700	" 6150	f 6600						
Luit.-Generaal.	" 3500	" 450					" 6200	" 6650	" 7100						

eene *toelage*, die na iedere *vijf* effectieve officiers-dienstjaren als verhooging van traktement zou worden toegekend. Wij zullen ons denkbeeld in Tabel V hieronder aangeven, zonder dat deze opgegeven cijfers als vaststaande grondslagcijfers behoeven te worden aangenomen. Zij zijn natuurlijk voor verbetering vatbaar (zie vorige blz.).

Wellicht zouden deze *vaste* traktementen tevens kunnen dienen, als maatstaf voor het pensioensbedrag voor iederen rang van den fusie-officier, daaronder *niet* begrepen de toelagen van f 75 voor ieder vol jaar in de tropen doorgebracht.

Het traktement voor de naar de Koloniën te detacheren officieren zou in denzelfden zin moeten worden geregeld, en wel zoodanig, dat het gezamenlijk traktement geheel overeenkomt met het tegenwoordig vastgestelde Ind. traktement voor iederen rang, dat ruim voldoende wordt geacht.

Het zou aanbeveling verdienen te bepalen: dat een — voor iederen rang afzonderlijk begroot — bedrag van die bezoldiging in Ned. wordt uitbetaald. Dit heeft ook plaats bij de marine.

De in Ned. uit te betalen sommen kunnen dan strekken, om c. q. achtergelaten schulden aan te zuiveren, of wel om te voorzien in het onderhoud van de leden van het gezin, die den echtgenoot of vader *niet* hebben gevolgd. Tevens zal dit den officier leeren in Indië spaarzamer te leven.

§ 9. Volkomen deelen wij de meening van die leden der Commissie, die het wenschelijk achtten den tweede-luitenant-rang te doen vervallen (blz. 18). Die rang — evenals de majoorsrang — heeft in het leger *geen werkelijk* nut, terwijl de stimulans *beter* en *vollediger* kan worden verkregen, door toepassing van het beginsel bedoeld in Tabel V.

§ 10. Nu de Commissie in artikel 14 een gelijk en gelijkvormig uniform in- en buiten Europa voorstelt, bestaat voor ons niet de minste twijfel, dat de gratificatiën voor uitrusting (alineä 9) kunnen vervallen. Ten bewijze strekt: dat, tot op den dag van heden, zulke toelagen noch aan de officieren der marine, noch aan de officieren der mariniers, in geen enkelen rang, ooit zijn verstrekt of noodig zijn geoordeeld.

In zekeren zin geven wij echter toe, dat voor de *eerste* detachering van luitenants eene zoodanige gratificatie *verantwoord* zou zijn. Het geldt dan officieren van den laagsten rang, m. a. w. luitenants, die eerst *twee* jaar officier zijn en volgens Tabel V hiervoren *geene hooge* bezoldiging genieten.

Voor volgende detacheringen — vooral zoo deze off^{ren} een hooger rang bekleeden — achten wij die gratificatiën *onnoedig*. Het zou een minder te verantwoorden wissel zijn, die op de Ned. schatkist werd getrokken.

Wanneer ons denkbeeld ingang vindt, dan zal die maatregel tot belangrijke Rijksbesparingen leiden. De Commissie zelf geeft dit toe, want in hare toelichting omtrent die quaestie teekent zij aan: „dan maakt dit zeker het stelsel aanzienlijk goedkooper (blz. 18)”. Dat hier *de zuinigheid de wijsheid zal bedriegen*, zooals de Commissie vreest, toont het voorbeeld van de geheele zeemacht *niet* aan.

ad. Artikel 3.

§ 11. Zijn achter het woord: „*hij*” in de 2de alinea, niet de woorden uitgevallen: „*die in een der Koloniën is gedetacheerd*”?

Het kan toch niet in de bedoeling der Commissie liggen, dat een officier, die *in* Ned. aan de beurt *zal* komen om naar een onzer Koloniën te worden overgebracht, vóór dat hij zelf naar dat gewest vertrekt, reeds één of meer leden van zijn gezin kan en mag vooruitzenden? Wat zou er gebeuren, wanneer door plotseling opgekomen omstandigheden, ná het vertrek dier familieleden, de bestemming van een zoodanig officier moest worden veranderd?

§ 12. Het lijdt voor ons *geen twijfel*, dat, evenals zulks sinds meer dan *drie eeuwen* heeft plaats gehad, *de niet uitgegeven* overtochtskosten voor leden van het gezin ten voordeele moeten komen *van den Staat* (alinea 3 en blz. 19).

Wat de Commissie in die alinea voorstelt, kan tot zeer *ongewenschte* financieele speculatiën aanleiding geven. De Commissie zelf meldt hieromtrent: „Zij is geenszins blind voor het gevaar, dat een harer leden ducht, dat die aangelegenheid aanleiding zal *kunnen* geven tot minder gewenschte financieele speculatiën van het hoofd des gezins”.

Ook wij duchten die motieven, en daarom moeten wij den voorgestelden maatregel ten zeerste *ontraden*.

Daarenboven moeten wij hier de vraag stellen: of de Commissie wel voldoende heeft overwogen, tot welke consequentiën haar, geheel nieuw bedacht, voorstel zal leiden?

Is dat voorstel *billijk* (hetgeen wij nog niet zoo vast en zeker zouden durven onderschrijven), dan moet die maatregel ook worden toegepast voor de *offren* der mariniers en der marine. En zoo het voorstel werkelijk *gerechtvaardigd* is voor de land- en de zeemacht, dan mag het, n. o. m., ook niet uitblijven voor de O.-I. *burgerlijke ambtenaren*.

(De reiskosten naar en van O.-I. bedragen voor elk persoon *f* 1425).

ad. Artikel 4.

§ 13. In dit artikel opent de Commissie de gelegenheid voor gedetacheerde *offren*, die voor slechts 5½ jaar in de tropen moeten verblijven, om voor *zes* maanden en *langer* (alinea 2) de Koloniën met verlof te verlaten, zelfs in bijzondere gevallen in 't genot blijvende van traktement (blz. 19, voorlaatste volzin).

Deze vrijgevigheid heeft tot dusverre nog *nooit* of *nimmer* bestaan.

Bij hare toelichting op dit artikel (blz. 19) verliest de Commissie, n. o. m., te veel uit het oog, dat het O.-I. leger te allen tijde *slag-* en *strijdvaardig* moet worden gehouden. Daarvoor is in de allereerste plaats noodig een *complete* officierskader. Het tropische klimaat en de vermoeiende en afmattende dienst in O.-I. zijn reeds oorzaak, dat *tal* van O.-I. *offren* in non-combattanten staat verkeerem.

Een officier, die gedurende zijn detacheringstermijn, *zes* of *meer* maanden buiten die Kolonie verlof bekomt, moet — vooral als hij een

rang bekleedt boven dien van eerste-luitenant — in dat leger worden vervangen. De vervanger zal alsdan op Rijkskosten en met toekenning van gratificatie voor uitrustingsuitgaven, enz., uit Ned. moeten overkomen. Vermeerdering dus van Rijksuitgaven.

Na expiratie van dat verlof keert bedoelde officier in O.-I. terug; doch in *zijn* rang is op dat oogenblik b.v.b. *geen* open plaats, alsdan vervalt men wederom in de noodzakelijkheid om dien officier op non-activiteit te moeten stellen. Juist de *opheffing* der op non-activiteitstelling der off^{ren} in O.-I. beoogt het *fusiestelsel* mede.

In ons ontwerp hebben wij ook de mogelijkheid voorzien, dat gedetacheerde off^{ren}, wegens *overwegende* redenen, *korter* in de tropen zouden moeten verblijven. Voor zulke gevallen hebben wij alsdan bepaald, dat die detachering als geëindigd zou worden beschouwd. Daardoor vervallen de nadeelige toestanden zooeven vermeld.

Het voorbeeld door de Commissie, in den laatsten volzin van blz. 19, opgegeven tot verdediging van haar voorstel, wordt in ons ontwerp ondervangen door punt 14. Het luidt: „De off^{ren}, die volgens punt 10 *niet* voor eene detachering in aanmerking komen, kunnen, om *overwegende* redenen, voor zoodanige detachering worden aangewezen”.

Een in Ned. vertoevend verdienstelijk bevelhebber, zooals de Commissie op het oog heeft, kan dus, *te allen tijde*, naar die Kolonie worden teruggezonden.

Om al deze redenen zouden wij willen voorstellen, artikel 4 uit het Schema te doen vervallen.

ad. Artikel 5.

§ 14. Het verdient, n. o. m., geen aanbeveling om in de 1ste alinea de woorden te behouden: „— wanneer zij niet binnen twee jaar na de aanstelling geschiedt —”. Eene voorafgaande keuring, is, n. o. m., te allen tijde gewenscht.

In verband met hetgeen omtrent artikel 6 zal worden vermeld, bevelen wij aan om de laatste alinea van dit artikel te doen vervallen.

ad. Artikel 6.

§ 15. In artikel 9 (blz. 9) is bepaald: dat in O.-I. in geen geval een hoofdofficier in dienst wordt gesteld, die niet ten minste *tweemaal*, te zamen gedurende ten minste *acht* jaren, in subalternen rang en in O.-I. heeft gediend.

Vordert de billijkheid niet, dat — nu bovenstaande bepaling in het Schema is opgenomen — aan *alle* off^{ren} *zooveel mogelijk* de gelegenheid moet worden gegeven, om aan dien eisch te voldoen?

Het komt ons voor, dat artikel 6a eene te beperkte strekking heeft. Daarom zouden wij dat artikel willen doen luiden:

„Voor detachering naar de Koloniën, komen van iederen rang en van elk wapen of dienstvak opvolgend in aanmerking:

a. de off^{ren}, mits fysiek en practisch voor den Kolonialen dienst geschikt

bevonden, die het *minst* aantal jaren in de Koloniën hebben gediend; en b. onder deze off^{ren} zij, die in hunnen op dat oogenblik bekleeden rang, het *laatst* zijn aangesteld."

De toepassing van het voorrecht om naar de Koloniën te worden gedetacheerd, m. a. w. aan de eischen van artikel 9 (blz. 9) te kunnen voldoen, mag niet afhankelijk worden gesteld van de inzichten van den M. v. O. Alleen de geschiktheid van den voor detachering aan de beurt zijnden officier, moet omtrent zijne al of niet uitzending beslissen.

Nog onlangs bevonden zich bij het leger h. t. l. *twee* gewezen kapiteins van den staf, die, hoewel volkomen geschikt den majoorrang te bekleeden, *niet* tot dien rang konden worden bevorderd, omdat zij nog niet aan den eisch der wet hadden voldaan, nl. van één jaar bij hun primitief wapen te hebben gediend.

Had de voormalige M. v. O. deze off^{ren} *intijds* bij hun oorspronkelijk wapen overgeplaatst, dan zouden zij reeds sinds maanden den majoorrang hebben verkregen.

§ 16. Omtrent de onderlinge ruiling (alinea 3, litt. a) merkt de Commissie in hare toelichting zelf op: „*dat zij geenszins blind is voor de bezwaren, die de toepassing dier alinea in de praktijk onvermijdelijk zal medebrengen* (blz. 21)“.

Zonder dat daardoor de wet vexatoir kan worden, voorzien de punten 13 en 14 van ons ontwerp (Historisch Overzicht, blz. 45) — zonder ruiling —, in *al* de gevallen waarin het *Staats-* dan wel het *particulier belang* — wegens *overnegende* redenen — vordert, dat een officier *vroeger* of *later* tot detachering wordt aangewezen, of wel van die detachering moet terugkeeren (de punten 8 en 9).

Om de bezwaren te voorkomen, die de toepassing dier bepaling in de praktijk onvermijdelijk *moet* medebrengen, zouden wij deze alinea willen doen vervallen; zoo noodig door overneming van onze hier bedoelde detacheringsbepalingen.

§ 17. Met de grondgedachte der Commissie, in artikel 6 b (blz. 9) neergeschreven, kunnen wij ons *volkomen vereenigen*.

Het zou onbillijk zijn — wat de bevordering in hooger rang betreft — om den officier, die telkens in 's landsbelang naar de tropen vertrok en de gevaren van den oorlog en de kwade invloeden van het verzengende klimaat trotseerde, om een zoodanig officier *gelijk te stellen* met hem, die om bijzondere redenen zijn diensttijd *geheel* of *bijna geheel* in Ned. heeft moeten doorbrengen.

Om nu aan het bovenstaande een practisch, vooral billijk gevolg te geven, zouden wij in plaats van de *eerste drie* bepalingen van litt. b willen lezen: „elk officier, in iederen rang, die na *iedere vijf* achtereenvolgende jaren *geen* gevolg heeft gegeven aan zijne toerbeurt om in de Koloniën dienst te doen, zal, zoodra hij voor bevordering in aanmerking komt, beschouwd worden in de ranglijst te zijn geplaatst, voor *iedere* periode van *vijf* jaren, alsof hij telkens *één* jaar later zijn *laatst* rang had verkregen.“

Wij zullen ons denkbeeld door een voorbeeld trachten toe te lichten.

Een luitenant is op 1 Juli 1901 tot officier benoemd. Op 1 Juli 1903 wordt hij aangewezen om in een der Koloniën dienst te gaan doen. Hij kan echter om *overwegende* redenen voorloopig aan die detachering *geen* gevolg geven. Gedurende den tijd, dat hij in dien toestand verkeert, is hij op 1 Juli 1905 (volgens de periodieke bevorderingsbepaling) tot eerste-luitenant bevorderd. Op 1 Juli 1908 is bedoelde officier *nog niet* in staat aan de, van af 1 Juli 1903, gegeven order uitvoering te geven. Met het oog op zijn bevordering tot kapitein, wordt hij van *af dien datum* beschouwd, in de ranglijst te zijn geplaatst alsof hij, niet in 1905, maar op 1 Juli 1906 tot eerste-luitenant was benoemd. Na de tweede periode van *vijf* jaren, alsof hij eerst op 1 Juli 1907 den eerste-luitnantsrang had verkregen.

In verband met de wijzigingen, die wij bij artikel 9 zullen voorstellen, wordt hier geen melding gemaakt van de te nemen maatregelen voor de officieren, die *korter* dan den vastgestelden detacheringstermijn in de Koloniën hebben gediend.

Er ligt iets *onlogisch* in de bepaling der Commissie: dat aan officieren, die aan de *gewone* vastgestelde voorwaarden der wet hebben voldaan, *bijzondere gunsten* zullen worden toegekend. Daarentegen is het *wel billijk*, dat zij, die aan de wet *niet* hebben voldaan, bij hunne aanstaande bevordering in hooger rang, in minder gunstige positie zullen worden gebracht.

§ 18. De volgende *drie* bepalingen van litt. *b*, die aanspraken geven op eene snellere bevordering, zouden wij tot *één* willen terugbrengen, te weten: „De officier, die wegens verwonding voor den vijand bekomen naar Europa moet worden teruggezonden vóór den bepaalden detacheringstermijn, krijgt recht op een latere opschuiving van *één* jaar in de ranglijst”.

§ 19. Tengevolge van al het vorenstaande zouden in litt. *c* moeten vervallen de woorden: „*c*. Al die opschuivingen worden”, om hiervoor in de plaats te stellen: „Deze opschuiving wordt”.

§ 20. Bij hare toelichting op artikel 6 (blz. 8) heeft de Commissie aan de beoordeelaars van het fusiestelsel een grooten dienst bewezen, door o. m. op te geven, hoe het gescheiden officierskader van het O.-I. leger tegenwoordig is geregeld (blz. 20 en 21).

Te dien opzichte meldt zij:

„Zooals de Commissie mag aannemen, als bekend bij den lezer dezer memorie, gelden thans voor het leger in Ned.-Indië *twee* formatiën, respectievelijk bekend als de „normale” en de „tegenwoordige” ¹⁾. De eerstbedoelde, bij K B. vastgesteld, bevat de cijfers van hetgeen de Regee-

¹⁾ Deze laatste formatie wordt in de Kol. Verslagen genoemd: „*de tegenwoordige feitelijk geldende formatie*”.

ring *blijvend* noodig en bereikbaar acht ¹⁾. Maar de ervaring heeft geleerd, dat zich in het uitgestrekte gebied van Ned.-Indië *telkens* — soms zelfs vrij plotseling — omstandigheden voordoen, die het der Regeering ten plicht maken om, *zoodra mogelijk*, het effectief van het leger en niet het minst van het officierskorps op te voeren, ver boven de cijfers der hooger genoemde „normale” formatie. Deze cijfers worden dan tijdelijk door den G.-G. van Ned.-Indië, hetzij krachtens Koninklijke machtiging of wel onder nadere goedkeuring der Kroon, gewijzigd, en zóó ontstaan nieuwe formatiecijfers, aan de eischen *van het oogenblik* voldoende, die de „tegenwoordige” formatie van het leger aangeven.”

Uit het bovenstaande kan worden opgemaakt, dat de benoedigde sterkte aan officieren voor het O.-I. leger zich niet regelt naar de „normale”, maar *uitsluitend* naar de „tegenwoordige” formatie. Dat is ook af te leiden uit de benaming zelve van: „tegenwoordige formatie”, en volgens de Kol. Verslagen van: „tegenwoordige feitelijk geldende formatie”.

De *normale* formatie dient dus eigenlijk *alleen* voor het opmaken van de oorlogsbegrooting van het O.-I. leger, m. a. w. voor het leger op papier, niet voor de werkelijkheid.

De sterkte van de *tegenwoordige* formatie daarentegen, is geheel afhankelijk *van de omstandigheden van het oogenblik*. Niet alleen is dit hierboven opgegeven, maar ook uit de statistiek, die wij in Tabel I hebben opgenomen (blz. 92 hiervoren), is dit op te maken. In het daarbedoelde tienjarig tijdsverloop toch, schijnen *de omstandigheden van het oogenblik* niet te hebben toegelaten, dat de benoedigde hoeveelheid aan officieren, in de *geldende* formatie, zelfs *een enkel* jaar dezelfde bleef.

Kunnen zoodanige beginselen wel als een *gezonde grondslag* worden beschouwd voor een leger, dat *te allen tijde* (dus zelfs *geheel onverwachts*) voldoende zelfstandig moet kunnen optreden?

Zouden de groote expeditiën, die nu en dan moesten worden ondernomen, niet veelal voorkomen zijn geworden, indien de O.-I. Regeering bij machte ware geweest, van stonde af aan, de gerezen moeilijkheden in de *geboorte* geheel te onderdrukken? En zou ons prestige in O.-I. en elders daardoor niet aanzienlijk zijn verhoogd geworden?

Tot dusverre, — sedert ruim *driekwart eeuw* —, hebben wij slechts rustverstoringen of onlusten te dempen gehad, tegenover Inlandsche partijmannen, of volksstammen binnen ons gebied, die niet over georganiseerde, geoefende of goed bewapende krijgers konden beschikken. Wij hadden daarbij nog het voordeel, dat zij ons ter zee onmogelijk konden beletten, troepen, versterkingen, enz., aan te voeren, waar wij zulks noodig oordeelden.

¹⁾ „Op deze cijfers steunt dus de jaarlijksche oorlogsbegrooting; weshalve in den toelichtenden staat van de begrooting van Ned.-Indië (zie II^{de} Hoofdstuk, VII^{de} Afdeeling) de cijfers der *normale* formatie voorkomen, met verwijzing naar de Ind. Staatsbladen, waar die cijfers te vinden zijn (Noot der Commissie.)”

Hoe geheel anders zal die toestand worden, wanneer ooit eene na-ijverige, groote zee- en koloniale mogendheid ons schoon en rijk Insulinde bedreigt? Men denke slechts aan den toestand, waarin *Spanje*, op het aller onverwachts, werd gebracht op de *Philippijnen*.

Waar moeten alsdan het overgroot aantal officieren en het mindere kader vandaan komen, die nu in zoo verbazende getale bij het O.-I. leger mankeeren.

Aangenomen zelfs, dat Ned. op zoo'n oogenblik kader en troepen aan het O.-I. leger zou *kunnen* afstaan, dan nog zal onze zwakke marine (zie: Mil. Spect. 1900, blz. 576), — door den overmachtigen vijand verhinderd, — niet bij machte zijn die versterking naar O.-I. met succes te convoeëren.

Uit hetgeen hier en daar in buitenlandsche tijdschriften wordt vermeld, of uit de vreemde pers kan worden opgevangen, valt af te leiden, dat hetgeen zich met de *Philippijnen* heeft voorgedaan, voor Ned. in het geheel niet is uitgesloten ten opzichte van O.-Indië.

Lezen wij niet, dat Lord LAMINGTON, Gouverneur van *Queenland*, — die voor een vertrouweling van CHAMBERLAIN doorgaat —, in de zitting van het Aardrijkskundig Genootschap te *Brisbane* eene rede heeft gehouden, waarin hij 't Engeland eene groote fout aanrekende, dat het bij het *Weener*-congres den O.-I. Archipel aan Ned. teruggaf? Heeft spreker niet verder verklaard: „dat er naar *middelen behoorde te worden uitgezien om die fout te herstellen*; en dat dan de *Australische Koloniën zich ook hierin als getrouwe bondgenooten van het moederland zouden gedragen?*”

Trekt het Alg. Hdbl. van 20 Juni 1900, uit deze mededeeling niet de juiste gevolgtrekking: „dat deze woorden voor ons den wenk bevatten, dat wij *Java's* verdediging *niet langer mogen* verwaarloozen?”

Vinden wij niet in de Februari-aflevering van de „*Jahrbücher für die deutsche Armee und Marine*” aangeteekend onder het hoofd „*Über koloniale Truppen*”: „dat de sterkte van ons leger (in Indië) juist groot genoeg is om de Inlandsche vorsten in bedwang te kunnen houden, doch dat het aan gerechten twijfel onderhevig is, of deze ook groot genoeg zal zijn, indien een andere Staat een inval doet in ons gebied. Reeds een ernstige opstand onder de Inlandsche bevolking — zegt schrijver — zou met moeite te dempen zijn. Geheel en al onvoldoende zal het leger blijken te zijn, wanneer eene sterke zee- en koloniale mogendheid de hand uitstrekt naar de Ned. bezittingen. De ligging, de grootte en de vruchtbaarheid van de Ned. bezittingen vormen in hooge mate een prikkel tot opwekking der begeerten van vreemde mogendheden. . . . . „*Een veroveraar, die de Ned. Koloniën wil bezitten, zal ze ook krijgen*” (I. M. T. 1901, blz. 377)?

Heeft een *Engelsch* zee-officier — tengevolge van onze betoonde sympathieën voor, en van onze hulp en steun aan de *Boeren* — niet in de „*Times*” de vraag gesteld: „of het niet hoog tijd werd voor Engeland, stappen te doen om op *Holland* représaille-maatregelen te nemen?”

Worden zulke denkbeelden niet vooral opgewekt en geuit door de wetenschap, dat de Ned. Koloniën slechts worden beschermd door legers, waarvan de sterkte afhankelijk is *van de omstandigheden van het oogenblik*? Vooral ook, daar als bekend kan worden aangenomen, dat zij, die begeerige blikken op onze Indiën slaan, weten, dat zelfs aan den eisch van voldoende kader, aan officieren en minder gegraduateerden, niet wordt voldaan. Blijkt niet, uit onze Tabellen I en II (blz. 92 en tegenover blz. 94 hiervoren), dat de sterkte aan officieren in O.-I. *nooit* heeft beantwoord, noch aan de *normale* noch aan de *tegenwoordige geldende formatie*? En is dit ook niet het geval met het lager gegraduateerd kader (zie blz. 94, e. v. hiervoren)?

Staat in de „Deutsche Tageszeitung” van 19 September 1899, niet vermeld: „dat onze vloot en ons leger geheel onbekwaam moeten worden beschouwd om met vrucht, zelfs Ned. alleen en dus nog minder zijne uitgestrekte Koloniën, tegen een Europeesche mogendheid te beschermen of te verdedigen?”

Zal het O.-I. leger, dat, na lange tijden van vrede en rust, tot een *minimum* sterkte is teruggebracht, bij onverwacht opkomend oorlogsgevaar — zooals de *Philippijnen* — zoo maar in eens zijn sterkte — vooral aan off^{ren} en minder kader — kunnen vermeerderen, of zelfs het mankeerende aantal aanvullen?

Kan het verantwoord zijn, dat toestanden, als thans bestaan — het uitvloeisel van bovenbedoelde eigenaardige beginselen —, nog langer worden bestendigd?

Welnu:

Door de invoering van het *fusi*estelsel, — zelfs bij aanneming van eene vaststaande en steeds normaal te houden, organieke nieuwe formatie voor het O.-I. leger — zal het voltallig houden van alle officierskorpsen met een *geringer* gezamenlijk aantal off^{ren} tot stand kunnen komen, dan nu voor het *gescheiden* officierskaderstelsel wordt gevorderd. Dit zullen wij, eenige bladzijden verder, trachten aan te toonen.

Voor de invoering van hervormingen in beide legers, is het tegenwoordige tijdstip bijzonder geschikt.

Een nieuwe regeling van de samenstelling der landmacht voor het leger h. t. l. kan — wegens de binnen kort inwerkingtreding der aangenomen Militie- en Landweewetten — niet lang meer uitblijven. Deze organisatie zal alsdan in overeenstemming kunnen worden gebracht met de in O.-I. in te voeren hervormingen.

ad Artikel 9.

§ 21. De eerste alinea van dit artikel luidt (blz. 9):

„In O.-I. wordt niet anders dan krachtens een met redenen omkleed besluit der Kroon een luitenant-kolonel of officier van lageren rang in dienst gesteld, ouder dan 47 jaar en in geen geval een hoofdofficier, die niet ten minste tweemaal, te zamen gedurende ten minste acht jaren, in subalterne rangen in O.-I. gediend heeft.”

Ten eerste moeten wij doen opmerken, dat de offren van het leger h. t. l. bij hunne benoeming tot hoofdofficier gemiddeld 50 jaar oud zijn en die van het O.-I. leger gemiddeld 44 jaar. Het gemiddelde van deze twee ouderdomsjaren bedraagt alzoo reeds den fatalen *minimum* leeftijd, waarop eene detachering naar O.-I. voor een hoofdofficier niet meer wordt toegestaan. Wanneer men nu in het oog houdt, dat — door het zeer aanzienlijk incompleet aan *luitenants* — de tegenwoordige bevordering tot hoofdofficier in O.-I. *veel vroeger* plaats heeft dan in den *normalen* toestand van dat officierskorps zou geschieden, dan vragen wij:

Kan het aanbeveling verdienen c. q. in de Wet een leeftijdsgrens aan te geven, die het gros der offren reeds lang zal hebben overschreden als zij in aanmerking komen voor den rang van hoofdofficier? Heeft daarenboven de practijk niet meermalen aangetoond, dat menig officier, die den leeftijd van 47 jaar heeft bereikt, de voor den dienst in de tropen zoo onmisbare vlugheid van lichaam en geest in hoogere mate bezit dan tal van andere jongere offren?

Ten tweede moeten wij er op wijzen, dat de gestelde eisch voor het detacheren van een hoofdofficier, nl. „dat hij *ten minste tweemaal* en te zamen *ten minste acht jaren*, in subalterne rangen in Oost-Indië zal hebben gediend”, ons buitensporig hoog toeschijnt.

Volgens de becijfering der Commissie kan — in haar *fusi*estelsel — een luitenant 6, en een kapitein slechts $3\frac{3}{4}$ jaar in de Koloniën worden gedetacheerd, dus te zamen $9\frac{3}{4}$ jaar (Staatje blz. 33). Die $9\frac{3}{4}$ jaar zijn echter niet altijd in Oost-Indië doorgebracht, want ook West-Indië vraagt zijne gedetacheerden. Heeft een fusie-officier, die voor den hoofdofficiersrang in aanmerking is gekomen, gediend, b.v.b. 6 jaar in O.-I. en 3 jaar in W.-I., dan kan hij niet meer als zoodanig voor den dienst in Oost-Indië worden aangewezen, omdat de gestelde wetsbepaling zulks niet toelaat. En dientengevolge is de kans om aldaar als opperofficier op te treden, hem mede voor *altijd* benomen.

De Regeering heeft het dus in hare macht om het eventueel optreden in O.-I. als hoofd- en als opperofficier onmogelijk te maken. Zij heeft daartoe den te detacheren officier slechts eenmaal naar de W.-I. Kolonie uit te zenden. Uit den aard der zaak wordt daardoor te zijner tijd het pensioen aanzienlijk lager dan anders het geval zou zijn.

Die bepaling is hard en zij kan leiden tot willekeur.

Kan deze maatregel dan ook wel op practische gronden worden goedgekeurd? Te meer dringt zich die vraag op, omdat niet alleen uit onze Koloniale krijgsgeschiedenis, maar ook uit die van de andere Koloniale mogendheden, tal van voorbeelden zijn aan te halen, dat offren, die zelfs *nooit vooraf* in de tropen hadden gediend, geheel hebben beantwoord aan de taak, die men hun in die gewesten had toevertrouwd. Men behoeft o. m. slechts te lezen hetgeen te dien opzichte door den gewezen Commandant van het O.-I. leger, de Generaal Ridder DE STUERS, is aangevoerd in het Historisch Overzicht op blz. 11, laatste alinea e. v. (zie ook: blz. 115 hiervoren).

De tweede alinea van dit artikel vermeldt:

„De opperoff^{ren} in O.-I. worden, bij voorkeur, benoemd *uit de daar te lande aanwezige off^{ren}* van den naastvoorgaanden rang. Uitzendingen uit Ned. geschieden met inachtneming van den eisch, dat de aldus uitgezondene ten minste drie jaar als hoofdofficier in Indië gediend hebbe.”

De hier door ons gecursiveerde woorden kunnen veelmaal aanleiding geven tot bepaalde onbillijkheden. Daarom is het niet raadzaam ze in het Schema op te nemen.

Het is slechts aan zeer weinig off^{ren} gegeven, den opperofficiersrang te verkrijgen. Om die reden zijn wij van meening, dat de M. v. O. bij het ontstaan van eene vacature in den generaal-majoorrang, of in den luitenant-generaalrang, *alleen* den meest geschikten kolonel of generaal-majoor van het *geheele* officiers-fusiekorps tot den te vervullen rang *kan en mag* voordragen.

Wanneer in het eventueel in te voeren *fusiestelsel* de bepaling, vervat in ons punt 13, wordt overgenomen, nl. „dat off^{ren}, die voor eene detachering naar de Koloniën in aanmerking komen, om *overwegende* redenen van eene zoodanige uitzending *tijdelijk* kunnen worden vrijgesteld, of *geheel* worden uitgesloten (Historisch Overzicht, blz. 45)”, dan zullen *alle* gevallen worden ondervangen betreffende het naar de tropen detacheren van minder geschikte of minder gewenschte off^{ren}.

Op grond van al het hierboven aangevoerde en tevens om te voldoen aan de voorlaatste alinea van § 17 (blzn. 125 en 126 hiervoren) zouden wij artikel 9 volgenderwijze willen veranderen:

„Ongeacht het bepaalde in artikel 6, b. (§ 17, blzn. 125 en 126 hiervoren), zal een kapitein, die gedurende zijn *geheelen* officiers-diensttijd minder dan *vijf* jaren in de Koloniën heeft gediend, — zoodra hij in aanmerking komt om bevordering te maken —, worden beschouwd den kapiteinsrang *één jaar later* te hebben verkregen.

„Om tot opperofficier te kunnen worden bevorderd, moet de betrokken officier ten minste *drie* jaren als hoofdofficier in de Koloniën hebben doorgebracht.”

ad Artikel 11.

§ 22. Dit artikel luidt (blz. 10):

„Ten einde steeds te kunnen beschikken over een voldoende aantal luitenanten, worden bij het leger h. t. l., boven de bestaande formatie, per bataljon, twee onderluitenanten aangesteld, bestemd om in de plaats van tijdelijk afwezende off^{ren} dienst te doen.”

In den aanhef van hare toelichting geeft de Commissie op:

„De maatregel, in dit artikel omschreven, heeft herhaaldelijk een punt van langdurige beraadslaging in den boezem der Commissie uitgemaakt.”

Dit bevreemdt ons geenszins.

Tot goed begrip van onze belangstellende lezers diene het volgende: Bij K. B. van 3 Augustus 1890, N°. 29, is bepaald: „dat bij het regi-

ment grenadiers en jagers, alsmede bij elk regiment infanterie, *per compagnie*, één onderofficier (na afgelegd examen) zal worden aange-
wezen om als dienstdoend officier op te treden.

Er zijn er dus, alleen bij het wapen der infanterie, 180.

Bij K. B. van 15 Februari 1899, N°. 13 (Rec. Mil. 1899, blz. 143), werd
bij Tabel A de soldij dezer onderoff^{ren} nader vastgesteld. Te weten :

a.	voor sergeanten der grenadiers en jagers p. dag	f 0.85;	b. d. inf. f 0.82;
	nà 3 jaren dienst	idem „ 0.95;	idem „ 0.92;
	nà 6 jaren dienst	idem „ 1.25;	idem „ 1.22;
b.	voor sergeanten-majoor	idem „ 1.25;	idem „ 1.22;
en	nà 3 jaren dienst	idem „ 1.55;	idem „ 1.52.

Zooals onze geachte lezers zien heeft men h. t. l.:

1°. vermeden om aan deze dd. officieren den titel toe te kennen van
onderluitnants, waartegen in O.-I. zoo heftig wordt opgekomen
(blz. 103 e. v. hiervoren); en

2°. deze categorie van dd. officieren verkregen, tegen eene veel
lagere bezoldiging, dan de Commissie onder het hoofd C (blz. 34)
heeft bepaald, nl. op een traktement *gelijk* aan dat der tweede-
luitnants (f 1000).

Verdiend het wel aanbeveling, om het traktement van een *onderoffi-
cier* gelijk te stellen met dat van een *officier*?

De Commissie vervolgt hare toelichting aldus :

„Om de beteekenis daarvan te begrijpen, moet men beginnen zich
voor oogen te stellen, dat de toepassing van het fusiestelsel aan de
Regeering in het moederland den plicht zal opleggen om *in de eerste
plaats* te zorgen, dat het officierskorps in O.-I. compleet is”.

In een *fusiestelsel*, zal het der Regeering in het moederland niet
moeilijk vallen, om aan dezen *eersten opgelegden plicht* te voldoen.
Immers, in het tegenwoordige, zelfs zeer aanzienlijk incompleete, *ge-
scheiden* officierskaderstelsel (zie Tabel I, blz. 92 hiervoren), bestaat het
gezamenlijk O.-I. officierskorps ieder jaar uit gemiddeld 839 officieren
(zie: Tabel VI hierachter op blz. 139), terwijl in het *fusiestelsel*, volgens
de berekening der Commissie, in O.-I. slechts 671 officieren zullen benoo-
digd zijn (Bijlage E, blz. 28). Dus zonder de minste uitbreiding — neen,
zelfs met eene zeer belangrijke inkrimping — van het tegenwoordige
aanvullingscijfer aan officieren, zal het O.-I. officierskorps, volgens de
feitelijk geldende formatie, *te allen tijde* voltallig kunnen worden ge-
houden, en zal de Regeering aan dezen *eersten plicht* kunnen voldoen.

Niet alleen zal de invoering van een *fusiestelsel* dit voordeel ople-
veren, maar ook nog :

1°. het leger h. t. l. zal dan jaarlijks pl. m. 120 officieren sterker wor-
den (zie noot 3, blz. 95 hiervoren); en tengevolge hiervan zullen

2°. de tegenwoordige bij het Ned. leger ingedeelde 180 dd. officieren
zeer aanzienlijk in aantal kunnen verminderen.

Wat zou het Ned. leger — dat reeds door de invoering van het *fusie-
stelsel* pl. m. 120 officieren meer zal tellen — met die 180 + 90 = 270

dd. officieren (alleen bij het wapen der infanterie) wel moeten aanvangen? Volgt uit het vorenstaande niet duidelijk, dat artikel 11 moet vervallen?

Hierdoor alleen zullen de Rijksuitgaven, bij de invoering van een *fusi*estelsel, met f 90.000 kunnen worden ontlast (punt C, III, blz. 34).

§ 23. Indien de Commissie in haar Schema had voorgesteld:

1°. dat het *gediplomeerde* officierskader in O.-I. — volgens een *vaststaande* organieke formatie — steeds voltallig moest worden gehouden; en

2°. dat, om te allen tijde te kunnen voorzien in de tijdelijk opgevallen officiersplaatsen in O.-I. (wegens ziekte, korte afwezigheid, enz.), per bataljon twee *onderofficieren* (na afgelegd examen), *boven de officiersformatie*, tot dd. officieren zouden kunnen worden aangesteld (dus zonder den graad-naam van *onderluitenant*); dan zouden wij ons met dat denkbeeld hebben kunnen vereenigen; want daardoor zou:

- a. de slag- en strijdvaardigheid van het O.-I. leger worden verhoogd; en
- b. de stimulans voor het lager gegraduateerd kader behouden blijven, om zich toe te leggen en te bekwamen voor een hooger grad, die hunne maatschappelijke en ook financieele positie aanmerkelijk verbetert.

Het staat echter bij ons *onwankelbaar* vast, dat het O.-I. leger — dat voortdurend voldoende zelfstandig moet kunnen optreden en dat in gevaarvolle tijden op *geen* officiersaanvulling *kan* rekenen — steeds, zoo voltallig mogelijk, door de meest intelligente officieren moet zijn geëncadreerd.

Onder deze categorie kunnen noch de onderluitnants, noch de adjudanten-onderofficier, dd. als officier, worden gerangschikt.

ad Artikel 12.

§ 24. In dit artikel staat vermeld:

„De voor den dienst in de Koloniën aangewezen officier rekt buiten de sterkte van het leger h. t. l., van en met den eersten der maand, waarin hij de reis aanvaardt. Van en met dien dag komt hij ten laste van de begrooting, waaruit de uitgaven worden bestreden van de landmacht der Kolonie, waarheen hij zich begeeft. Hij blijft ten laste van die begrooting tot en met den laatsten der maand, waarin hij in Ned. terugkeert, zullende hij van en met den eersten der volgende maand, weder tellen in de sterkte van het leger h. t. l.” (blz. 10).

Worden door de bepalingen van dit artikel, de begrootingen van O. en W.-I. niet noodeloos bezwaard? Waarom is het noodig, dat de te detacheren officieren, reeds vóór hun vertrek en tot na hunne terugkomst in het moederland, ten laste blijven van de begrooting, waaruit de uitgaven worden bestreden van de landmacht der Kolonie, waarheen die officieren zich begeven? Waarom moet de Ind. diensttijd der uit te zenden officieren, rechtgevend op de zoo verhoogde toelage op hun toekomstig pensioen (art. 16, blz. 10), reeds ingaan vóór zij werkelijke

Koloniale diensten presteeren? Zijn, volgens de bepalingen van dat artikel, ook de Staatsbelangen wel op voldoende wijze behartigd? (zie de „Mil. Gids” 1901, de 6de aflevering, blz. 373). Zou het niet billijker zijn, dat artikel 12 volgenderwijze werd gelezen?

„De voor den dienst in de Koloniën aangewezen officier rekent buiten de sterkte van het leger h. t. l. van en met den dag zijner inscheping naar de Koloniën, tot en met den dag zijner ontscheping in Ned. Gedurende dien tijd komt hij ten laste van de begroting, waaruit de uitgaven worden bestreden van de landmacht der Kolonie, waarheen hij zich begeeft.

ad Artikel 13.

§ 25. Dit artikel luidt als volgt:

„Het Koloniale activiteits-traktement wordt genoten van en met den eersten der maand, waarin de officier de reis naar de Kolonie aanneemt, tot en met den laatsten der maand, waarin hij in Ned. terugkeert” (blz. 10).

Op dezelfde gronden en tevens in verband met ons voorgesteld art. 12, zouden wij dit artikel willen doen luiden:

„De Ind. dienstdtijd, alsmede het Koloniaal activiteits-traktement van de naar onze overzeesche bezittingen te detachereen officieren treden in, zoodra deze officieren in de Koloniën worden ontscheept, en een en ander zal eindigen, op den dag waarop zij zich inschepen om naar Ned. terug te keeren.

„Alleen voor de officieren, die op de heen- of terugreis bij detachementen zijn ingedeeld, zal de Ind. dienstdtijd en de Koloniale bezoldiging aangevangen bij hunne inscheping naar- en ophouden bij hunne ontscheping uit de Koloniën.

„Ieder vol jaar, hetwelk de officier in onze bezittingen heeft gediend, telt dubbel. Onderdeelen van een jaar grooter dan zes maanden, worden beschouwd als een vol jaar in de tropen doorgebracht”.

Wij zien niet in, waarom een naar O.-I. te detachereen officier, die reeds op Staatskosten zijn overtocht geniet, voor hem en zijn geheel gezin (zoo hij gehuwd is), die gedurende pl. m. 40 dagen (duur der reis) geen huishuur, geen dienstpersoneel, enz., behoeft te betalen, en ook met zijn geheel gezin van Rijkswege gedurende de reis wordt gevoed, nog daarenboven, gedurende den tijd, waarop hij geene diensten presteert, vol *Koloniaal activiteits-traktement* zou moeten ontvangen, en dat dit Ind. activiteits-traktement en deze Koloniale dienstdtijd zelfs zullen moeten ingaan vóór hij die reis aanvaardt en eerst zullen eindigen nadat hij reeds betrekkelijk lang in het moederland kan zijn teruggekeerd.

Alleen wat de Koloniale activiteits-traktementen aangaat, zal ons voorgesteld artikel (volgens de becijfering der Commissie) eene Rijksbesparing opleveren van f 70.725 per jaar (zie Bijlage E, punt D, IV, blz. 34).

De laatste alinea van ons voorgesteld artikel 13, wordt in het Schema der Commissie gemist.

ad Artikel 15.

§ 26. De prikkel tot het aanleeren van Inlandsche talen, die de Com-

missie in dit artikel heeft willen opwekken, — door eene toelage van f 200 's jaars, boven het traktement, toe te kennen voor ieder diploma, dat een officier heeft weten te verkrijgen — is gebleken noodig te zijn.

Niettegenstaande wij sinds *eeuwen* in O.-I. een leger bezitten, is de *noodzakelijkheid*, althans de *wenschelijkheid* tot het aanleeren van die talen, nog niet tot die O.-I. officieren doorgedrongen,

„Thans — zoo vermeldt het Verslag van Krijgswetenschap 1899, op blz. 482 — spreken geen 2 pct O.-I. off^{ren} eenigszins dragelijk Javaansch, terwijl dat leger voor 82 pct. uit Javanen bestaat; en niettegenstaande we reeds 26 (nu ruim 28) jaar in Atjeh zitten, kan men de off^{ren} met den vinger aanwijzen die Atjehsch kennen.”

Zoo ook vinden wij in „Het Algemeen Verslag van het middelbaar en lager onderwijs voor Europeanen in Ned. Indië”, trouw elk jaar onder het hoofd „Inschrijving van off^{ren}”, de volgende zinsnede vermeld:

„Van de vergunning in 1877 verleend aan off^{ren} van het Ned.-Ind. leger, die den volledigen cursus der Hoogere Krijgsschool in Ned. naar eisch gevolgd hebben, tot het kosteloos bijwonen van het onderwijs van de Afdeeling B van het Gymnasium *Willem III* (eene inrichting voor de Ind. taal-, land- en volkenkunde) werd *geen* gebruik gemaakt.”

De mogelijkheid is echter niet uitgesloten, dat in een *fusi*estelsel hierin verbetering zal komen. De tijd en de gelegenheid tot studie zijn, gedurende het verblijf dier off^{ren} in Ned., daartoe aanzienlijk ruimer en veel beter. Dit wordt niet alleen door de Commissie (Bijlage F. punt 5, blz. 55), maar ook zelfs door tegenstanders der fusie erkend.

ad Artikel 16.

§ 27. Evenals in vele andere artikelen, vinden wij ook in de bepalingen van dit artikel, een merkbaar streven der Commissie, om haar voorgesteld Schema *onnoodig* hoog op te voeren.

De Commissie stelt nl. voor:

„De pensioenen der off^{ren} worden toegekend op den voet der thans voor den dienst h. t. l. geldende bepalingen, met verhooging voor elk jaar, dat de officier Koloniaal activiteits-traktement heeft genoten.

„De verhooging bedraagt voor elk jaar, dat bedoeld traktement werd genoten, in den rang van: luitenant, f 70; kapitein, f 80; luit.-kolonel, f 100; kolonel, f 125; opperofficier, f 150 (blz. 10).”

Tot op den dag van heden, zijn de verhoogingen (toelagen) van het pensioensbedrag — voor elk vol jaar in de tropen doorgebracht — gesteld op f 75 per jaar, geldende voor *alle* rangen; en zulks geldt niet alleen voor de off^{ren} der landmacht, maar ook voor die der zeemacht.

Bedoelde off^{ren} hebben niet alleen nooit geklaagd, dat deze pensioensverhoogingen te laag zijn gesteld, maar veeleer bestaat er bij velen hunner eene voortdurende vrees, dat deze toelage wel eens zou kunnen worden ingekrompen. Dit althans werd ons door veel off^{ren} der land- en zeemacht verzekerd, o.m. ook door een gezaghebbende hooggeplaatste autoriteit.

Wanneer dit nu vast staat, dan vragen wij:

Is het *gewenscht*, ja zelfs, zou het *verantwoord* zijn, dat deze verhoogingen van het pensioensbedrag voor de off^{ren} der landmacht op eene zoo belangrijke wijze worden opgevoerd?

Zoo ja, brengt dan de billijkheid niet mede, dat deze maatregel dan ook voor de off^{ren} der zeemacht worde toegepast?

Aan onze belangstellende lezers bevelen wij aan, kennis te nemen van het hoofdartikel getiteld: „Indische pensioenen”, dat in het Alg. Hdbld. van 1 Augustus 1901, Ochtendblad, is opgenomen.

ad Artikel 17.

§ 28. Het komt ons voor, dat de 1ste alinea van dit artikel als volgt moet worden gelezen (blz. 11):

„De weduwen-pensioenen en de onderstanden aan weezen, worden door de wet geregeld.”

Wat voor de weduwen, enz., van *burgerlijke* ambtenaren h. t. l. is voorgeschreven, behoort op gelijke of ongeveer gelijke wijze te worden geregeld voor de nagelaten betrekkingen van *militairen*. Zoodanige wet zou alsdan moeten worden ontworpen in den geest van die van 9 Mei 1890, Staatsblad No 79.

Dit is geen eisch van het *fusiestelsel*, maar van de billijkheid.

§ 29. Slot-conclusie.

De algemeene indruk, dien wij van het donker gekleurde Schema der Commissie hebben gekregen, is:

- 1°. dat, door tal van bepalingen, o. m. de detachering naar W.-I., de invoering van het voorgestelde Schema *noodeloos* wordt bemoeilijkt;
- 2°. dat, door detacheringen naar de tropen voor te schrijven en toe te staan, die langer dan maximum *vijf* jaren duren, de gezondheidstoestand van het geheele officiers-fusiekorps en hunne gezinnen, in veel nadeeliger omstandigheden zal verkeeren, dan in het stelsel dat door ons in 1895 is aanbevolen; en
- 3°. dat, door in tal van artikelen van het Schema de Rijksuitgaven op minder *gewenschte*, ja zelfs op *onnoodige* wijze hoog op te voeren, de indruk is opgewekt, dat het *fusiestelsel* geen aanbeveling zou verdienen,

HOOFDSTUK XII.

Bijlage E, voert tot titel:

„Raming van de financieele gevolgen, die zouden voortvloeien uit de invoering van het Schema van samensmelting, zooals dit door de Commissie, alleen met het oog op het wapen der infanterie, is ontworpen.”

§ 1. Bij de raming van kosten is de Commissie, ten opzichte van haar *fusiestelsel*, uitgegaan van het beginsel:

a. dat een getal van 100 onderluitenanten steeds compleet moet worden gehouden; en

b. dat de voor O.-I. benodigde sterkte aan *offren*, te allen tijde zal beantwoorden aan de cijfers, die de „normale” formatie vordert (blz. 27).

Niet onopgemerkt mag worden voorbijgegaan, dat de Commissie zelf omtrent punt *b* aanteekent:

„Zeker zou de (haar) uitkomst op meer *juistheid* aanspraak kunnen maken, indien men de cijfers der *feitelijk geldende*, *zg. tegenwoordige* formatie in rekening kon brengen, daar deze die der *normale* formatie veelal belangrijk overtreffen (blz. 27).”

Volkomen deelen wij dit gevoelen. De uitkomst der Commissie zou niet alleen op meer *juistheid* aanspraak hebben kunnen maken, maar ook de verkregen cijfers zouden *duidelijker* en *veel sterker* de *noodzakelijkheid* hebben doen uitkomen, om een *fusi*stelsel voor onze legers in te voeren.

Met de volgende alinea kunnen wij ons minder goed vereenigen, waar de Commissie zegt:

„De wijzigingen dier *tegenwoordige* formatie zijn echter zoo menigvuldig en de dikwijls groote schommelingen zoo onregelmatig, dat hierin geen vaste basis voor eenige berekening kan worden gevonden, maar men zich daartoe dient te vergenoegen met de cijfers der *normale* formatie (blz. 27).”

Zonderling klinken ons die woorden.

Mocht de Commissie zich wel *vergenoegen* met de cijfers, die de *normale* formatie aangeeft, om daarop haar *nieuw* te ontwerpen Schema te doen steunen?

Geven die cijfers wel aan, het aantal *offren*, die bij het O.-I. leger zullen benodigd zijn?

Wanneer wij de opgaven van de Kol. Verslagen raadplegen (zie Tabel I, blz. 92 hiervoren), dan vermeenen wij, dat deze gestelde vragen in zeer beslist zin ontkennend moeten worden beantwoord.

Uit die getallen blijkt o.m., dat, niettegenstaande in het jaar 1893 het *normaal* formatie-cijfer aan *offren* reeds met 23 *offren* was verminderd, in het volgende jaar (1894) — het jaar, waarin de expeditie naar Lombok werd ondernomen en vooral na het verschrikkelijk bloedbad van 25 en 26 Augustus, toen *periculum in mora* in O.-I. ontstond, — het cijfer aan *offren*, — hetwelk op ultimo December van dat jaar het *normaal* aantal *offren* aangaf, — nog daalde.

Zien wij niet, dat in het jaar 1896 — toen zoo onverwachts het verraad van TOEKOE OEMAR uitbrak en dus de omstandigheden toen van dien aard waren dat, met inspanning van alle krachten, aan dat plotseling opgekomen en vergroot oorlogsgevaar het hoofd moest worden geboden. — het *normaal* cijfer met 17 *offren* was verminderd?

Zijn dit geen *afdoende* bewijzen, dat de opgaven der *normale* formatie, *onmogelijk* een juisten grondslag kunnen aanbieden, om daarop de regeling van een *nieuw* te concipieeren stelsel te doen steunen?

Welken waarborg heeft men — nu de Commissie hare berekeningen laat gronden op zulke cijfers — dat de hoeveelheid aan *offren*, die zij

opgeeft, werkelijk te allen tijde en onder alle omstandigheden zal beantwoorden aan de behoeften van het O.-I. leger?

§ 2. In punt *c* (blzn. 27 en 28 van de Bijlagen B—F van het Rapport) geeft de Commissie op — volgens de gegevens van het Kon. Verslag van 1899 — dat, om aan de *normale* formatie te kunnen voldoen, het O.-I. leger moet worden geëncadreerd door:

2 generaal-majoor,
5 kolonels,
42 luitenant-kolonels en majoor,
164 kapiteins en
458 luitenants.

Totaal door 671 officieren en 100 onderluitenanten

Is het niet opmerkelijk, dat niettegenstaande de Commissie er zelf op heeft gewezen (blz. 21) — „dat *telkens*, soms vrij *plotseling*, omstandigheden zich voordoen, die het der Regeering ten plicht maken, om *zoodra mogelijk*, het effectief van het officierskader op te voeren” — zij, bij deze vaststelling van het aantal officieren voor haar *fusie*-stelsel, heeft meenen te kunnen volstaan, met af te gaan op de gegevens van *een enkel* jaar, en zelfs van het jaar waarin de *normale* formatie sterkte het geringste was? (zie Tabel I, blz. 92 hiervoren.)

Om eenigszins vorengemeld bezwaar te voorkomen, hebben wij nagegaan, hoeveel officieren der infanterie bij het O.-I. leger zouden moeten worden ingedeeld, wanneer die sterkte steunde op eene statistiek over de jaren 1889—1898. Een tijdvak waarin de affaires van Lombok en TOEKOE OEMAR voorkomen, en dat ook door de Commissie werd bebezigt bij hare becijfering van punt *e* op blz. 29.

Volgens die opgave blijkt (Tabel VI, hieronder), dat het O.-I. officierskader alsdan zal moeten bestaan uit gemiddeld:

2 generaal-majoor,
48,2 hoofdofficieren,
160,6 kapiteins, en
469,2 luitenants.

Totaal uit 680 officieren en 100 onderluitenanten. Dus uit 9 officieren *meer* dan de Commissie op blz. 28 heeft opgegeven.

Uit Tabel VI blijkt tevens, dat het gemiddelde aantal O.-I. kapiteins, hoofd- en opperofficieren in de aanwezige sterkte steeds door *groter* was dan de normale formatie eischte, terwijl het aantal luitenants een *veel lager* aantal aangeeft.

§ 3. In het *fusie*stelsel der Commissie is voorgesteld den detacheringstermijn naar O.-I. op zes jaar te doen bepalen, de uit- en thuisreis daaronder begrepen; daaraan werd zelfs toegevoegd, dat, op verzoek, het verblijf in die Kolonie met *twee* jaar zou kunnen worden verlengd (art. 2, alinea 2, blz. 7).

Table VI.

Eenige numerieke opgaven betreffende het aantal Infanterie-Officieren vast of tijdelijk behoorende tot het Oost-Indische Officierskorps. Deze gegevens zijn afkomstig uit de Kol. Verslagen.

Op ultimo Decem-ber.	Sterkte volgens de normale formatie.						Aantal aanwezig bij het O.-Ind. leger.				Aantal Ned. Offren., die onder de aanzegwezigte sterkte bij het O.-I. leger waren gedetacheerd.				Aantal O.-I. Offren., die boven de formatie waren gevoerd als:				Gezamenlijke sterkte van het O.-I. Officierskorps.				TOELICHTINGEN.
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	
1889	2	5	45	162	576	790	3	4	46	152	544	749	4	24	28	721	85	2	3	25	115	836	(a.) Dit aantal Luits. wordt 100 minder voor de Onder-Luiften, plaatsen (zie § 1, blz. 137 hiervoren).
1890	2	5	45	163	577	792	3	4	49	154	559	769	5	33	38	731	69	3	3	31	106	837	
1891	2	5	45	163	579	794	2	5	46	157	552	762	6	25	31	731	84	—	3	39	126	857	
1892	2	5	45	163	579	794	1	5	46	155	542	749	6	27	33	716	101	1	3	37	142	858	
1893	2	5	42	159	565	773	3	4	44	159	522	732	7 (b.)	25	32	700	106	3	3	42	154	854	
1894	2	5	42	159	565	773	3	4	47	178	514	746	3	49	52	694	116	—	3	43	162	856	
1895	2	5	42	159	565	773	3	5	46	175	506	735	3	50	53	682	123	2	3	44	172	854	
1896	2	5	42	159	563	771	2	6	50	191	532	781	1	78	79	702	98	2	3	36	139	841	
1897	2	5	42	159	561	769	2	5	49	191	495	742	1	81	82	660	109	—	3	40	152	812	
1898	2	5	42	160	562	771	3	4	46	189	491	733	1	81	82	651	89	1	4	41	135	786	(b.) Hieronder een Majoor.
Totaal	20	50	432	1606	5692	7800	25	46	469	1701	5257	7498	37	473	510	6988	980	14	31	378	1403	8391	
Gem. per jaar	2	5	43,2	160,6	(a.) 569,2	780	2,5	4,6	46,9	170,1	525,7	749,8	3,7	47,3	51	698,8	98	1,4	3,1	37,8	140,3	839,1	
			48,2																				
			51,5																				

Om nu volgens dit beginsel te berekenen hoeveel officieren jaarlijks voor de uitzending naar O.-I. in aanmerking moeten komen, vermeldt de Commissie in punt *d* (blz. 28) het volgende:

„De gemiddelde duur van het verblijf in O.-I zal op minder dan den normalen duur (*zes* jaar) zijn te stellen.

„Wel zal een zeker aantal officieren verlenging vragen ¹⁾, maar dit zal niet geheel opwegen tegen:

„1°. ²⁾ het vroegtijdiger terugkeeren van een zeker aantal wegens ziekte;

„2°. het vroegtijdiger uit Indië terugkeeren van *enkelen* ³⁾, met name

„hoofdofficieren, bijv. bij bevordering, als hierdoor een onverwacht

„te groot incompleet in eenigen rang ontstaat;

„3°. het overlijden van en het verleenen van ontslag en pensioen aan in Indië aanwezige officieren, enz.

„Neemt men hierbij nog in aanmerking, dat van den normalen Ind. dienstdtijd ruim 2 maanden voor de uit- en thuisreis afgaan, dan zal „het werkelijk verblijf ginds gemiddeld op niet meer dan 5 jaar kunnen „worden gesteld.”

In punt *e* (blzn. 28 en 29) vervolgt de Commissie met de becijfering zelf. Zij meldt:

„Om de 5 jaar moet dus het officierskorps in Indië als het ware „geheel vernieuwd worden, hetgeen een jaarlijksche uitzending zou „eischen van:

$$\frac{47}{5} = 9,4 \text{ hoofdofficieren,}$$

$$\frac{164}{5} = 33,3 \text{ kapiteins en}$$

$$\frac{458}{5} = 91,6 \text{ luitenants.}$$

„De uitzending moet echter ruimer zijn, opdat de som van 5 jaar- „lijksche uitzendingen — de gewone verliezen ⁴⁾ in rekening brengende „— gelijk blijve aan de in Indië benoodigde sterkte. Dit wordt bereikt door per jaar zooveel officieren uit te zenden:

„4°. dat hun sterkte na 2,5 jaar (dus op de helft van hun gemiddeld „verblijf) juist gelijk zij aan de hierboven verkregen cijfers; wat hun „sterkte dan verder in de volgende 2,5 jaar daalt, wordt opgewogen „door de grootere sterkte in de eerste 2,5 jaar.

„5°. Volgens eene statistiek, loopende over de jaren 1889 tot en met

¹⁾ Dit aantal officieren zal, n. o. m., *niet gering* zijn; aangezien vele gedeta- cheerde officieren zullen trachten, zoo spoedig mogelijk, hunne toekomstige financieele positie te verbeteren (art. 16 van het Schema, blz. 10).

²⁾ Wij hebben de motieven der Commissie genummerd, om de verwijzingen naar deze bij ons betoog gemakkelijker te maken.

³⁾ Wij cursiveeren.

⁴⁾ Dezelfde gevallen dus, die in punt *d* (door ons als sub 1, 2 en 3 aange- teekend) zijn vermeld.

„1898 (zie laatste kolom der staten A ¹⁾ en B), zijn de jaarlijksche verliescijfers aan infanterie-officieren — die van het Ned. en die van het „O.-I. leger te zamen tellende — wegens overlijden, ontslag en pensionneering ²⁾ gemiddeld: 23,9 luitenants en 45 kapiteins.

„6°. Ten opzichte van de formatiecijfers geeft dit een gemiddeld jaarlijksch verliescijfer van 2,2 pct. voor de luitenants en van 8 pct. voor de kapiteins.

„7°. Voor de samengesmolten officierskaders op dezelfde totaal-verliezen rekenende en daarbij het jaarlijksch verliescijfer aan hoofdofficieren, dat vooral door pensionneering hooger zal zijn dan dat der kapiteins, op 12 pct. stellende ³⁾, zou de behoefte aan uitzendingen naar Indië bedragen:

$$\frac{9,4 \times 100}{100 - 2,5 \times 12} = 13,5 \text{ hoofdofficieren,}$$

$$\frac{33 \times 100}{100 - 2,5 \times 8} = 41 \text{ kapiteins,}$$

$$\frac{91,6 \times 100}{100 - 2,5 \times 2,2} = 97,5 \text{ (zegge 96,93) luitenants.}$$

Totaal 152 officieren.”

Omtrent het hiervoren aangevoerde en de wijze van berekening der Commissie zij het volgende opgemerkt:

a. In de eerste (in cijfers) gemaakte berekening bij punt *c* heeft de Commissie de aantallen officieren van elken rang, die — volgens hare opgave in punt *c* — bij het O.-I. leger moeten worden ingedeeld, door het getal 5 in plaats van door het getal $5\frac{2}{3}$ gedeeld, en zulks, niettegenstaande zij den invloed, die de aanvragen om verlenging der detachceering zal uitoefenen (zie noot 1, blz. 140 hiervoren), reeds gedeeltelijk buiten beschouwing heeft gelaten.

De motieven, die wij in sub 1, 2 en 3 hebben aangeteekend (blz. 140 hiervoren), mogen hier niet in aanmerking komen, aangezien die invloeden door de Commissie in rekening worden gebracht bij hare tweede (in cijfers) gemaakte becijfering. Zelfs worden daar die verkregen verliescijfers nog met 2,5 vermenigvuldigd (sub 4, blz. 140 hiervoren).

In het Schema der Commissie is de detachceeringstermijn op zes jaar bepaald. Voor de uit- zoowel als voor de thuisreis is twee maanden aangenomen. De diensttijd in O.-I. door te brengen zal — zoo geen andere invloeden daarop betrekking hebben — alzoo bedragen:

¹⁾ In staat A (blz. 43) zijn, behalve eenige drukfouten, de verliescijfers der Ned. officieren van de jaren 1889, 1894 en 1897 abusievelijk vermeld respectievelijk als 11, 7 en 8; dit moet zijn 10, 6 en 14. Daardoor wordt het cijfer 10,2 in de laatste kolom 10,6 en het totaal 13,9 wordt 24,3.

²⁾ Dezelfde gevallen dus, die in punt *d* (door ons als sub 3 aangeteekend) zijn vermeld.

³⁾ Dit pct. is dus willekeurig aangenomen en steunt niet op vaste gegevens, welke, evenals die voor de luitenants en de kapiteins, te vinden waren.

6 jaar — 2×2 maanden = $5\frac{2}{3}$ jaar.

Deze verliestijd voor de uit- en thuisreis is reeds ruim berekend. De Ned. mailbooten moeten, volgens contract, de reis naar en van O.-I. binnen de 40 dagen volbrengen. Hoeveel gedetacheerde officieren, in O.-I. aangekomen, zullen dan nog meer dan *drie* weken noodig hebben om hunne nieuwe bestemmingsplaats te bereiken? Naar wij vermeenen geen enkel officier; althans, indien juist is wat de tegenwoordige Kapitein van den O.-I. Generalen Staf G. NIJPELS in De(n) Mil. Spect. van 1895, blz. 699, opgaf, dan zou zulks slechts *eene* week vorderen.

b. Om het verliescijfer aan O.-I. officieren te kunnen opgeven, neemt de Commissie als basis aan, het gemiddelde verliescijfer, dat over de jaren 1889 tot en met 1898 werd geconstateerd.

In de *eerste plaats* moeten wij te dien opzichte doen opmerken, dat, indien over de jaren 1889—1898 het *fusiestelsel* in O.-I. geheel in werking ware geweest, m. a. w. in den *normalen* toestand had verkeerd, het verliescijfer aan officieren — tengevolge van den gunstigen invloed van het korter achtereenvolgend verblijf in dat verzengende en afmattende klimaat ($5\frac{2}{3}$ jaar in plaats van minstens 10 jaar) — stellig zeer belangrijk *minder* zou zijn geweest dan die statistiek nu aangeeft.

Dit verliescijfer kan dus moeilijk gelden als *maatstaf* van berekening voor het *fusiestelsel* der Commissie.

In de *tweede plaats* moeten wij er op wijzen, dat het verliescijfer, dat de Commissie uit de statistiek van 1889—1898 heeft getrokken, betreft het *geheele* O.-I. officierskorps, d. w. z. een officierskorps dat gemiddeld ruim 839 officieren der infanterie sterk is (Tabel VII hierachter, tegenover blz. 142.)

Dit heeft de Commissie uit het oog verloren, door bij hare berekening bedoeld verliescijfer te beschouwen als te zijn voortgekomen uit de aanwezige sterkte aan O.-I. officieren, dat in dat tijdvak gemiddeld slechts 698 O.-I. officieren der infanterie telde (Tabel VI, kolom 17).

Ook wij zullen hieronder berekenen, hoeveel officieren der infanterie, van elken rang, jaarlijks naar O.-I. moeten worden uitgezonden, om dat officierskorps, volgens de gemiddelde *normale* sterkte-formatie, te allen tijde volledig te houden. Onze becijfering zal daarbij alleen steunen, op hetgeen de ondervinding (de practijk) heeft geleerd.

Op blz. 138 hiervoren hebben wij reeds opgegeven, dat het aantal officieren, waarmede het O.-I. leger zal moeten worden geëncadreerd, zal bestaan uit gemiddeld:

2 generaal-majours,
48,2 hoofdofficieren,
160,6 kapiteins en
469,2 luitenants,

totaal uit 680 officieren en 100 onderluitnants der infanterie.

In artikel 2, alinea 2, van het Schema (blz. 7), is als detacheerings-termijn aangenomen *zes* jaar, daaronder begrepen de uit- en thuisreis.

Tabel VII.

Opgave van het jaarlijksch verliescijfer aan officieren van het Wapen der Infanterie.

Jaren.	Gezamenlijke sterkte van het Officierskorps.	Verliescijfers wegens:																		TOELICHTINGEN.	
		Pensionneering.						Ontslag.						Overlijden.							Totaal Generaal.
		Generaals.	Kolonels.	Luit.-Kolonels en Majoors.	Kapiteins.	1e en 2e Luit.	Te zamen.	Generaals.	Kolonels.	Luit.-Kolonels en Majoors.	Kapiteins.	1e en 2e Luit.	Te zamen.	Generaals.	Kolonels.	Luit.-Kolonels en Majoors.	Kapiteins.	1e en 2e Luit.	Te zamen.		
Van het Nederlandsch Oost-Indisch Officierskorps.																				De gegevens uit de tweede kolom zijn afkomstig uit de Kol. Verslagen; al de overige uit de Naam- en Ranglijst der Officieren.	
1889	836	—	2	11	17	9	39	—	—	—	—	1	1	—	—	—	3	9	12		52
1890	837	—	—	10	17	5	32	—	—	—	—	3	3	—	—	—	4	6	10		45
1891	857	—	2	12	18	4	36	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	4	5		42
1892	858	—	2	5	22	10	39	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	9	9		49
1893	854	—	2	6	26	2	36	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	6	10		46
1894	856	—	—	11	28	1	40	—	—	—	—	1	1	1	—	2	9	16	28		69
1895	854	—	3	10	29	3	45	—	—	—	—	1	1	—	—	1	5	4	10		56
1896	841	—	—	13	29	5	47	—	—	—	—	1	1	—	—	1	4	12	17		65
1897	812	2	4	11	26	2	45	—	—	—	—	1	1	—	—	1	9	10	20		66
1898	786	—	1	15	23	3	42	—	—	—	1	2	3	—	—	—	2	7	9	54	
Totaal.	8391	2	16	104	235	44	401	—	—	—	1	12	13	1	—	6	40	83	130	544	
Gem. per jaar.	839,1	0,2	12	23,5	4,4	40,1	—	—	0,1	1,2	1,3	0,1	0,6	4	8,3	13	54,4				
Van het Officierskorps van het Nederlandsche leger.																				Al deze opgaven zijn genomen uit de Naam- en Ranglijst der Officieren.	
1889	956	—	2	2	3	4	11	—	—	—	1	3	4	—	—	—	4	3	7		22
1890	977	2	4	2	11	4	23	—	—	—	—	2	2	—	—	1	3	1	5		30
1891	1002	1	—	3	9	3	16	—	—	—	—	4	4	—	1	—	3	4	8		28
1892	1000	1	2	9	16	10	38	—	—	1	—	1	2	—	—	1	6	5	12		52
1893	1021	—	3	7	17	4	31	—	—	—	—	3	3	—	—	1	2	3	6		40
1894	1027	—	—	9	17	2	28	—	—	—	—	1	1	—	—	—	2	3	5		34
1895	1037	1	4	8	24	4	41	—	—	—	—	2	2	—	—	1	1	3	5		48
1896	1054	2	—	4	14	4	24	—	—	—	—	1	1	—	—	—	2	4	6		31
1897	1041	1	2	3	19	2	27	—	—	—	1	7	8	—	—	—	3	5	8		43
1898	1030	—	2	4	13	4	23	—	—	—	—	6	6	—	—	1	2	4	7	36	
Totaal.	10145	8	19	51	143	41	262	—	—	1	2	30	33	—	1	5	28	35	69	364	
Gem. per jaar.	1014,5	0,8	7	14,3	4,1	26,2	—	0,1	0,2	3	3,3	—	0,6	2,8	3,5	6,9	36,4				
Van beide legers te zamen.																					
Gem. per jaar.	1853,6	1	19	37,8	8,5	66,3	—	0,1	0,3	4,2	4,6	0,1	1,2	6,8	11,8	19,9	90,8				

Het werkelijk verblijf in O.-I. wordt dus voor alle te detacheeren officieren teruggebracht op $5\frac{2}{3}$ jaar.

Zoo deze factor *alleen* in rekening wordt gebracht, zal het jaarlijks uit te zenden contingent aan officieren moeten bedragen:

$$\frac{48,2}{5\frac{2}{3}} = 8,5 \text{ hoofdofficieren,}$$

$$\frac{160,6}{5\frac{2}{3}} = 28,34 \text{ kapiteins en}$$

$$\frac{469,2}{5\frac{2}{3}} = 82,80 \text{ luitenants.}$$

Er bestaan echter nog andere invloeden, waardoor eenige bij het O.-I. leger ingedeelde officieren *korter* in die Kolonie zullen verblijven; de officieren b.v.b., die gedurende hunne detachering in O.-I. op pensioen worden gesteld, uit den dienst worden ontslagen of wel aldaar overlijden.

Om dus het O.-I. officierskader, volgens de *normale* formatie, steeds door, compleet te kunnen houden, zullen de hierboven verkregen cijfers voor de jaarlijksche uitzending van officieren moeten worden verhoogd.

In het tijdvak 1889 tot en met 1898 van het *gescheiden* officierskaderstelsel (Tabel VII hiervoren), verschilden deze verliescijfers zeer aanzienlijk (van 42 tot 69). Wil men dus deze invloeden in rekening brengen voor een eventueel in te voeren *fusi*stelsel, dan mag alleen het gemiddelde verliescijfer daarvoor in aanmerking worden gebracht.

Naar dezen maatstaf zullen alzoo de hiervoren bedoelde cijfers moeten worden verhoogd met:

$$839,1 : 8,5 = 54,4 : x; \text{ of } x = 0,55 \text{ hoofdofficieren meer,}$$

$$\text{dus } 8,5 + 0,55 = 9,05, \text{ waarvoor wij stellen 9 hoofdofficieren.}$$

$$839,1 : 28,34 = 54,4 : y; \text{ of } y = 1,83 \text{ kapiteins meer,}$$

$$\text{dus } 28,34 + 1,83 = 30,17, \text{ waarvoor wij stellen 30 kapiteins.}$$

$$839,1 : 82,8 = 54,4 : z; \text{ of } z = 5,36 \text{ luitenants meer,}$$

$$\text{dus } 82,8 + 5,36 = 88,16, \text{ waarvoor wij stellen 88 luitenants.}$$

Volgens deze berekening zal alzoo het jaarlijks naar O.-I. uit te zenden contingent officieren bedragen:

$$9 + 30 + 88 = 127 \text{ officieren der infanterie.}$$

Men mag hier niet uit het oog verliezen, dat de in rekening gebrachte verliescijfers betroffen het geheel *gescheiden* officierskaderstelsel. Een stelsel, waarin ieder officier zijn geheelen dienstdtijd in de tropen moet doorbrengen en telkens eerst, na *minstens tien* achtereenvolgende jaren in dat verzengende en afmattende klimaat te hebben doorgebracht, in Ned. kan terugkeeren om zich gedurende één jaar te restaureeren. De *fusie-officier* daarentegen zal hoogstens $5\frac{2}{3}$ jaar in O.-I. verblijven, om daarna vele jaren in het gezonder klimaat van Nederland door te brengen.

Uit het rapport van Dr. P. VAN GEER; uit de wetenschappelijke onderzoekingen van den Engelschen Kolonel TULLOCH en den Franschen Dr. BOUDIN; uit het opstel over Tosari en uit de statistieke opgave vermeld in het Verslag van Krijgswetenschap is op te maken, dat de kwade invloeden van een verzengend klimaat *minder* uitwerking hebben in de

eerste dan in de *laatste* jaren van dat verblijf in de tropen (§ 6, blz. 118 e. v. hiervoren).

Men zal uit het bovenstaande lichtelijk kunnen afleiden, dat het verliescijfer in een *fusi*estelsel aanzienlijk lager zal zijn, dan in het tegenwoordige *gescheiden* officierskaderstelsel. Zoo zullen o. a. de vervroegde aanvragen om ontslag en pensioen, tengevolge van *gezondheidsredenen* in een *fusi*estelsel aanmerkelijk *minder* zijn, en ook de oorzaken van overlijden, kunnen daardoor niet onbeduidend *lager* worden. M. a. w. het O.-I. verliescijfer, waarop onze hiervoren gemaakte berekening steunt, is *veel te hoog* gesteld.

Daar echter in een *fusi*estelsel ook officieren zullen voorkomen, die òf om gezondheidsredenen, òf *enkelen* wegens bevordering — zooals de Commissie in de punten *d.* en *e.* aanteekent — hun detacheringstermijn in O.-I. vóór de $5\frac{2}{3}$ jaren moeten afbreken, kan veilig worden aangenomen, dat het hiervoren te hoog berekende verliescijfer opweegt tegen dat, waardoor tengevolge van de zooeven genoemde oorzaken het verliescijfer zoude moeten vermeerderen. Te meer kan dit gerust worden aangenomen, omdat wij bij onze, op de practijk steunende, becijferingen buiten beschouwing hebben gelaten het aantal officieren, dat in O.-I. verlenging van detachering heeft aangevraagd en verkregen (zie noot 1, blz. 140 hiervoren).

Volgens onze berekening zullen per jaar *vijf en twintig* officieren der infanterie *minder* naar O.-I. worden gedetacheerd, dan de Commissie opgeeft op blz. 29.

Is onze becijfering juist, dan zal dit verschil natuurlijk een grooten invloed hebben, niet alleen op alle verdere berekeningen der Commissie, maar ook op de Rijksuitgaven, die voor een *fusi*estelsel moeten worden vergoed.

Wat dit laatste betreft, slechts één voorbeeld.

Op blz. 33 heeft de Commissie opgegeven, dat per reis naar- òf wel van O.-I. per officier moet gerekend worden op *f* 1300.

Alleen aan overtochtskosten, voor deze 25 per jaar minder om te wisselen officieren, zal eene jaarlijksche Rijksbesparing voortvloeien van:

$$25 \times 2 \times f 1300 = f 65,000.$$

Wanneer nu bij deze som nog worden opgeteld:

- 1° het aantal gratificatiën voor uitrusting, die aan 25 officieren per jaar minder worden uitbetaald, — bedragende *f* 1000 voor hen, die voor de eerste maal — en *f* 500 voor alle anderen, die naar O.-I. worden gedetacheerd (art. 2, alinea 9, van het Schema, blz. 7);
  - 2° het bedrag aan O.-I. activiteits-traktementen, dat aan deze officieren per jaar minder worden vergoed, — dat reeds aanvangt op den *eersten dag* der maand waarin het vertrek plaats heeft, en eindigt op den *laatsten dag* der maand waarop de gedetacheerde officier in Ned. terugkeert (art. 13 van het Schema, blz. 10); enz.;
- dan zullen onze belangstellende lezers ontwaren, dat deze post

minder hoog zal zijn, dan waarop de Commissie heeft gerekend.

§ 4. Punt *f.* geeft aan, hoeveel officieren jaarlijks nieuw moeten worden benoemd om de verschillende officierskorpren, volgens de *organieke*- of *normale* formatiën voltallig te houden.

Te dien opzichte meldt de Commissie het volgende:

„Blijkens de schriftelijke gedachtenwisseling tusschen de Regeering en de Tweede Kamer der Staten-Generaal, bij de behandeling van de wet op het militair onderwijs in 1890, moesten ter voorziening in de gewone aanvulling jaarlijks worden benoemd:

58	}	tweede-luitenants der infanterie	}	voor Indië.
52				voor Nederland.
dus 110				in het geheel.

„Het cijfer van 58 zal vermindering ondergaan, omdat de benoedigde sterkte aan Ind. infanterie-officieren zou verminderen met:

100, wegens de aanstelling van onderluitenanten; en

80, wegens het vervallen van de buitenlandsche verloven, zijnde dit aantal van 80 het gemiddelde der infanterie-officieren, met verlof in Europa, berekend sedert 1871.

„Nu bedroeg de *normale* formatie der infanterie-officieren, op ult. December 1889, berekend op dezelfde wijze als hierboven sub. *c.*, 790, dus moest toen, met de 80 verlofgangers, op een korps van 870 officieren gerekend worden, bij de vaststelling der jaarlijks benoedigde aanvulling.

„Aannemende, dat de verliezen naar verhouding even groot zullen blijven, kan dus de jaarlijksche aanvulling verminderen in de volgende reden:

$870 : 671 = 58 : \varphi$; of $\varphi = 45$, makende, met de 52 voor Ned., een totaal van 97 voor het samengesmolten korps, of 13 minder dan in 1890 werden aangesteld (blz. 29).”

In de *eerste plaats* rijst andermaal de vraag: of ter bepaling van een zoo voornamen factor, als het aanvullingscijfer voor het O.-I. officierskader, het wel aanbeveling verdient af te gaan op de gegevens van *één enkel* jaar; en dan nog wel van een jaar (1890), dat reeds *elf* jaar oud is? Immers, de Commissie verklaart zelf op blz. 21, dat de sterkte van dat korps *telkens*, soms vrij *plotseling*, ver boven de cijfers der *normale* formatie moet worden verhoogd.

In de *tweede plaats* moeten wij er op wijzen, dat het door de Commissie opgegeven getal van 80 O.-I. verlofgangers, eene *minder juiste* opgave is.

Volgens de Kol. Verslagen van 1872 tot en met 1901, waren van het jaar 1871 af, gemiddeld 97,13 O.-I. officieren — of ruim 17 officieren meer dan de Commissie opgeeft —, met verlof in Europa.

Tabel VIII.

Opgave van het aantal O.-I. officieren der infanterie met verlof in Europa.

Op ultimo	Met verlof.	Op ultimo	Met verlof.	Op ultimo	Met verlof.
1871	75	1881	100	1891	84
1872	90	1882	104	1892	101
1873	79	1883	95	1893	106
1874	79	1884	80	1894	116
1875	102	1885	87	1895	123
1876	108	1886	71	1896	98
1877	139	1887	84	1897	109
1878	133	1888	72	1898	89
1879	122	1889	85	1899	104
1880	99	1890	69	1900	111

Te zamen 2914.

Of gemiddeld per jaar 97,13 officieren met verlof.

In de *derde plaats* moeten wij doen opmerken, dat niet alleen de 100 onderluitenanten, maar ook *alle* O.-I. officieren, die nu boven de formatie zijn gevoerd, het aanvullingscijfer voor het O.-I. officierskader zullen doen verminderen (Tabel VI, de kolommen 14—22, blz. 139 hiervoren). Zij kunnen in het *fusiestelsel* niet meer voorkomen.

In de *vierde plaats* kunnen wij ons niet vereenigen met het denkbeeld der Commissie, dat de verliezen in haar *fusiestelsel* even groot zullen blijven als in het vigeerende *gescheiden* stelsel van het O.-I. leger.

Indien wij het aanvullingscijfer hadden moeten bepalen, dat in een *fusiestelsel* gemiddeld per jaar voor het O.-I. officierskader benodigd is, dan zouden wij onze berekening hebben laten steunen op hetgeen de ondervinding heeft aangegeven.

Uit Tabel VI o.a. blijkt (blz. 139 hiervoren), dat over de jaren 1889—1898 het *gezamenlijke* O.-I. officierskorps (dus de *in-* en *boven* de formatie gevoerde officieren) bestond uit gemiddeld 839,1 officieren der infanterie (kolom 23). Deze sterkte werd *verkrege*n en *behouden*, door eene jaarlijksche aanvulling van gemiddeld 52,6 infanterie-officieren.

Tabel IX.

Aantal O.-Ind. officieren der infanterie, die het O.-Ind. officierskorps hebben aangevuld.

Aanvulling van het O.-I. officierskorps door:	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895	1896	1897	1898	Tezamen.	TOELICHTINGEN.
Nieuw benoemde O.-I. 2e Luit. (a).	48	56	54	44	57	44	69	52	29	39	492	<p>α) De cijfers zijn ontleend aan de Naam- en Ranglijst der Officieren.</p> <p>Officieele gegevens stonden ons niet ten dienste.</p> <p>b.) Deze cijfers zijn</p>
Overplaatsing bij het O.-I. leger (b).	1	2	1	9	3	5	2	—	—	11	34	
Totaal.	49	58	55	53	60	49	71	52	29	50	526	
Gemiddeld per jaar.....											52,6	

overgenomen uit de Kol. Verslagen. In die verslagen wordt niet specifiek opgegeven tot welk wapen deze officieren hebben behoord. Wij hebben aangenomen, dat zij allen bestemd waren voor het wapen der infanterie. Het pCt., dat daaronder niet behoort, is zoo klein, dat daardoor geen beduidende verandering zal ontstaan in het aanvullingscijfer der O.-I. officieren.

Over dit tijdvak heeft de practijk dus geleerd, dat men te allen tijde op een gezamenlijk O.-I. officierskorps van gemiddeld 839,1 officieren der infanterie zal kunnen rekenen, wanneer dat korps jaarlijks door gemiddeld 52,6 officieren der infanterie wordt aangevuld.

Volgens deze gegevens zal het aanvullingscijfer — ná aftrek van de 100 officiersplaatsen voor onderluitenanten — tot completeering van 671 officieren, die de Commissie in haar *fusiestelsel* voor het O.-I. leger noodig acht (punt c. blz. 28) bedragen:

$$839,1 : 671 = 52,6 : x; \text{ of } x = 42,06 \text{ officieren.}$$

Tot aanvulling van gemiddeld 680 O.-I. officieren — zooals wij vermeen, dat benodigd zullen zijn (blz. 138 hiervoren) — zal het aanvullingscijfer moeten tellen:

$$839,1 : 680 = 52,6 : y; \text{ of } y = 42,62 \text{ officieren.}$$

Volgens de opgaven van den M. v. O. (blz. 150 hieronder) moeten bij het Ned. leger zijn ingedeeld 926 officieren der infanterie.

Het jaarlijksch verliescijfer bij dat wapen h. t. l. bedraagt 36,4 officieren op eene sterkte van gemiddeld 1014,5 officieren (Tabel VII hiervoren).

Om dus in een *fusiestelsel* het officierskader van dat leger te allen tijde op de organieke sterkte voltallig te kunnen houden, moet het genoemde aantal officieren vermeerderen, en wel met

$$1014,5 : 926 = 36,4 : z; \text{ of } z = 33,22 \text{ officieren.}$$

Het benodigde aantal officieren zal alzoo bedragen:

$$926 + 33,22 = 959,22 \text{ officieren der infanterie.}$$

Afgaande op de Naam- en Ranglijst der officieren, dan werden, over de jaren 1889—1898, bij het Ned. leger per jaar gemiddeld 56,5 officieren

der infanterie nieuw benoemd. Naar deze gegevens zal aldus het completeeringscijfer voor 959,22 officieren moeten bedragen:

$1014,5 : 959,22 = 56,5 : p$; of $p = 53,33$ officieren der infanterie, makende met de 42,62 officieren voor het O.-I. leger, een totaal van 95,95, waarvoor wij stellen 96 officieren der infanterie, of 14 minder, dan in 1890 werden aangesteld.

Let wel, geachte lezers, dat uit Tabel I (blz. 92 hiervoren) blijkt, dat het in 1890 vastgestelde cijfer van 58 nieuw te benoemen O.-I. officieren per jaar, *nooit* voldoende is gebleken om het O.-I. officierskader voltallig te houden.

De O.-I. officieren, die thans in het *gescheiden* officierskaderstelsel in Ned. worden gedetacheerd, komen in een *fusiestelsel* te vervallen.

De tegenwoordige O.-I. officiers-leerlingen aan de Hoogere Krijgsschool o.a., omdat in een *fusiestelsel* *geen* officieren van uit O.-I. bij die school zullen worden geplaatst. Wel zal alsdan het aantal Ned. officieren aan die school toenemen met de thans uit O.-I. aan de Krijgsschool geplaatste officieren, doch deze meerdere officieren zullen — evenals de tegenwoordige Ned. officieren van die categorie —, bij die school worden gedetacheerd, terwijl zij tot de sterkte van hun afkomstig korps blijven behooren. Hun aantal bedroeg in de laatste *vijf* jaren (de eenige opgaven die in de Kol. Verslagen zijn opgenomen) gemiddeld 16 O.-I. officieren der infanterie per jaar (zie ook onze aantekening op blz. 154 hieronder).

Wat de O.-I. officieren-instructeurs der infanterie betreft aan de Normaal Schietschool en aan de overige onderwijs-inrichtingen (te zamen gemiddeld 6 per jaar), deze zullen in een *fusiestelsel* kunnen worden gemist. Zoodra het eventueel in te voeren *fusiestelsel geheel* is doorgevoerd, d. w. z. in den *normalen* toestand verkeert, zal het niet meer noodig zijn om officieren als specialiteit uit O.-I. te doen overkomen, ten einde enkele O.-I. vakken te onderwijzen.

§ 5. In de 3de alinea van punt *h* teekent de Commissie aan:

„Ook omtrent de mogelijkheid van vermindering van het aantal offren bij het Dep^{t.} van O. in Indië kan geen eenigszins betrouwbare voorstelling worden gedaan (blz. 30)“.

De Commissie vergeet hierbij te vermelden, dat wij deze onze bewering *geheel* afhankelijk hebben gesteld, van het brengen van *alle* Kol. legers onder den Minister van Oorlog. Er bestaat, n.o.m., in dat geval geen de minste twijfel, dat alsdan dat bedoeld personeel *moet* vermindere. Wij schreven dan ook in „De Mil. Spect.“ van 1900, op blz. 583:

„Men zal lichtelijk kunnen begrijpen, waarom bij eene samensmelting der officierskorpsen, — *wanneer alle Kol. legers onder den M. v. O. worden gebracht* —, tal van werkzaamheden, die nu bij het O.-I. Dep^{t.} v. O. (uit 66 Oost-Ind. offren bestaande), en bij het Ned. Dep^{t.} van Kol., afdeling C. „Militaire zaken“ moeten worden verricht (uit 10 personen samengesteld), alsdan naar de overeenkomstige bureaux van het Ned. Dep^{t.} van O. zullen worden gebracht (alwaar slechts 27 Ned.

offren werkzaam zijn). Dit zal dus tengevolge hebben, dat het O.-I. Dept. van O. en het Ned. Dept. v. Kol. met een zeer aanzienlijk aantal *hoog* bezoldigde geëmployeerden (vooral wat het eerste Dept. betreft), zal kunnen *vermindere*n, terwijl het Ned. Dept. v. O. met een betrekkelijk *zeer gering* aantal *laag* bezoldigde ambtenaren zal *verhoogd* moeten worden.

„Om die zelfde reden zullen ook nog tal van andere officiersplaatsen in het O.-I. leger, in een *fusiestelsel*, niet meer kunnen voorkomen.”

Deze laatste alinea had betrekking op hetgeen wij in „De Mil. Spect.” van 1896, blz. 555, hebben gemeld, te weten:

„De overbrenging van de O.-I. Mil. School en Schietschool naar Ned. heeft, n.o.m., zeer terecht plaats gehad. Wij zijn van oordeel, *dat legers in de Koloniën uitsluitend moeten dienen, om het gezag daar te kunnen handhaven en om elke aanranding van dat gezag of elke rustverstoring, die daar plaats heeft, te onderdrukken*. Ten einde nu de doorlopende oorlogsvaardigheid van die legers zooveel mogelijk te bevorderen en te verzekeren, is het dan ook gewenscht, dat *alle* instellingen, enz., die in de Koloniën eenigszins gemist kunnen worden, zonder die oorlogsvaardigheid in gevaar te brengen, *uit die overzeesche bezittingen verdwijnen*.”

Wij zijn al de hierbovenstaande meeningen nog steeds toegedaan, en wij worden daarin versterkt, door het voorbeeld bij de marine.

Onze geheele marine in de Koloniën — wat het personeel betreft — staat geheel onder den M. v. M., zonder dat ooit dat systeem aanleiding heeft gegeven tot klachten of bezwaren, en ook zonder dat daardoor aan het prestige van den G.-G. van Ned. O.-I., is te kort gedaan.

Door die samensmelting van het personeel der marine, kan dan ook het O.-I. Dept. v. M. volstaan met slechts 11 marineo^{ffren}.

Het stellen van *alle* Koloniale legers onder den M. v. O. is, n.o.m., — uit een practisch oogpunt beschouwd —, niet alleen *gewenscht*, maar, vooral in een *fusiestelsel*, zelfs *noodzakelijk*. Te dien opzichte hebben wij reeds in 1899 opgegeven (Mil. Spect., blz. 154):

„Wij zijn vast overtuigd, dat, bij eene eventueele invoering van het fusiestelsel *op den voorgrond moet staan*, dat *alle* Kol. legers onder *één* Minister, en wel onder dien van Oorlog moeten worden gebracht.

„Men bewere nu niet, dat deze maatregel *onuitvoerbaar* zou zijn, omdat de M. v. O. niet bekend is met Ind. krijgskzaken of geen O.-I. specialiteit is; want dan zouden wij daarop moeten antwoorden: 1°. dat dit bezwaar zal ophouden, zoodra de fusie geheel zal zijn doorgevoerd; daarenboven 2°. dat de M. v. O. van militaire zaken, zooals defensie, organisatie, bewapening, enz., in ieder geval *nu reeds* meer afweet dan een M. v. K. en een G.-G., die in den regel geen militaire specialiteiten zijn; en 3°. dat ook omtrent bevorderings- en andere militaire detailquaestiën in het leger, de M. v. O. reeds meer en beter bevoegd zal zijn, eene zuivere en juiste beslissing te nemen.”

Het hier behandelde denkbeeld is zelfs in O.-I. geopperd. De schrij-

ver $\triangle$ uit het I. M. T. van 1896 (deel II, blz. 1—87), heeft in zijn opstel getitel: „Het Ind. leger onder den M. v. O.” met talent betoogd, dat deze maatregel, zelfs in het tegenwoordige *gescheiden* officierskaderstelsel, *noodzakelijk* is.

Nog moeten wij hieraan toevoegen, dat in bijna alle Rijken, die Kol. bezittingen hebben, die maatregel vigeert; en ook in Frankrijk heeft men eindelijk in 1900 ingezien, dat die maatregel *onvermijdelijk* was. Bij eene wet, den 5^{en} Juli 1900 ingevoerd, zijn alle Fransche Kol. troepen onder den M. v. O. gekomen.

§ 6. Het bevreemdt ons, dat de Commissie in punt *h*, alinea 4 (blz. 30) in beginsel heeft aangenomen, dat de off^{ren} van den generalen-staf en de intendance *niet* in de fusie zouden worden opgenomen. Wel is waar, wordt op blz. 16, noot 1, dienaangaande door de Commissie eenige toelichting gegeven; doch wij vermeenen, dat juist voor bedoelde dienstvakken in O.-I. eene rijke bron van practische ervaring is op te doen. Nu steunt de kennis der off^{ren} van deze gewichtige takken van dienst enkel en alleen op hetgeen zij uit militaire geschriften en — op onvoldoende wijze aangevuld —, bij *redes*-manoeuvres (waarbij betrekkelijk alles maanden van te voren kan worden voorbereid en voorzien) hebben kunnen leeren.

§ 7. In het staatje, door de Commissie in punt *i* (blz. 31) opgegeven voor de berekening der dienstitijden welke in elken rang gemiddeld in Ned. en in O.-I. zullen worden doorgebracht, is wel vermeld, dat de aantallen O.-I. off^{ren} afkomstig zijn uit het Kol. Verslag van 1899 (punt *c*, blz. 28), doch op welke *officieele* bescheiden de cijfers der Ned. off^{ren} berusten, is *niet* kenbaar gemaakt.

Vergelijken wij deze hoeveelheden Ned. off^{ren} met de gegevens, die door den M. v. O. in October 1899 (dus hetzelfde jaar als dat van het Kol. Verslag) aan de leden der Staten-Generaal zijn verstrekt (zie Handelingen der Staten-Generaal 1899—1900, N°.94—6, blz. 44), dan vinden wij tusschen die cijfers zeer groote verschillen.

Organieke sterkte van het wapen der infanterie in Nederland.

Rangen.	Opgave verstrekt door:		Verschil.
	de Commissie.	den M. v. O.	
Generaal-Majoor	5	4	1
Kolonel.....	9	9	—
Luit.-Kolonel (en Majoor).	59	57	2
Kapitein.....	249	233	16
Luitenant.....	654	623	31
Totaal verschil.....			50

Indien dit opgegeven verschil van 50 Ned. offren hieruit voortvloeit, dat de Commissie uit *minder officieele* bronnen hare cijfers heeft geput, dan zijn hare verkregen uitkomsten minder betrouwbaar. Dit zal te meer het geval zijn, omdat, evenals in staat A op blz. 43 (zie noot 1, blz. 141 hiervoren) ook de opgaven, die in de staten C en E op blz. 44 voorkomen, niet overeenstemmen met de Naam- en Ranglijsten der Offren (zie aantekening der Commissie op blz. 43).

Bij het Ned. leger nl. werden in de jaren 1889, '90, '93, '94 en '96 tot kapiteins der infanterie bevorderd respectievelijk 23, 53, 31, 20 en 31 luitenants; en tot hoofdofficieren der infanterie werden 5 offren in het jaar 1897 benoemd.

Van het O.-I. officierskorps werden tot kapiteins der infanterie bevorderd in de jaren 1889, '90, '91, '92, '93 en '96, respectievelijk 48, 20, 41, 42, 47 en 42 offren; en tot hoofdoffren der infanterie in de jaren 1889, '90, '91, '92, '94, '95, '96 en '97 respectievelijk 15, 8, 14, 14, 22, 14, 14 en 14 offren. ¹⁾

Daarenboven vreezen wij, dat ook staat D (blz. 44) — die in punt 2 (blz. 31) tot de becijferingen der Commissie heeft gestrekt, — geen volkomen juiste cijfers aangeeft.

Uit gemis aan *officieele* gegevens kunnen wij die cijfers niet contrôleren. Toch geeft het volgende ons aanleiding, tot het maken van de vorenstaande onderstelling.

In *geen* der Kol. Verslagen zijn de verschillende *rangen* der O.-I. offren verlofgangers *specifiek* opgegeven. Wel vindt men in die *officieele* bescheiden vermeld, het gezamenlijk aantal O.-I. offren der *infanterie*, die in Europa met verlof vertoefden. Vergelijkt men deze opgaven met die, welke in de Naam- en Ranglijst der Offren voorkomen, dan ontwaart men, dat die cijfers zeer sterk uiteenloopen.

Opgave van het aantal O.-I. officieren der infanterie, die met verlof in Europa vertoefden.

Volgens de	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895	1896	1897	1898
Kol. Verslagen.	85	69	84	101	106	116	123	98	109	89
Naam- en Ranglijst der Officieren.	72	56	67	87	96	109	108	93	103	94
Vershil.	-13	-13	-17	-14	-10	-7	-15	-5	-6	+5

Zooals onze belangstellende lezers kunnen zien, stemt *niet één* cijfer van de Naam- en Ranglijst der Offren overeen met de aantallen, die de Kol. Verslagen aangeven. Zelfs op een getal van 67 offren in 1891, bedraagt het verschil ruim 25 pct.

Welke waarborgen kan men er dan in stellen, dat de uitkomsten,

¹⁾ Dit zijn de verschillen tusschen de staten C en E en de Naam- en Ranglijst der Offren.

die de Commissie in punt *i*, sub 1 tot en met sub 6, heeft vermeld (blz. 30 tot en met 33), *zuivere* en *juiste* cijfers aangeven?

Wij waren meer dan eens verplicht op deze gegevens af te gaan, omdat ons *officieele* stukken niet ten dienste stonden: maar voor eene Staatscommissie, — die over alle *officieele* bescheiden kon beschikken bij het opmaken van haar Staatsstuk, — gaat dit excuus niet op.

Het heeft ons bevreemd, dat de Commissie — na hare verkregen uitkomsten in punt *i* (zie haar résumé in staatje blz. 33) —, in artikel 2 van haar Schema (blz. 7), den detacheringstermijn *voor alle rangen* naar O.-I., op zes jaar, en zelfs met eene vrijwillige verlenging van twee jaar, heeft kunnen bepalen. Immers de Commissie rekent in genoemd punt *i* uit, dat in haar *fusiestelsel* het verblijf in Indië slechts kan bedragen voor een:

luitenant 6 jaar;
kapitein $3\frac{3}{4}$ jaar;
luit.-kolonel 3 jaar;
kolonel 1 jaar;
generaal 2 jaar (zie staatje blz. 33).

Verlengt men den *tegenwoordig geldenden* detacheringstermijn voor de *offren van alle rangen*, dan zal niet alleen de gezondheidstoestand van de uit te zenden officieren, en van hunne geheele gezinnen, in veel nadeeliger omstandigheden verkeerem, maar ook het aantal te detachereem *offren* zal daardoor zeer aanzienlijk *vermindereem* en vooral de detachering zelf zal dan veel minder menigvuldig voorkomen en dus nadeelig werken op de ondervinding en de militaire eigenschappen, die eem grooter aantal *offren* in die gewesten kunnen opdoem. Daarenboven zullen ook nog tal van *offren* daardoor in de *onmogelijkheid* worden gebracht, om te voldoen aan de zoo strenge eischen van artikel 9 van het Schema.

Het was met het oog hierop, dat in ons *fusiestelsel* de detacheringstermijn op maximum *vijf* jaar werd gesteld voor subalterne *offren* en hoogstens *drie* jaar voor de opper- en hoofd*offren* (Mil. Spect. 1896, blz. 563).

Hierdoor krijgt men tevens de zekerheid, dat, in den regel, alle *offren* alsdan aan artikel 9 van het Schema zullen voldoen; te weten: in *twee* verschillende rangen de ondervindingen en leerlingen te hebben opgedaan, die de Koloniën aanbieden, en minstens *acht* jaren in de tropen te hebben doorgebracht.

§ 8. Onder het hoofd A „Overtochtsgelden” (blz. 33), vangt de Commissie aan met uit te rekenen, hoeveel in haar *fusiestelsel* het Rijk zal hebben bij te dragen voor het overbrengen van de jaarlijks om te wisselen *offren* naar en van O.-I. Daarna geeft zij op, hoeveel die reiskosten in het *gescheiden* stelsel hebben bedragen, en eindelijk vermeldt de Commissie het verschil dat tusschen deze beide verkregen sommen bestaat.

Vooraf moeten wij hier de aandacht van onze belangstellende lezers er op vestigen, dat de Commissie, voor het bepalen der reiskosten voor haar *fusi*estelsel, als basis heeft aangenomen, dat het om te wisselen officierspersoneel zoo groot moet zijn, dat het officierskader bij het O.-I. leger ingedeeld, *steeds door* zou beantwoorden aan de sterkte die de *normale* formatie eischt. Het bedrag voor de overtochtskosten van het *gescheiden* officierskaderstelsel daarentegen heeft de Commissie becijferd, niet naar den *normalen* toestand van dat stelsel, maar naar den *geheel onvoltalligen* toestand van het O.-I. officierskorps over de jaren 1891—1895 (Tabel VI hiervoren).

Toch heeft de Commissie, deze, n. o. m., *geheel ongelijksoortige* bedragen met elkander vergeleken, om daaruit af te leiden, dat in haar *fusi*estelsel aan reiskosten *f* 177.955 meer door het Rijk zal worden vergoed, dan in het *gescheiden* stelsel van 1891—1895. Is dat wel correct?

Hieronder zullen wij nagaan, hoeveel het verschil bedraagt voor de overtochtskosten volgens de berekening der Commissie en volgens onze becijferingen. Dit verschil is vrij belangrijk; omdat de Commissie in punt *d* heeft begroot, dat het aantal om te wisselen off^{ren} 152 moet zijn (blz. 141 hiervoren), terwijl wij hebben berekend dat dit aantal slechts 127 zal bedragen (blz. 143 hiervoren).

Wij zullen aannemen, dat de, door de Commissie opgegeven, prijs van *f* 1300 voor *ééne* reis naar en van O.-I., voor *één* officier, juist is. Wij zijn niet bij machte staat F (blzn. 46 en 47) te *contrôleeren*.

Voor haar *fusi*estelsel laat de Commissie ieder jaar 152 off^{ren} omwisselen. De overtochtsuitgaven voor deze off^{ren} zullen alzoo bedragen:

$$152 \times 2 \times f 1300 = f 395.200 \text{ per jaar.}$$

Volgens onze berekening zal het aantal uit te zenden en terug te keeren off^{ren} ieder jaar slechts 127 off^{ren} tellen. Voor die reiskosten zullen dus benodigd zijn:

$$127 \times 2 \times f 1300 = f 330.200 \text{ per jaar.}$$

Staat F geeft aan dat in het *gescheiden* officierskaderstelsel over het tijdvak 1891—1895 voor 829 reizen van off^{ren}, ten deele met, ten deele zonder gezinnen, aan reiskosten is uitgegeven *f* 1.086.225; dus per jaar *f* 217.245.

En dan besluit de Commissie tot deze gevolgtrekking: De reiskosten voor het *fusi*estelsel zullen bedragen *f* 395.200; volgens onze bereken. *f* 330.200 en voor het *gescheiden* stelsel. . . „ 217.245; . . . . . „ 217.245 dus in het *fusi*estelsel meer. . . . . *f* 177.955; volgens onze becijfer. *f* 112.955.

Het viel ons op, in de laatste alinea van blz. 33 de volgende vermelding van de Commissie aan te treffen. Te weten:

„In de bovenvermelde overtochtsgelden over het tijdvak 1891 tot en met 1895 zijn niet opgenomen die, wegens reizen van Ind. off^{ren} gedetacheerd bij Hoogere Krijgsschool in Ned.” (Dus de opgegeven som wegens reiskosten van het geheel abnormale *gescheiden* O.-I. officiers-

korps over 1891—1895, is nog lager gesteld dan dit in werkelijkheid heeft bedragen.)

Dat de Commissie deze reisuittgaven niet in rekening brengt bij hare becijfering voor het *fusi*estelsel is *juist*, is *correct*. In dat stelsel zullen *geen* offren — die slechts $5\frac{2}{3}$ jaar in O.-I. moeten dienen — naar de Krijgsschool worden geplaatst. Dit is tot nu toe nog *nimmer* toegestaan, niettegenstaande pl. m. 120 Ned. offren in de Koloniën waren gedetacheerd. Het is ook bezwaarlijk aan te nemen, dat de Regeering eene zoodanige verkorting zal toestaan van den toch al reeds niet langen detacheerings-termijn, die daarenboven zulke zeer aanzienlijke vermeerdering van Rijksuittgaven (aan reiskosten, aan gratificatiën, enz.) veroorzaken; vooral ook niet, omdat de offren, na afloop van hunnen volbrachten Kolonialen dienst, jaren te over zullen hebben in Ned., om zich — als luitenant of wel als kapitein — voor eene plaatsing aan die school te kunnen aanmelden.

Minder juist was het, dat de Commissie deze reiskosten niet in rekening bracht bij de overtochtsgelden voor het *gescheiden* stelsel. In dat stelsel hebben en blijven die passagegelden bestaan.

Volgens de Kol. Verslagen van de laatste *vijf* jaren bedroeg het gezamenlijk aantal O.-I. leerlingen der infanterie aan de H. Krijgsschool geplaatst, gemiddeld 16,2 O.-I. offren; verdeeld over *drie* studie jaren; dus jaarlijks gemiddeld 16,2 : 3 = 5,4 O.-I. offren, welke uit O.-I. aan die school in Ned. worden gedetacheerd en even zooveel, welke van die school naar O.-I. terugkeeren. Dit maakt aan reiskosten

$$5,4 \times 2 \times f 1300 = f 14.040 \text{ per jaar.}$$

De overtochtsuittgaven van het onvoltallig *gescheiden* officierskaderstelsel van 1891—1895 bedroegen dus in werkelijkheid

$$f 217.245 + f 14.040 = f 231.285 \text{ per jaar.}$$

Het verschil tusschen de passagekosten van het *fusie*- en het *gescheiden* stelsel moet derhalve worden teruggebracht tot:

volgens de \ der Commissie $f 395.200 - f 231.285 = f 163.915$ per jaar,
berekening ' van ons . . . . $f 330.200 - f 231.285 = f 98.915$ per jaar.

Wij moeten hieraan toevoegen, dat het te voorzien is, dat, in een *fusi*estelsel, het aantal gehuwde luitenants — verreweg de grootste meerderheid der uit te zenden offren, nl. 88 van de 127 offren (blz. 143 hiervoren) — zeer aanzienlijk zal verminderen (zie daaromtrent ons opstel in „De Mil. Spect.” van 1899, blz. 803).

§ 9. Om de verlofstraktementen te ramen, die gemiddeld per jaar worden uitbetaald, heeft de Commissie als maatstaf aangenomen een *ander* tijdvak, nl. 1895—1899 (blz. 34).

In de *eerste* plaats moeten wij er op wijzen, dat uit de Kol. Verslagen, over dat door de Commissie uitgekozen tijdvak, blijkt, dat het verlof naar Europa van O.-I. offren, wegens langdurig verblijf in de tropen, meermalen werd opgeschort (zie o. m. de Kol. Verslagen 1897 en 1899, respectievelijk op de blzn. 39 en 44).

In de *tweede plaats* moet worden opgemerkt, dat in het tijdvak 1895—1899 het aantal O.-I. offren bij het O.-I. leger ingedeeld een geheel *abnormaal* (onvoltallig) getal aanwijst. Immers, terwijl de *normale* formatie in dat tijdvak gemiddeld 769,2 O.-I. offren eischte, bedroeg dit aantal in die jaren slechts gemiddeld 662,4 O.-I. offren der infanterie, of ruim 106 offren minder (Tabel VI, blz. 139 hiervoren).

Daar het aantal verlofgangers toeneemt naarmate er meer O.-I. officieren in die Kolonie aanwezig zijn, zouden ook de verlofstraktementen, in verhouding althans, met pl. m. f 34.351 zijn gestegen en dus hebben bedragen f 247.405.

§ 10. Uit hetgeen wij ter wederlegging van art. 11 van het Schema hebben aangevoerd (zie § 22, blz. 131 hiervoren), is duidelijk op te maken, dat de som van f 90.000, die onder het hoofd C is opgenomen (blz. 34), niet alleen geheel *moet* vervallen, maar zelfs in een *fusi*estelsel, waarschijnlijk een *voordeelingen* post zal aanwijzen.

§ 11. Indien, door de verantwoordelijke beoordeelaars van het *fusi*estelsel der Commissie de billijkheid van ons voorstel wordt ingezien, nl. dat de O.-I. traktementen van te detacheren officieren zullen ingaan met den dag waarop zoodanige officieren in de Koloniën voet aan wal zetten, en ophouden met den dag waarop zij zich inschepen om naar het moederland terug te keeren (zie § 25, blz. 134 hiervoren), dan zullen ook deze f 70.725 per jaar, die onder het hoofd D (blz. 34) door de Commissie ten nadeele van haar *fusi*estelsel zijn uitgetrokken, geheel kunnen vervallen.

Het heeft ons eenigszins bevreemd, dat onder deze „extra O.-I. traktementen” geene opgave is opgenomen van de *extra*-uitkeeringen die, in het *gescheiden* officierskaderstelsel, worden uitbetaald aan de in Ned. gedetacheerde O.-I. officieren, en welke *extra*-uitkeeringen onder juiste cijfers zijn te brengen.

Deze suppletoire uitgaven kunnen in een *fusi*estelsel *niet meer* voorkomen. In dat stelsel bestaan *geen* specifiek O.-I. officieren; *alle* officieren zijn dan *Ned.* officieren. Van dit aantal zijn gemiddeld 671 officieren der infanterie, volgens de Commissie, en 680 volgens onze berekening, in O.-I. gedetacheerd, die aldaar gedurende pl. m. 5½ jaar dienst doen.

Van uit O.-I. kunnen *geen* officieren meer in Ned. worden gedetacheerd. Zij, die, om *overwegende* redenen, vóór den afloop van den detacheringstermijn in het moederland terugkeeren, worden onmiddellijk in het Ned. officierskorps opgenomen. Van *extra* Koloniale toelagen of traktementen kan dus geen sprake meer zijn.

De gelden, die dus in het tegenwoordige stelsel aan zoodanige officieren worden uitgekeerd, zullen, bij een eventueel in te voeren *fusi*estelsel, door het Rijk kunnen worden bespaard.

Om deze Rijksbezuiniging te kunnen begrooten, hebben wij in de Mil. Spect. 1902.

ondervolgende Tabel X, de traktementen plus toelagen opgenomen, die, in het jaar 1899 ¹⁾, aan de in Ned. gedetacheerde O.-I. officieren werden uitbetaald. Naast die bedragen hebben wij vermeld, hoeveel die uitbetaling in het *fusiestelsel* zou zijn geweest, ten einde in de laatste rubriek het verschil op te geven, m. a. w. de jaarlijksche Rijksbesparing van het *fusiestelsel* aan te geven.

Het hier opgegeven totaal van *f* 26.800 moet echter nog worden *verhoogd* met de extra-toelagen, welke in den loop van dat jaar werden uitbetaald aan O.-I. officieren, die één of meer cursussen hebben bijgewoond:

- 1°. aan de Normaal-Schietschool (pl. m. 20);
- 2°. bij de scherm- en gymnastiekcursussen (pl. m. 16); en
- 3°. (pl. m. 6) die bij de werkplaatsen voor draagbare wapens werden ingedeeld (Kon. Besluit van 30 November 1899, N°. 61).

Deze O.-I. officieren genieten, voor zooveel zij met verlof in Europa vertoeven, eene toelage boven het verlofstraktement (dat reeds op zichzelf veel hooger is dan het activiteitstraktement van hunne Ned. ranggenooten), naar reden van *f* 840 'sjaars voor een kapitein en van *f* 480 'sjaars voor een eerste- of tweede-luitenant;

en bovendien, voor zooveel zij, tijdens hunne aanwijzing, sedert meer dan zes weken waren ingeschreven in het bevolkingsregister eener andere gemeente dan 's-Gravenhage of Zaandam en dit ten genoegen van Onzen M. v. K. bewijzen, voor de reis uit hunne woonplaats naar 's Gravenhage of de Hembrug en vandaar terug naar de woonplaats, reiskosten; en zoolang de cursus duurt verblijfkosten ten bedrage van één gulden daags (Kon. Besl. van 7 Mei 1901, No. 64).

Hoeveel deze gezamenlijke extra-uitkeeringen hebben bedragen, kunnen wij niet onder betrouwbare cijfers brengen.

§ 12. Tegen de som, die de Commissie bij punt E (blz. 34) heeft vermeld, — namelijk, dat de uitgaven jaarlijks *f* 18.455 minder zullen bedragen — moeten wij opmerken, dat in het andermaal geheel nieuw gekozen tijdvak, nl. 1890—1899, het O.-I. officierskorps onvoltallig was en dus in abnormalen toestand verkeerde. Het aantal O.-I. officieren, dat, in den normalen toestand, in Ned. zou hebben vertoefd als verlofgangers en anderszins, zou talrijker zijn geweest. Daardoor moet het opgegeven bedrag als te laag worden beschouwd en naar verhouding waarschijnlijk pl. m. *f* 20.836 hebben bedragen.

§ 13. Bij punt F „Opleidingskosten” (blz. 35), meldt de Commissie: „Blijkens *g* (blzn. 29 en 30) zal de samensmelting de behoefte aan jaarlijksche aanvulling doen verminderen met 6 officieren, waardoor

¹⁾ Volgens het Kol. Verslag van 1900, bedroeg hun aantal 42. Wij hebben echter slechts 40 O.-I. officieren kunnen vinden, die in dat jaar in Ned. waren gedetacheerd.

Tabel X.

Opgave hoeveel traktementen en toelagen in het gescheiden officierskaderstelsel aan de in Ned. gedetacheerde O.-I. officieren der infanterie, in het jaar 1899, werden uitbetaald en hoeveel de Rijksbesparing zal bedragen bij eene eventueele invoering van het fustiestelsel.

In welke positie of functie in Nederland gedetacheerd.	Aantal.	Rangen.	Waargenomen door O.-I. off.				Waargenomen door Ned. off.				Verschil tusschen de totaal generale uitgaven, m. a. w. de Rijksbesparing.	TOELICHTINGEN.	
			Traktementen.	Toelagen.	Totaal inkomsten per offic.	Totaal general.	Traktementen.	Toelagen.	Totaal inkomsten per offic.	Totaal general.			
Leeraar Hoogere Krijgsschool.....	14	1e Luitenants.	f 3000	f 3000	f 3000	f 2000	f 3000 ^(a)	f 2300	f 2300	f 700			
Leeraar K. M. Academie	1	1e Luitenant.	" 2000	" 2000	" 2300	" 1200	" 300	" 1500	" 21000	" 11200			
Leeraar Hoofdcursus...	1	Kapitein.	" 3000	" 3000	" 2000	" 2000	" 400	" 1600	" 1600	" 400			
Instructeurs der Normaal Schietschool.	2	1e Luitenants.	" 2000	" 2000	" 3000	" 2000	" 400	" 2400	" 2400	" 600			
Koloniale Reserve en Reconvalescenten Afd..	6	Kapiteins.	" 2200	" 2200	" 3200	" 2000	" 300 ^(a)	" 2300	" 2300	" 900			
	1	Luit.-Kolonel.	" 3400	f 1000	" 4400	" 3400	" 300	" 3700	" 3700	" 700			
	1	Luit.-Adjutant.	" 2200	" 600	" 2800	" 2200	" 150	" 2350	" 14100	" 2700			
	7	1e Luitenants.	" 1400	" 600	" 2000	" 2000	" 100	" 1400	" 1400	" 600			
	3	2e Luitenants.	" 1400	" 500	" 1900	" 1300	" 100	" 1300	" 9100	" 4200			
Kol.-Werfdepot. Officier van Speciale diensten.	1	Kapitein.	" 1050	" 200	" 1250	" 3750	" 100	" 1100	" 3300	" 450			
Totaal.....	40		" 2200	" 600	" 2800	" 2800	" 150	" 2350	" 2350	" 450			
						f 92,650			f 68,250	f 24,400			
Ned. offic. gedetacheerd bij de Kol.-Reserve ..	4	1e Luitenants.	f 1400	f 500	f 1900	f 7600	f 100	f 1300	f 5200	f 2400			
Totaal Generaal.....						f 100,250		Totaal Generaal	f 73,450	f 26,800			

dus het aantal leerlingen aan de Academie of aan den Hoofdcursus of wel aan beide inrichtingen daalt.

„Hoewel het wenschelijk te achten is, dat de Academie ook na een samensmelting niet minder officieren vorme dan thans, zal de bovenbedoelde vermindering hier geheel ten voordeele van de kosten der Academie worden gebracht, waardoor de te verkrijgen bezuiniging gemakkelijker onder cijfers is te brengen”.

Indien de Commissie werkelijk doordrongen is van de wenschelijkheid, dat de Academie, ook na de samensmelting, evenveel officieren vorme als thans (eene meening, die wij volkomen deelen), dan is het ons niet recht duidelijk, waarom zij de bedoelde vermindering niet uitsluitend ten voordeele brengt der kosten van den Hoofdcursus. Met de zeer uitgebreide gegevens voor den Hoofdcursus, die in den uitgewerkten en toelichtenden staat van Hoofdstuk VIII (Oorlog) zijn vermeld, ware die bezuiniging zeer gemakkelijk onder cijfers te brengen geweest.

Laat ons echter de Commissie in hare becijferingen volgen.

Hare gemaakte berekening steunt — zooals zij in de volgende alinea (de 3de) opgeeft — op de beraadslaging over de wet op het militair onderwijs van 1890. Dus op schattingsuitgaven van *elf* jaren geleden. En niettegenstaande, in de stukken betreffende de begrooting van Oorlog, de rekening der algemeene en bijzondere kosten voor de Academie en voor de Cadettenschool niet minder dan pl. m. 24 bladzijden grootformaat-papier druks beslaat en tot in halve centen is uitgewerkt, beweert de Commissie (zie de 6de alinea), dat de bezuiniging op de algemeene kosten „*bezwaarlijk te ramen is*”. Bij hare becijfering worden dan ook voor deze uitgaven (gedurende *drie* jaren voor de Academie en gedurende *twee* jaren voor de Cadettenschool), twee *geheel willekeurige* getallen aangenomen, nl. *f* 372 en *f* 218.

De eindconclusie voor hare raming komt hierop neer, dat het Rijk zal hebben te vergoeden:

- 1°. voor een cadet, die *drie* jaar aan de Academie is geplaatst, *f* 1700; en
- 2°. voor een cadet, die *twee* jaar aan de Cadettenschool heeft doorgebracht, *f* 1150.

En om nu te bepalen, hoeveel in haar *fusiestelsel* de Rijksbesparing zal bedragen voor het minder benoodigd aantal te plaatsen cadetten bij die beide onderwijs-inrichtingen, vermenigvuldigt de Commissie — rekenende op langeren studietijd van enkelen en op eenig verloop — haar gevonden cijfers, nl. *f* 1700 en *f* 1150, andermaal met *twee* geheel willekeurig aangenomen getallen, nl. 7 en 4; en besluit zij daarna haar punt F, „Opleidingskosten”, met op te geven, dat het Rijk in haar *fusiestelsel*:

$$7 \times f1700 + 4 \times f1150 \text{ of per jaar } f16.500$$

minder zal behoeven uit te geven dan in het tegenwoordige gescheiden officierskaderstelsel.

Tegen deze wijze van becijfering moeten wij het volgende opmerken:

De Commissie heeft uit het oog verloren, dat de cadetten, die zich bij de K. M. Academie bevinden, zijn samengesteld uit *twee* verschillende categorieën, te weten:

- a. zij, die direct bij de Academie worden geplaatst; en,
- b. zij, die afkomstig zijn van de Cadettenschool.

Categorie *a* kan in minimum *drie* jaren tot officier worden benoemd, terwijl categorie *b* dien rang eerst na minimum *vijf* jaren kan verkrijgen, nl. na *twee* jaar aan de Cadettenschool en daarna *drie* jaar aan de Academie te hebben doorgebracht.

Wanneer met het vorenstaande rekening wordt gehouden, dan moet het bepalen der Rijksbesparing, n. o. m., op de volgende wijze plaats hebben.

Op blz. 148 hiervoren hebben wij aangetoond, dat, om in het *fusie*-stelsel, *alle* onze legers *te allen tijde* te kunnen voorzien van een *completeet* aantal officieren (beantwoordende aan de *organieke*- of *normale* formatiesterkte dier legers), eene gemiddelde aanvulling van 96 officieren per jaar moet plaats hebben; of 14 officieren minder dan bij de beraadslaging over de wet op het militair onderwijs in 1890 werd vastgesteld.

Om het verschil, tusschen het bezuinigingscijfer door de Commissie aangegeven en door ons op te geven, minder groot te doen schijnen, zullen wij aannemen, dat *alle* cadetten, hieronder in rekening te brengen, in den *minimum tijd* tot officier worden bevorderd.

Tabel XI.

Aantal cadetten van het wapen der inf. geplaatst bij de Kon. Mil. Academie.

Studiejaar.	Voor het leger hier te lande:		Voor het leger in Ned. Indië:		Te zamen.
	Van de Cadettensch.	Direct.	Van de Cadettensch.	Direct.	
1897—1898	15	3	24	13	55
1898—1899	11	5	27	14	57
1899—1900	9	23	24	10	66
1900—1901	7	15	28	10	60
1901—1902	9	10	26	13	58
Totaal.	51	56	129	60	296
Gemiddeld per jaar.	10,2	11,2	25,8	12	59,2

In de *eerste plaats* zal dan de te verkrijgen besparing voor de 14 per jaar minder te plaatsen cadetten aan de Academie en de Cadettenschool afhangen — zooals wij hiervoren hebben aangeteekend — van het aantal, dat onder deze 14 zou hebben behoord tot de cadetten sub *a* of sub *b*. (zie de volgende blz.).

Om dit te kunnen uitmaken, hebben wij bij het D. v. O. gevraagd en met dankbaarheid ontvangen, eene opgave van het aantal cadetten, dat over het tijdvak 1897 tot en met 1901 aan de Koninklijke Militaire Academie werd geplaatst. (zie: Tabel XI op de vorige blz.).

Worden volgens die gegevens de 14 minder te plaatsen cadetten pondspondsgewijze verdeeld, dan verkrijgt men voor de categorieën:

sub *a.* 5 cadetten; en

sub *b.* 9 cadetten.

Men zal lichtelijk kunnen begrijpen, dat de *algemeene kosten* aan de beide genoemde onderwijs-inrichtingen, — door eene jaarlijksche vermindering van 5 cadetten aan de K. M. Academie en van 9 cadetten aan de Cadettenschool, respectievelijk over *twee* en *drie* studie jaren verdeeld, — *geen* vermindering kunnen ondergaan. De uitgaven voor een Gouverneur of Directeur, voor het verdere officiers-, burger- en minder personeel aan die inrichtingen verbonden, en voor het onderhoud van de verschillende gebouwen, enz., zullen dezelfde blijven. Wij gaan dan ook niet in op de besparing van *f* 372 en *f* 218 (blz. 35), welke de Commissie zoo willekeurig aanneemt.

Hetgeen echter de kosten *wel* zal doen dalen, zijn de uitgaven voor de voeding, voor de aanschaffing, de aanvulling en het onderhoud van kleeding en uitrusting, en ook voor het uit te betalen zakgeld dier 14 per jaar minder te plaatsen cadetten.

Dit gezamenlijk minder uit te geven bedrag zal alsdan de Rijksbesparing aangeven, die in en door het *fusiestelsel* zal worden verkregen.

In de hiernevenstaande Tabel XII zijn die uitgaven verzameld, welke in den uitgewerkten en toelichtenden staat van Hoofdstuk VIII (Oorlog) der Staatsbegrooting zijn aangegeven.

Tabel XII.

Opgave der Regeering, van het bedrag aan voeding, kleeding, uitrusting en zakgeld voor de cadetten van de Kon. Mil. Academie en van de Cadettenschool.

Dienstjaar der be- grooïing.	Artikel van Hoofd- stuk VIII.	Aantal Cadetten gedu- rende een vol jaar.	Bedrag per jaar aan:		Te zamen.	TOELICHTINGEN.
			Voeding en zakgeld.	Kleeding en uitrusting.		
Kon. Mil. Academie.						
1898	29	286 ^{7/24}	f 100146,29 ⁵	f 49607,70 ⁵	f 149754,—	
1899	29	314 ^{7/24}	„ 106858,92 ⁵	„ 50801,70	„ 157660,62 ⁵	
1900	29	299 ^{1/8}	„ 89737,50	„ 52326,95	„ 142064,45	
1901	30	308 ^{5/6}	„ 92650,—	„ 53586,12	„ 146236,12	
1902	30	307 ^{11/24}	„ 92237,50	„ 52968,61	„ 145206,11	
Totaal					f 740921,30 ⁵	
Gemiddeld per jaar					f 148184,26	
Gemiddeld per Cadet en per jaar					f 488,73 ⁵	
Cadettenschool.						
1898	30	123	f 35959,50	f 19808,—	f 55767,50	
1899	30	124 ^{11/12}	„ 32280,—	„ 18493,—	„ 50773,—	
1900	30	136 ^{1/2}	„ 35380,—	„ 19966,—	„ 55346,—	
1901	31	117 ^{5/6}	„ 30480,—	„ 16780,50	„ 47260,50	
1902	31	112 ^{5/12}	„ 29004,—	„ 16339,50	„ 45343,50	
Totaal					f 254490,50	
Gemiddeld per jaar					f 50898,10	
Gemiddeld per Cadet en per jaar					f 414,85	

Uit de verkregen gegevens van Tabel XII volgt, dat de jaarlijksche Rijksbesparing zal bedragen, voor de categorieën:

sub a. $5 \times 3 \times f488,73^5$ of..... f 7331,02⁵ en

sub b. $9 \times 2 \times f414,85 + 9 \times 3 \times f488,73^5$ „ 20663,14⁵

Totaal f 27.994,17 per jaar

minder uit te geven, dan waarop in 1890 werd gerekend.

Brengt men echter den langeren studietijd van enkelen en eenig verloop van anderen in rekening, dan zal deze som nog hooger moeten worden.

§ 14. Na lezing van punt F (blz. 35), waarin is uitgerekend, hoeveel de Rijksbesparing bedraagt voor het, in haar *fusiestelsel*, minder aantal op te leiden cadetten, viel het ons op, dat de Commissie deze becijfering niet heeft laten volgen door eene berekening van de bezuiniging, die ook daardoor zal worden verkregen in het officierskader zelf. Immers, in het *fusiestelsel* zal het jaarlijksch aantal aan te vullen officieren verminderen. Zooals wij op blz. 148 hiervoren hebben aangetoond, zal dat aantal 14 minder bedragen dan in 1890 werden aangesteld.

Op blz. 31 van Bijlage E heeft de Commissie becijferd, dat, in haar samengesmolten officierskorps, de luitenants $14\frac{1}{4}$ jaar zullen moeten dienen, vóór zij tot den kapiteinsrang kunnen worden bevorderd.

Volgens die berekening zou dus, nadat het *fusiestelsel* $14\frac{1}{4}$ jaar in den *normalen* toestand verkeert, het aantal aanwezige gefusionneerde luitenants $14 \times 14\frac{1}{4} = 199,5$ luitenants minder bedragen, dan in het *gescheiden* officierskaderstelsel, gebouwd op de grondslagen van af 1890.

Deze 199,5 luitenants zouden bestaan hebben uit:

$$14 \times 4 = 56 \text{ tweede-luitenants, en}$$

$$14 \times 10\frac{1}{4} = 143,5 \text{ eerste-luitenants, volgens de perio-$$

dieke bevordering (zie artikel 2, alinea 4, blz. 7, van het Schema).

Het aantal kapiteins-, hoofd- en opperofficieren van de samengesmolten officierskaders zal *geen* verandering ondergaan, omdat de jaarlijksche aanvulling in die rangen dezelfde blijft.

De Rijksuitgaven zullen dus, in het *fusiestelsel*

$$56 \times f 1000 = f 56.000 \text{ en}$$

$$143,5 \times \text{„} 1200 = \text{„} 172.200$$

Totaal $f 228.200$ per jaar *minder* bedragen, dan in het *gescheiden* officierskaderstelsel, berekend over 1890.

§ 15. Onder het hoofd G (blz. 36) meldt de Commissie bij G, a.:

„De detacheringen op grond van het K. B. van 18 Augustus 1871, N°. 10 (onderlinge ruiling van een beperkt aantal) werden vroeger geregeld toegepast, doch na 1893 niet meer.

„Brenge men ze in rekening, en wel tot het maximum bij dat besluit aangegeven, nl. 5 infanterie-officieren, bij voorkeur ongehuwd, waaronder, stel 1 kapitein, dan zijn de uitgaven jaarlijks:” enz.

De hier door ons gecursiveerde woorden, zijn *minder juist*. In het genoemd K. B. van 1871 werd niet aan *vijf*, maar aan *zes* officieren der infanterie van de beide legers toegestaan om onderling te ruilen.

Volgens dit laatste cijfer is de berekening der Commissie *minstens* $f 1825$ te laag gesteld en zou dus moeten luiden: „ $f 19.950$ per jaar minder”.

De punten G, b. en c. zijn hiervoren reeds door ons behandeld en kunnen, om de opgegeven redenen, *geheel vervallen*.

§ 16. Bij punt H (blzn. 36 en 37) maakt de Commissie eene becijfering van het bedrag der gratificatiën voor uitrusting, dat door den Staat

jaarlijks moet worden vergoed, zoowel voor het c. q. in te voeren *fusiestelsel*, als van het bedrag, dat door het Rijk werd uitbetaald in het *gescheiden* officierskaderstelsel.

De Commissie steunt hare becijfering voor het *gescheiden* officierskaderstelsel op de gegevens van *één enkel* jaar, nl. 1890. Dit reeds verdient, n. o. m., *geen* aanbeveling. Daarenboven moeten wij tegen de hier toegepaste berekening het volgende doen opmerken:

1°. punt G, a. moet niet 5 maar een getal van 6 officieren vermelden (§ 15 hiervoren). Het bedrag in de 4de alinea van blz. 37 gemeld, moet daardoor met *f* 2000 worden verhoogd, en dus worden gelezen: *f* 12.000 per jaar;

2°. wanneer wordt afgegaan op de gegevens, die in de Naam- en Ranglijst der Officieren voorkomen, moet de opgave der Commissie, welke in de 5de alinea van blz. 37 is opgegeven, *minder juist* zijn.

In die Naamlijst komt niet alleen voor eene nominatieve opgave der Ned. officieren der infanterie, die naar O.-I. werden gedetacheerd, maar ook de datum waarop die detachering is ingegaan. Met behulp van deze gegevens kan men dus met zekerheid bepalen, hoeveel gratificatiën voor uitrusting over de jaren 1891—1895 (tijdvak door de Commissie voor deze berekening aangenomen) aan Ned. officieren der infanterie is uitbetaald.

Opgave van het aantal Ned. Officieren der infanterie, dat in de ondervolgende jaren bij het O.-I. leger werd gedetacheerd.

Jaren.	Kapiteins.	1e Luitenants.	2e Luitenants.	Te zamen.
1891	2	5	—	7
1892	2	3	1	6
1893	1	5	—	6
1894	—	30	5	35
1895	—	5	3	8
Totaal.....				62
Gemiddeld per jaar....				12,4

Het bedrag aan gratificatiën voor uitrusting bedroeg dus gemiddeld:

$$12,4 \times f 1000 = f 12.400 \text{ per jaar in genoemd tijdvak.}$$

Had de Commissie voor hare becijfering het tijdvak 1895—1899 uitgekozen, dan zouden deze uitgaven nog meer hebben bedragen. In dat tijdsverloop toch werden gemiddeld per jaar 18,2 Ned. officieren der infanterie bij het O.-I. leger gedetacheerd. Voor de bedoelde gratificatiën zou dus naar dien maatstaf gemiddeld zijn vergoed:

$$18,2 \times f 1000 = f 18.200 \text{ per jaar.}$$

En 3°. Het heeft onze aandacht getrokken, dat de Commissie bij deze

hare berekening niet in aanmerking heeft gebracht de gratificatiën voor uitrusting die, over de jaren 1891—1895, aan de O.-I. officieren der infanterie zijn uitgekeerd.

Volgens de Kol. Verslagen waren in het opgegeven tijdvak respectievelijk 39, 37, 42, 43 en 44, te zamen 205, of gemiddeld per jaar 41 officieren der O.-I. infanterie in Ned. gedetacheerd, en zij allen hebben bij hun vertrek de bedoelde vergoeding voor uitrusting ontvangen.

Van slechts 14 van deze O.-I. officieren kunnen wij opgeven, hoeveel de gratificatiën voor uitrusting hebben bedragen; want uit de Naam-en Ranglijst der Officieren is slechts op te maken, dat in de jaren 1891, 1892 en 1893 respectievelijk per jaar 6, 5 en 3 of te zamen 14 O.-I. officieren der infanterie bij de *korpsen* der infanterie van het leger h. t. l. zijn aangekomen. Aan hen is dus uitbetaald:

$14 \times f 1000$ in drie jaren, of gemiddeld $f 4666$ per jaar. Voor de overige uit O.-I. in Ned. gedetacheerde officieren kan niet betrouwbaar worden berekend, hoeveel de uitrustingsuitgaven per jaar hebben bedragen; omdat de winst- en verliesstaten uit de Kon. Verslagen *wel* opgeven hoeveel O.-I. officieren *ieder jaar* als gedetacheerden naar Ned. zijn uitgezonden, maar *niet* tot welk wapen deze officieren behoorden.

Voor zoover wij het bedrag der gratificatiën voor uitrusting *wel* onder cijfers konden brengen, blijkt, dat de door de Commissie opgegeven som van $f 70.000$ voor gratificatiën, in het *gescheiden* stelsel, moet worden verhoogd met minstens:

$$f 2000 + f 2400 + f 4666 = f 9066 \text{ per jaar.}$$

Punt IX (blz. 37) moet dus luiden:

$$f 48.500 - f 9066 = f 39.434 \text{ meer.}$$

§ 17. Onder het hoofd J. „Toelagen wegens kennis van inlandsche talen” (blz. 37), meldt de Commissie:

„Aannemende, dat van het aantal subalterne officieren gemiddeld $\frac{1}{10}$ gedeelte in het genot van de toelage voor de kennis van eene inlandsche taal zou zijn, bedraagt deze post $152,5 \times f 200$ of per jaar $f 30.500$ meer”.

Waarop berust de schatting der Commissie, dat — in een toekomstig *fusiestelsel* — *elk* jaar 10 pCt. der luitenants en der kapiteins het bedoelde diploma zal hebben verkregen?

Deze vraag wordt door ons gesteld, niet alleen naar aanleiding van hetgeen wij bij § 26 (blz. 135 hiervoren) hebben aangeteekend, maar voornamelijk omdat de Regeering in de begrooting van O.-I. voor het dienstjaar 1901, Hoofdstuk II, afdeeling VII, artikel 115a, voor die gratificatiën slechts $f 8000$ heeft uitgetrokken. En dat dit bedrag niet te laag was gesteld blijkt hieruit, dat in de begrooting voor het dienstjaar 1902, voor diezelfde uitgaven, in artikel 118, *hetzelfde* bedrag is vastgesteld.

Wanneer nu in aanmerking wordt genomen, dat die uitgetrokken som voldoende schijnt te zijn voor een korps officieren, dat gezamenlijk gemiddeld 784 luitenants en kapiteins der infanterie telt (Tabel VI

hiervoren), die allen in de gelegenheid zijn gesteld om de bedoelde diploma's te bekomen en waaronder officieren worden aangetroffen die reeds pl.m. 20 jaren in O.-I. hebben doorgebracht (Tabel III hiervoren), dan vragen wij ons af: of de som van f 30.500 — die de Commissie voor die toelagen in haar *fusi*stelsel heeft begroot — niet buitensporig hoog is gesteld?

Immers, naar de vorenstaande gegevens, zou die som bedragen:

$$784 : 1525 = f 8000 : x; \text{ of } x \text{ gelijk } f 15.561.$$

In verband met hetgeen wij bij § 7 (blz. 150 hiervoren) hebben vermeld, moeten wij in herinnering brengen, dat het door de Commissie ook hier opgegeven aantal Ned. kapiteins en luitenants, 16 kapiteins en 31 luitenants, te zamen 47 officieren der infanterie hooger is, dan door den M. v. O., in 1899, aan de Staten-Generaal is opgegeven. Zijn de cijfers van den M. v. O. *juister*, d. w. z. meer overeenkomstig de werkelijkheid, dan die van de Commissie, dan bedraagt het gezamenlijk aantal van de samengesmolten officierskorpsen niet 1525 maar 1525 — 47 of slechts 1478 kapiteins en luitenants van de infanterie.

Volgens dezelfde evenredigheid als hiervoren zou dus het bedrag aan gratificatiën voor de diploma's der inlandsche talen vorderen een som van:

$$784 : 1478 = f 8000 : y; \text{ of } y \text{ gelijk } f 15.082.$$

§ 18. Bij punt K „Pensioenen der officieren” (blz. 37), schrijft de Commissie:

„Een raming van het bedrag, waarmede het totaal der uit te betalen pensioenen zal vermeerderen of verminderen, moet noodwendig weinig betrouwbaar zijn, omdat niet is te voorspellen, welke belangrijke invloeden zullen worden uitgeoefend op den duur van den diensttijd der officieren en op den levensduur der gepensioneerden door zoozeer gewijzigde omstandigheden als:

het afwisselend verblijven in Ned. en in Indië;

het verhoogen der normale pensioensbedragen boven die, thans door officieren van het Ned. leger genoten;

het brengen van den normalen diensttijd voor pensioen op 30 jaren;

den gang der promotie in het samengesmolten korps;

het gedwongen pensionneeren van gepasseerde kapiteins;

het toepassen van den leeftijdsgrens; enz.”

Onze belangstellende lezers zullen ons wel willen toegeven, dat onder zulke omstandigheden, het verkieselijker is dezen post als „Memoriepost” uit te trekken, dan ons te wagen aan becijferingen, die noodwendig op *geen enkelen* juisten of vaststaanden grondslag kunnen berusten.

Er bestaat voor ons echter gegronde zekerheid, dat het door de Commissie opgegeven bedrag van f 10.397 (blz. 41), hetwelk jaarlijks bezuinigd zou kunnen worden, aanzienlijk te laag is geschat.

De berekening nl., die de Commissie voor deze pensioenen maakt, steunt *in de eerste plaats* op enkele *minder juiste* factoren. Zoo heeft zij o. m. aangenomen:

a. dat het benoodigde aantal off^{ren} voor het O.-I. leger, in haar *fusiestelsel*, — afgaande op de sterkte-formatie van slechts één enkel jaar — zal bedragen 671 off^{ren}; terwijl de statistiek aantoonst, dat dit aantal gemiddeld 680 off^{ren} zal vorderen (blz. 138 hiervoren);

b. dat de sterkte van het officiers-*fusiekorps* zal verminderen met 80 O.-I. off^{ren} verlofgangers der infanterie (blz. 29, alinea 4 v. o., en blz. 40, alinea 3); terwijl de statistiek — over de jaren door de Commissie zelf aangegeven (blz. 29) — een getal aanwijst van *ruim* 97 (Tabel VIII, blz. 146 hiervoren);

c. dat de organieke sterkte van het Ned. officierskorps 976 off^{ren} der infanterie zou bedragen (punt *i*, blz. 31); terwijl uit de officieele bescheiden, die door den M. v. O. aan de leden der Staten-Generaal zijn verstrekt, blijkt, dat dit korps uit 50 off^{ren} minder bestaat, nl. uit 926 Ned. off^{ren} der infanterie (blz. 150 hiervoren); enz.

De Commissie heeft in de *tweede plaats* niet in aanmerking genomen, dat, indien het aantal te pensionneeren off^{ren} door de invoering van het *fusiestelsel* zal verminderen (hetgeen uit de uitkomst van hare becijfering is op te maken), dit dan — gedurende het overgangstijdperk — eene progressieve bezuiniging voor den Staat zal opleveren.

Nog moeten wij in de *derde plaats* er op wijzen, dat in het tegenwoordige *gescheiden* officierskaderstelsel ieder jaargemiddeld 40 O.-I. off^{ren} der infanterie worden gepensionneerd (Tabel VII, tegenover blz. 143 hiervoren). De meeste van hen ontvangen dat pensioensbesluit in O.-I. en moeten dan, met hunne geheele gezinnen, op Rijkskosten naar Ned. worden vervoerd. Op blz. 33 heeft de Commissie opgegeven, dat voor zoodanige reis het Rijk *f* 1300 per officier moest vergoeden.

In een *fusiestelsel* daarentegen, zal het tot de *hooge uitzonderingen* behooren, dat een *gedetacheerd* officier in de Koloniën wordt gepensionneerd. Veilig kan worden aangenomen, dat de Regeering *geen* officier voor eene detachering naar O.-I. zal aanwijzen, die *binnen* den aangegeven detacheringstermijn kan worden gepensionneerd.

In het *fusiestelsel* zullen er dus belangrijk *minder* passagegelden, voor in O.-I. te pensionneeren off^{ren} behoeven te worden vergoed, dan in het tegenwoordige *gescheiden* stelsel.

Op grond van al het vorenstaande meenen wij gerust te mogen concludeeren, dat in een *fusiestelsel* de bezuinigingspost „Pensioenen” aanzienlijk *hooger* zal zijn dan *f* 10.397, zooals de Commissie heeft uitgerekend. Hiervoor zullen wij een Memoriepost plaatsen.

§ 19. De Commissie heeft op blz. 42 hare verkregen ramingsposten verzameld. Deze posten geven aan hoeveel het Rijk, bij de invoering van haar *fusiestelsel*, meer of minder zal hebben uit te keeren, dan in het tegenwoordige vigeerende — d.w.z. *geheel onvoltallig* — *gescheiden* stelsel.

Voor en aler ook wij onze verkregen uitkomsten resumeeren, en die cijfers naast de bedragen der Commissie stellen, wenschen wij nog op enkele *algemeene* punten de aandacht van onze belangstellende lezers te vestigen.

1°. De uitgaven, die de Commissie voor de invoering van haar ontworpen Schema heeft begroot — wij brengen dit nogmaals in herinnering — gronden zich op een *fusi*estelsel, dat *geheel* moet beantwoorden aan de eischen van een *normalen* toestand; d. w. z. een toestand waarbij de numerieke sterkte van *alle* onze officierskorpsen — dus zoowel van het leger h. t. l. als van de legers in O.- en W.-I. — overeenkomt met de cijfers, die door de *organieke*- en door de *normale* formatiën worden aangegeven.

2°. Voor de onderscheiden bedragen, die in een *gescheiden* officierskaderstelsel worden gevorderd, heeft de Commissie daarentegen aangenomen de sommen, die het Rijk daarvoor in zeer verschillende jaren of tijdvakken heeft uitgegeven.

Daar in die bedoelde jaren of tijdvakken de officierskorpsen in een zeer *incompleteen* toestand verkeerden, leveren deze verzamelde uitgaven van het *gescheiden* stelsel — vooral beschouwd tegenover die sub 1 bedoeld — n. o. m. *geen* voldoende maatstaf van vergelijking.

3°. Niettegenstaande de totalen, bedoeld sub 1 en 2, n. o. m., *geheel ongelijksoortig* zijn, heeft de Commissie toch deze eindcijfers met elkander vergeleken, en daardoor viel het haar niet moeilijk daaruit de conclusie te trekken, dat de invoering van haar *fusi*estelsel *f* 141.500 per jaar *meer* van het Rijk zal vorderen dan in het tegenwoordig bestaande (geheel incomplete) *gescheiden* stelsel.

4°. Bij de raming der kosten voor de beide hiervoren genoemde stelsels, heeft de Commissie telkens hare gegevens doen steunen op de gedane uitgaven die, in zeer verschillende door haar — soms eigenaardig — uitgekozen jaren of tijdvakken, door den Staat werden vergoed. Dit moge blijken uit het volgende:

a. In punt *c* (blz. 28), wordt het aantal officieren, dat bij het O.-I. leger moet worden ingedeeld, bepaald volgens het vermeld in het Kol. Verslag van **1899**.

b. In punt *e* (blz. 29), steunen de verliescijfers op de statistiek over de jaren **1889—1898**.

c. In punt *f* (blz. 29), komt het jaar **1890** in aanmerking, ten einde te bepalen hoeveel officieren jaarlijks moeten worden benoemd, om de beide officierskorpsen compleet aan te vullen.

d. In datzelfde punt *f* (blz. 29), berust het opgegeven aantal O.-I. officieren-verlofgangers op de statistiek van af het jaar **1871**.

e. In punt *i* (blz. 31), worden de dienstitijden, welke de officieren in elken rang gemiddeld in Ned. en in Indië zullen doorbrengen, berekend volgens de gegevens over het tijdvak **1889—1898**.

f. Bij de becijfering der reiskosten (blz. 33), geldt als maatstaf het tijdvak **1891—1895**.

g. Voor de verlofstraktementen, aan O.-I. officieren uitbetaald (blz. 34), neemt de Commissie het tijdsverloop **1895—1899**.

h. De traktementen van officieren, bestemd voor het O.-I. leger, die in afwachting van hun uitzending naar Indië in Ned. verbleven (blz. 34), regelen zich naar de periode **1890—1899**.

i. Bij de gratificatiën voor uitrusting (blz. 37), dient het tijdvak **1891—1895**.

k. Om het pensioensbedrag der officieren aan te geven (blz. 38), wordt afgegaan op de gegevens van 1 Januari **1900**; enz.

Wij zullen aan onze geachte lezers overlaten te beoordeelen, in hoeverre dit, voor het uitbrengen van een zuivere en onpartijdige raming, gewenscht was en aanbeveling verdient.

5°. Alhoewel de Commissie kon beschikken over *alle* officieele stukken, steunen vele van hare becijferingen op *minder* vertrouwbare bronnen (zie § 7, blz. 150, e. v.); en ook bij meer dan eene berekening heeft de Commissie geheel willekeurig aangenomen cijfers in rekening gebracht (zie o. m. alinea 4, blz. 29; sub 6, blz. 32; punt F, blz. 35; punt J, blz. 37). Voor haar althans zou het niet moeilijk zijn geweest, daarvoor de officieele juiste cijfers aan te geven (zie o. m. § 13, blz. 156 e. v., en Tabel XI, blz. 159 hiervoren).

6°. In haar ontwerp-Schema heeft de Commissie tal van *nieuwe* uitgaven opgenomen, die geheel *onafhankelijk* zijn van- en niets gemeen hebben met de *invoering* van een *fusi*stelsel. B. v. b.:

a. dat alle tweede-luitenants, na 4 effectieve dienstjaren als officier tot eerste-luitenant zullen worden bevorderd (artikel 2, alinea 4, blz. 7).

Deze periodieke bevordering is voor een *fusi*stelsel geheel *onnoodig* (§ 8, blz. 120 hiervoren); en zelfs, zoolang die maatregel alleen geldt voor de samengesmolten officierskorpsen der *infanterie*, voor- en tegenover de ranggenooten der andere wapens, eene onbillijkheid.

In het *gescheiden* stelsel daarentegen, — vooral wanneer tevens de bepalingen van de ontwerp-wet voor eene nauwere aaneensluiting der officierskorpsen worden ingevoerd (Hoofdstuk II, Bijlage I), — is deze periodieke bevordering, in alle rangen waarin de omwisselingen plaats hebben, *onmisbaar*; althans zoo men de misstanden wil voorkomen, die o. m. in Hoofdstuk I, Bijlage F, punt 4, blz. 55, zijn opgenomen.

b. Dat aan een officier, die van het recht op vrijen overtocht voor zijn gezin *geen* of slechts *gedeeltelijk* gebruik maakt, het bedrag der aldus bespaard gebleven reiskosten wordt uitbetaald (artikel 3, alinea 3, blz. 7).

Wegens de misbruiken die daaruit *kunnen* en *moeten* voort-

Tabel XIII.

Vergelijkend overzicht der verschillende posten, die voor de invoering van het ontworpen Schema der Commissie zullen benodigd zijn.

Omschrijving der posten.	Volgens de berekening der Commissie.		Volgens onze becijfering.		Toelichtingen op de beide laatste kolommen, zie
	Jaarlijksche				
	Vermeerdering.	Vermindering.	Vermeerdering.	Vermindering.	
I. Overtochtsgelden.....	f 178.000	—	f 99.000	—	§ 8, blz. 154.
II. Traktementen bij buitenlandsch verlof.....	—	f 213.000	—	f 247.500	§ 9, blz. 155.
III. Traktementen voor de reserve aan onderluitenanten.....	„ 90.000	—	—	Memorie.	§ 22, blz. 131 en § 10, blz. 155.
IV. Indische traktementen, <i>extra</i> genoten.....	„ 71.000	—	—	„ 27.000	§ 11, Tabel X, tegenover blz. 156.
	—	—	—	Memorie.	§ 11, alinea 2 e. v., blz. 155.
V. Traktementen in afwachting van uitzending naar Indië.....	—	„ 18.500	—	„ 21.000	§ 12, blz. 156.
VI. Opleidingskosten.....	—	„ 16.500	—	„ 28.000	§ 13, blz. 161.
VIa. Vermindering van het aantal luitenanten.....	Niet berekend.		—	„ 228.000	§ 14, blz. 162.
VII. Detacheeringen krachtens K. B. van 18 Augustus 1871, N ^o . 10.....	—	„ 18.000	—	„ 20.000	§ 15, blz. 162.
VIII. Toelagen — c. q. ook detacheeringen — van Ind. leeraren en leerlingen in Nederland.....	—	Memorie.	—	Memorie.	
IX. Gratificatiën voor uitrusting.....	„ 48.500	—	„ 39.500	Memorie.	§ 16, blz. 164.
X. Toelagen wegens kennis van Indische talen.....	„ 30.500	—	„ 15.000	—	§ 17, blz. 165.
XI. Pensioenen van officieren.....	—	„ 10.500	—	„ 10.500	§ 18.
				Memorie.	§ 18, slot op blz. 166.
XII. Pensioensverhoogingen wegens detacheering.....	—	Memorie.	—	Memorie.	§ 27, blzn. 135 en 136.
XIII. Pensioenen van onderluitenanten in Nederland.....	Memorie.	—	—	Memorie.	§ 22, blz. 131 e. v., en § 19, punt c. blz. 167.
XIV. Toelagen van Ind. leden van Commissiën in Nederland.....	—	Memorie.	—	Memorie.	
XV. Non-activiteitstraktementen in Indië.....	—	Memorie.	—	Memorie.	
XVI. Reis- en verblijfkosten in Indië.....	Memorie.	—	Memorie.	—	) Het gemiddeld jaarlijksch bedrag van deze posten kan niet hoog zijn, als men in aanmerking neemt, dat de in het <i>gescheiden</i> stelsel betaalde reiskosten voor verlofgangers en gedetacheerde O.-Ind. officieren, hun verlofs- of in Nederland genoten traktementen, alsmede de overtochtstkosten naar O.-I. en de traktementen van O.-Ind. officieren, die nu in O.-Ind. op non-activiteit zijn gesteld en ook de traktementen van voor memorie buiten het O.-I. leger gevoerde O.-I. officieren komen te vervallen.
XVII. Overtochtsgelden, gratificatiën, pensioensverhoogingen, enz., voor boven de normale formatie in Indië benodigde officieren.....	Memorie.	—	Memorie.	—	
	f 418.000	f 276.500	f 153.500	f 582.000	
	f 141.500			f 428.500	

Het verschil tusschen de berekening der Commissie en onze becijfering bedraagt alzoo: $f 141.500 + f 428.500 = f 570.000$.

Hoeveel *hooger* zou dit bedrag niet zijn geworden, indien de Commissie de uitgaven van haar *normaal fusiestelsel* ook had vergeleken met de kosten, die voor een *normaal gescheiden* officierskaderstelsel benodigd waren?

vloeien, — en die de Commissie erkent (blz. 19) —, schijnt ons die maatregel *onaanmemelijk* (§ 12, blz. 123 hiervoren). De reis heen- en terug naar O.-I. bedraagt *f* 1425 per persoon.

c. dat bij het leger h. t. l., boven de bestaande formatie, per bataljon, *twee* onderluitenanten zullen worden aangesteld.

Wij achten onze toelichting, opgenomen in § 22 (blz. 131 e. v. hiervoren) ruim voldoende om aan te toonen, dat het uitgeven van de daarvoor benoodigde *f* 90.000 niet verantwoord zou zijn.

d. Dat de Ind. diensttijd en het Ind. traktement van een naar de Koloniën te detachereen officier zullen ingaan van af den *eersten dag* der maand waarin hij de reis aanvaardt en zullen ophouden met den *laatsten dag* der maand waarin die officier in het moederland is teruggekeerd (artikelen 12 en 13, blz. 133 en 134).

In de §§ 24 en 25 (blzn. 133 en 134 hiervoren) hebben wij de redenen opgegeven, waarom die maatregel door ons *niet* kan worden aanbevolen; een maatregel die, volgens de becijfering der Commissie, *f* 70.725 per jaar meer van het Rijk zal vorderen (punt D, blz. 34).

e. dat voor elk jaar, dat de officier Koloniaal activiteits-traktement heeft genoten, het te verkrijgen pensioensbedrag zal worden verhoogd met een aanzienlijk hoogere toelage dan tot nu toe — ook voor de zeemacht — is bepaald (artikel 16, blz. 10).

Het komt ons voor, dat de bestaande bepaling — waarbij deze verhooging op het pensioensbedrag, voor *alle* rangen der land- en zeemacht, op *f* 75 voor elk vol jaar in de tropen doorgebracht is vastgesteld — *geen* verandering behoeft te ondergaan. Onze toelichting in § 27 (blzn. 135 en 136 hiervoren) schijnt ons voldoende om deze onze meening te verdedigen.

Na voor haar *fusiestelsel* zulke belangrijk hooge en nieuwe posten te hebben uitgedacht, die bij de *invoering* van een *fusiestelsel* niet worden geëischt, mag met recht de vraag worden gesteld:

Kan het bevreemding wekken, dat de Commissie — bij hare vergelijking tusschen de uitgaven, welke voor haar *normaal fusiestelsel* zullen benoodigd zijn, en die, welke in het tegenwoordige *abnormaal* (geheel onvoltallig) *gescheiden* officierskaderstelsel worden uitbetaald — tot de conclusie moest komen, dat het Rijk in een *fusiestelsel* eene hoogere bijdrage zal moeten uitkeeren?

§ 20. Thans de resultaten nagaande van de uitkomsten, die door de Commissie en door ons zijn verkregen, meenen wij die te mogen neerleggen in de tegenover deze bladzijde geplaatste Tabel XIII.

§ 21. Wanneer men er nu op let, dat bij de invoering van het voorgestelde Schema der Commissie, *alle* onze officierskorpsen — zoowel dat van het leger h. t. l. als van de beide Koloniale legers — *te allen tijde voltallig* zullen kunnen worden gehouden, dan vragen wij, geachte lezers:

Hadden wij geen *recht* te beweren: dat de *invoering* van *bezuinigingen* (bijna vier en een halve ton gouds, zelfs op de uitgaven van *geheel incomplete* officierskorpsen in *alle* legers) tot zeer aanzienlijke *verbeteringen* dier legers *moet* leiden?

HOOFDSTUK XIII.

In Bijlage F van Hoofdstuk I (blz. 53 e. v.) heeft de Commissie melding gemaakt van het debat, dat onder hare leden is gevoerd, over de voor- en nadeelen van een *fusiestelsel*.

Voor een ieder — zelfs voor een leek op militair gebied — die aandachtig heeft overwogen, in hoeverre de hier aangevoerde argumenten — vooral getoetst aan de *Krijgsgeschiedenis* van onze legers — op meer of minder logische gronden berusten, voor een zoodanig lezer zal het niet moeilijk vallen, uit dat debat zich eene *persoonlijke* en *juiste* meening te vormen, omtrent het *al* of *niet* wenschelijke om een *fusiestelsel* in te voeren.

Wij beschouwen dan ook, voor de meeste beoordeelaars van het *fusiestelsel*, Bijlage F, als het belangrijkste stuk van het geheele rapport der Staatscommissie. Zij behoeft niet de minste toelichting.

Aan de prudentie en diligentie der Regeering — onder het wakend oog van de verantwoordelijke leden der Staten-Generaal — kan gerust worden overgelaten te beoordeelen, in welken geest het Staatsbelang vordert, dat eene beslissing moet worden genomen.

Er is slechts één punt, waarop wij ons verplicht achten, alsnog de aandacht van onze belangstellende lezers te moeten vestigen, omdat de Commissie dienaangaande het stilzwijgen bewaart. Te weten:

Door het *fusiestelsel* zullen *alle* onze officierskorpsen — dus zoowel dat van het Moederland, als die van de beide Koloniën — *te allen tijde* en op *gemakkelijke* wijze *geheel voltallig* kunnen worden gehouden.

Dit resultaat — dat sinds tal van jaren niet meer kon worden bereikt — zal alsdan niet alleen kunnen worden verkregen met een belangrijk *minder* bedrag aan Rijksuitgaven (zie: Tabel XIII hiervoren), maar ook nog met een veel *geringer* aantal officieren, zooals uit het volgende kan blijken.

De organieke sterkte aan officieren, benoodigd om het leger h. t. l. te encadreeren, bedraagt — volgens de opgave van den M. v. O. (blz. 150 hiervoren) — 926 officieren der infanterie. Dit blijft, zoowel voor het *gescheiden-* als voor het officiers-*fusiestelsel*, hetzelfde.

Het in- en boven de formatie gevoerde aantal O.-I. offren, over de jaren 1889—1898, bedroeg gemiddeld ruim 839 Oost-Ind. offren der infanterie (Tabel VI, blz. 139 hiervoren).

In het ontworpen Schema der Commissie zal evenwel het aantal offren voor het O.-I. leger benoodigd, naar onze berekening (welke

hooger is dan de becijfering der Commissie), slechts 680 offren der infanterie behoeven sterk te zijn (blz. 138 hiervoren).

In het officiers-*fusi*estelsel zal dus het gezamenlijk aantal benodigde offren der infanterie bedragen:

839 — 680 = 159 officieren der infanterie *minder*, dan in het (zelfs onvoldtallig) tegenwoordige *gescheiden* officierskaderstelsel.

Mag hieruit niet met recht worden afgeleid, dat het voor de Regeering niet moeilijk zal vallen, dat (geringer) gezamenlijke aantal officieren van het *fusi*estelsel geheel *compleet* te houden?

Wanneer nu nog in aanmerking wordt genomen:

1°. dat in een *fusi*estelsel de vermindering aan officieren *uitsluitend* zal plaats hebben bij de O.-I. officieren; hoofdzakelijk bij de O.-I. officieren, die nu *boven* de formatie zijn gevoerd; en

2°. dat daardoor tal van pro-Deo opleidings-, overtochts- en uitrustingskosten, Ind. traktementen en toelagen, vergoedingen voor huis-huur, Ind. verlofs- en detacheringstraktementen in Ned. en de in O.-I. uitbetaalde bezoldigingen aan officieren, die op non-activiteit en voor memorie buiten dat leger zijn gevoerd, komen te vervallen en ook hooge pensioenen aanzienlijk zullen verminderen; kan er dan nog aan worden getwijfeld, dat door de invoering van een *fusi*estelsel de Rijksuitgaven niet onbelangrijk *lager* zullen worden?

Mag het gering worden geschat, eindelijk een *officierskaderstelsel* te bezitten, dat *te allen tijde* en aan *alle* onze legers een *geheel compleet* officierskader waarborgt?

Erkent de Commissie op blz. 5 niet zelf: „dat tastbare voordeelen aan de samensmelting zijn verbonden; speciaal met betrekking tot de geregelde aanvulling van het officierskorps in de Koloniën; tot vermeerdering van den geest van initiatief bij de in het Moederland dienende officieren; en tot verruiming van blik bij allen?”

Heeft de Commissie niet in Bijlage F, punt 5, (blz. 55) gemeld:

„Over het algemeen was de Commissie van oordeel, dat bij de fusie *alle* officieren in de gelegenheid zouden zijn in Indië *practische* ervaring en *dikwijls werkelijke* krijgsondervinding op te doen, terwijl zij zich in Ned. *gemakkelijker* en *beter* technisch en wetenschappelijk zouden kunnen ontwikkelen, dan *nu* in Indië het geval is?”

Mogen zulke factoren geïgnoreerd blijven, en zou het verantwoord zijn ze geheel te verwaarloozen?

Doch zelfs aangenomen:

- a. dat van de ramingen *alleen* die der Commissie *juist* zijn;
- b. dat *alleen hare* argumenten — die tot basis dier becijfering hebben gestrekt —, *aanneembaar* zijn;
- c. dat de door de Commissie in haar Schema ingevoerde nieuwe

uitgaven niet alleen *billijk*, maar zelfs, voor de mogelijkheid der invoering van het *fusiestelsel*, *noodzakelijk* zijn; en

d. dat de uitgaven, die voor de invoering van een *normaal fusiestelsel* zullen worden gevorderd, *kunnen* en *mogen* worden vergeleken met de vergoedingen, die het Rijk heeft uitgegeven voor een *geheel onvol-tallig* (abnormaal) gescheiden officierskaderstelsel;

dan nog vragen wij: zouden de hiervoren opgesomde, werkelijk te verkrijgen voordeelen door de invoering van een *normaal officiers fusie-stelsel* te duur zijn betaald met eene som van f 141.500?

De beantwoording van deze vraag laten wij met vol vertrouwen aan onze belangstellende lezers over.

HOOFDSTUK XIV.

Het Kon. besluit van 21 October 1898, N°. 15, — waarbij deze Staats-commissie werd benoemd —, bevatte in punt 3, b. de opdracht:

„dat, mocht de Commissie aanleiding vinden om eene eventuele samensmelting der officierskaders der beide legers te ontraden, zij Onze voornoemde Ministers (dien van Oorlog en dien van Koloniën) tevens zal hebben voor te lichten omtrent de mogelijkheid om op andere wijze, desnoods geleidelijk, meer verband te brengen tusschen de beide officierskaders”.

Aan deze taak heeft de Commissie voldaan, door in Hoofdstuk II, Bijlage I, een ontwerp van wet op te nemen, regelende eene nauwere aaneensluiting van de officierskorpsen van de landmacht in Ned. en in de Koloniën en Bezittingen in andere werelddeelen.

Ons oordeel omtrent het door de Commissie gedane voorstel kan kort zijn.

Zoolang *alle* onze officierskorpsen zich in den tegenwoordigen *abnormalen* toestand bevinden, achten wij zoodanige wet *onuitvoerbaar* en daarom *onaannemelijk*.

De detachering van off^{ren} — van het eene leger bij het andere — kan toch, n. o. m., *alleen dan* op *billijke* en op *gewettigde* wijze plaats hebben, wanneer het beginsel, dat in artikel 3 van het K. B. van 18 Augustus 1871, N°. 10 (Ind. Staatsblad N°. 176), is opgenomen, *blijft* gehandhaafd; nl. dat het *getal* en de *rang* der jaarlijks te detacheren off^{ren}, *voor ieder wapen afzonderlijk*, bij beide legers *gelijk* zij.

Geschieden de bedoelde detacheringen volgens dit beginsel, dan kan — met het oog op de groote voordeelen, die uit zoodanige omwisselingen van off^{ren} voor beide legers voortvloeien — het aantal, der alsdan om te ruilen off^{ren}, *nooit te groot* zijn. Vandaar, dat de invoering van een *fusiestelsel* zoozeer aanbeveling verdient.

Hebben daarentegen de, in het ontwerp der Commissie aangegeven, *vrijwillige* en *gedwongen* detacheringen (zie de artikelen 2 en 4, blzn.

3 en 4) *niet* plaats naar genoemd beginsel, dan kan het voorstel der Commissie slechts aanleiding geven tot *benadeeling* van het leger, dat op *onevenredige* wijze moet voorzien in de behoeften aan off^{ren} van een der andere legers.

Dit heeft het Ned. leger sinds tal van jaren ondervonden.

Aangezien de Ind. Regeering het aantal aspiranten-officier, bij de verschillende onderwijs-inrichtingen jaarlijks aangenomen, *niet* in overeenstemming bracht met de behoefte aan off^{ren} voor haar leger (blz. 94 hiervoren), is er in O.-I. een *incompleteet* aan off^{ren} ontstaan, dat van jaar tot jaar aangroeit en zelfs zoo groot is geworden (Tabel I, blz. 92 hiervoren, en Tabel XIV, blz. 175), dat moest worden overgegaan tot het buitenwerkingstellen van het bepaalde in artikel 3 van het nog vigeerende K. B. van 1871; d. w. z., een overgroot getal Ned. off^{ren} moest in O.-I. worden gedetacheerd, zonder dat — sinds vele jaren — *één enkel* O.-I. officier bij een der *korpsen* van het Ned. leger werd ingedeeld. De aanvragen om Ned. off^{ren} in O.-I. te detacheeren werden daarenboven zoo aanzienlijk, dat reeds in 1897 de M. v. O. gedwongen werd voor de bedoelde uitzendingen een *maximum* vast te stellen, hetwelk in het vervolg niet meer zou mogen worden overschreden (blz. 97 hiervoren).

Het buitenwerkingstellen van het K. B. van 1871 heeft reeds het gevolg gehad:

- 1°. dat, aangezien de Ned. off^{ren}, die in de Koloniën dienst doen, *niet* worden vervangen, maar in de sterkte van hunne respectieve korpsen *blijven* tellen (noot 3, blz. 95 hiervoren), hunne diensten bij het leger h. t. l. worden gemist; d. w. z. bij het Ned. leger is daardoor een *incompleteet* aan off^{ren} gecreëerd ter wille van het O.-I. leger; en
- 2°. dat, hoofdzakelijk om de reden sub. 1°. vermeld, bij het Ned. leger 180 onderoff^{ren} (alleen gerekend voor het wapen der infanterie) moesten worden aangesteld tot dd. off^{ren}, om nog eenigszins te kunnen voorzien in de gewone diensten van het leger h. t. l.

Kan het gewenscht zijn, dat een zoodanige toestand wordt bestendig?

En mag men de gelegenheid openen, om, door de invoering van de hier voorgestelde wet, dien toestand te verergeren?

De redenen, waarom wij ook de voorgestelde conceptwet der Commissie *onuitvoerbaar* achten, zoolang de *normale* toestand der officierskorpsen nog niet is hersteld, berusten voornamelijk op dezen grond: dat *niet één* der officierskorpsen aan het doel en den eisch dier wet zal *kunnen* voldoen; althans zonder het eigen leger te benadeelen.

Wij zullen trachten dit hieronder aan te toonen.

a. Sedert het jaar 1896, bestaan er bij het W.-I. leger *geen* specifiek W.-I. off^{ren} meer. Er wordt in voorzien door de off^{ren} van het Ned. leger. Uitbreiding van detacheering zal dus ten opzichte van de West geen doel kunnen treffen.

b. Uit de hieronder volgende Tabel XIV is op te maken, dat het O.-I. officierskorps *onmogelijk* bij machte zal zijn, bij welk leger ook, officieren te detacheren, zonder den daar *onhoudbaren* en steeds *verergerenden* toestand van dat officierskorps nog meer te *vergrooten*. Reeds sedert tal van jaren is men in O.-I. verplicht geweest, niet alleen de hulp in te roepen van het leger h. t. l., maar ook heeft men in dat leger — *dat steeds slag- en strijdvaardig moet zijn* — een groot aantal *gediplomeerde* O.-I. officiersplaatsen moeten doen bezetten, door een aldoor klimmend aantal onderluitnants en adjudanten-onderofficier, dd. als officier (113 in het laatstvermelde jaar; zie: Tabel XIV, de kolommen 7 en 8 hieronder). En deze dd. officieren staan, volgens het oordeel van vele O.-I. officieren, in waarde en in hoedanigheden, ver ten achter bij de *beroeps*-luitnants, die zij nu moeten vervangen (blz. 100 e. v. hiervoren).

Niettegenstaande deze *twee* genomen maatregelen, bleven over de *vijf* jaren gemiddeld ruim 61 *gediplomeerde* officiersplaatsen *onvervuld* (in 1899 waren er zelfs 105), ongeacht het groot aantal O.-I. officieren, die gedurende korteren of langeren tijd, geen diensten bij het O.-I. leger kunnen presteeren ¹⁾.

En eindelijk. In welken toestand verkeert het Ned. officierskorps?

Door het overgroot aantal Ned. officieren, dat zoowel in O.- als in W.-I. is gedetacheerd (gemiddeld 82 per jaar alleen in O.-I.; zie: Tabel XIV, kolom 6), worden tal van officieren aan de diensten van het Ned. leger onttrokken (sub 1 hierboven). Behalve deze telt het leger h. t. l. nog pl. m. 200 officieren, die — door hunne speciale diensten — *geen* dienst kunnen doen bij de respectieve korpsen, waarbij zij bleven ingedeeld („Mil. Spect.” 1900, blz. 580).

Is het denkbaar, dat bij het leger h. t. l. nog meer dan ruim 300 officieren aan de diensten van dat leger zullen kunnen worden onttrokken?

Deze vraag dringt te meer, omdat in den loop van 1901, voor de landmacht van het leger h. t. l. *nieuwe* militaire wetten zijn aangenomen, nl. de *Militie-* en de *Landweervetten*.

De eerstgenoemde zal het volgende jaar in werking treden. Door die wet zullen de detailoefeningen, gedurende den loop van het *geheele jaar*, zeer aanzienlijk worden uitgebreid (blzn. 97 en 98 hiervoren en de debatten, welke gevoerd werden in de Tweede Kamer op 16 December 1901). Die vermeerderde detailoefeningen sluiten in zich de behoefte aan een *compleet* kader, maar vooral en in de eerste plaats, aan een *voltallig* officierskader. In de toekomst zal het niet meer mogelijk zijn, niet

¹⁾ Wegens ziekte, binnenlandsch verlof, commissiën, of wel de pl. m. 20 O.-I. officieren, die gedurende 3 à 4 maanden naar Batavia worden gedirigeerd en vrij van alle diensten worden gesteld om zich voor het examen der H. Krijgsschool te bekwamen; evenzoo een groot aantal O.-I. officieren, die gedurende geruimen tijd zich voor den topographischen dienst moeten voorbereiden; enz.

Tabel XIV.

Toestand van het O.-I. officierskader bij het O.-I. leger ingedeeld.

Kol. Verslag.	Op ultimo.	Aantal O.-I. officiersplaatsen volgens:		Aantal onvervuld gebleven O.-I. officiersplaatsen.	Onder kolom 4 bevinden zich:				Aantal O.-I. officieren, ingedeeld bij het O.-I. leger.	Minder aantal O.-I. officieren dan de tegenwoordige formatie aanwijst.	TOELICHTINGEN.
		De tegenwoordige formatie.	De aanwezige sterkte.		6 Gedetacheerde Ned. officieren.	7 Onderluitnants.	8 Adjutanten- onderofficier.	9 Te zamen.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1897	1896	1487	1466	21	94	23	52	169	1297	190	Hieronder ook begrepen de O.-I. geneeskundige officieren.
1898	1897	1490	1424	66	98	40	51	189	1235	255	
1899	1898	1476	1428	48	95	47	51	193	1235	241	
1900	1899	1450	1345	105	65	65	41	171	1174	276	
1901	1900	1435	1367	68	58	73	40	171	1196	239	
Totaal.		7338	7030	308	410	248	235	893	6137	1201	
Gemiddeld per jaar.		1467,6	1406	61,6	82	49,6	47	178,6	1227,4	240,2	

alleen het tegenwoordige contingent aan officieren, maar zelfs *één enkel* Ned. officier aan de Koloniën af te staan.

Uit het vorenstaande blijkt, dat zoowel de Ned.- als de O.-I. officiers-korpsen *geheel incompleet* zijn (het eerste veroorzaakt door het tweede); en dat, om hierin tegemoet te komen, men nu reeds tot hulpmiddelen is moeten overgaan (aanstelling van onderluitenanten en van onderofficieren, dd. als officier), waardoor de *veerkracht* dier legers er *niet* op is verhoogd.

Zal dan het op ruimer schaal detachceeren van officieren, van het eene leger bij het andere, — welke niet plaats hebben volgens het *beginsel* van het K. B. van 1871 (het in *gelijk aantal* omwisselen) — wel kunnen geschieden zonder den tegenwoordigen toestand te *verergeren*?

De leden der Tweede Kamer die, in de vergadering van 16 December 1901, bij de beraadslagingen over de begrooting van Oorlog, met zoo veel volharding bij de Regeering hebben aangedrongen op het instellen van eene bezuinigingscommissie voor de militaire uitgaven, zullen zeer zeker dit ontwerp van wet der Commissie niet kunnen toejuichen.

Deze wet zal tot zeer aanzienlijke meerdere uitgaven leiden, terwijl tal van besparingen achterwege blijven. Te dien opzichte zij aan het volgende herinnerd:

- 1°. De Commissie heeft tal van *nieuwe* uitgaven voor haar Schema voorgesteld (punt 6, blz. 168 hiervoren). Die uitgaven verdienen naar onze meening wel geene aanbeveling, maar in het ontwerp tot regeling van eene nauwere aaneensluiting van de officiers-korpsen zijn zij eenigszins te verdedigen, ja zelfs voor dat stelsel *onmisbaar* te beschouwen. Immers geldt het dan officieren, die men zelfs kan *dwingen* te dienen bij een leger, waarvoor zij zich *niet vrijwillig* hebben opgegeven. Die officieren worden dus op zwaarder lasten gesteld en daardoor krijgen zij recht, eene compensatie van den Staat te eischen.
- 2°. Onder die *nieuwe* uitgaven komt o. m. voor: de periodieke bevordering, toe te passen op *alle* rangen, waarin de detachceeringen zullen plaats hebben.

Deze maatregel is voor een *fusiestelsel* geheel *onnoodig* (§ 8, blz. 120 hiervoren), doch in de conceptwet der Commissie, kan hij billijkheidshalve *niet* worden *gemist* (Bijlage F, punt 4, blz. 55 van het Rapport).

De periodieke bevorderingen — *alleen* tot de rangen van eerste-luitenant en kapitein, — zouden, in het tegenwoordige *geheel onvottallig gescheiden officierskaderstelsel* volgens de becijfering der Commissie (zie aanhangsel blzn. 22—30), eene vermeerdering van Rijksuitgaven vorderen, berekend naar den toestand van 1 Januari 1901 (blz. 30):

„ten laste der Staatsbegrooting.....	f 171.800
en ten laste der Ind. begrooting.....	„ 25.020
Totaal.....	f 196.820
gebaseerd op den toestand van 1 Januari 1900 (blz. 11):	
ten laste der Staatsbegrooting.....	f 157.000
en ten laste der Ind. begrooting.....	„ 45.360
Totaal.....	f 202.360”

3°. Overigens houde men in 't oog, dat bij de ontworpen regeling voor de nauwere aaneensluiting der officierskorpsen tal van uitgaven moeten worden *behouden*, die in een *fusiestelsel* uit den aard der zaak komen te *vervallen*. Noemen wij slechts:

a. De uitgaven voor de gratis verstrekte opleidingskosten van O.-I. aspiranten-officier;

b. de verloven naar Europa van vele O.-I. officieren jaarlijks toe te kennen, met de daarmede verbandhoudende overtochts-uitgaven, met de gezinnen, en verlofstraktementen (die hooger zijn dan de activiteitsbezoldigingen der Ned. ranggenooten);

c. het O.-I. traktement, de huishuur, enz., aan de in O.-I. op non-activiteit en voor memorie, buiten het leger, gevoerde O.-I. officieren;

d. de detacheringen van O.-I. officieren bij de korpsen van het leger h. t. l., bij de Schietschool en bij onderwijs-inrichtingen in Ned., met de daaraan verbonden gratificatiën voor uitrusting, overtochtskosten, met hunne geheele gezinnen, de extra-toelagen in Ned. enz., enz.

HOOFDSTUK XV.

De Bijlagen III tot en met VII, van Hoofdstuk II, der Commissie, zullen wij stilzwijgend voorbijgaan.

Geenszins omdat zij onze belangstelling niet hebben getrokken, maar *hoofdzakelijk* en *uitsluitend*, omdat de inhoud der Bijlagen de quaestie zelf — de *al* of *niet* wenschelijkheid der invoering van een *fusiestelsel* — niet raakt.

Gingen wij er op in, dan zouden wij de aandacht van onze belangstellende lezers wellicht van het eigenlijke onderwerp afleiden. En dat is geenszins onze bedoeling.

Onze opmerkingen en beschouwingen betreffende het Rapport der Staatscommissie in zake de samensmelting der officierskorpsen hebben eenvoudig ten doel, in het waarachtig belang van Moederland en Koloniën, aan te geven: om welke redenen wij ons niet in allen deele met den inhoud van dat Rapport hebben kunnen vereenigen.

Tegenover het belangrijke werk der Commissie, blijft bij ons de vaste overtuiging bestaan, dat men vroeg of laat zal *moeten* komen tot eene

werkelijke *fusie* der officierskorpsen, omdat de bestaande toestand zowel h. t. l. als in O.-I. niet houdbaar is. Van jaar tot jaar openbaart zich het gebrek aan officieren, die voor hunne betrekking behoorlijk zijn opgeleid, voor onze Oost-Indiën hoe langer hoe meer; en voor Ned. zal het, door de nieuwe legerwetten hoe langer hoe bezwaarlijker worden, Indië steeds voldoende te helpen aan het ontbrekende getal officieren. Om financieele redenen behoeft de *fusie* niet te worden afgewezen. Wij meenen dit hierboven voldoende te hebben becijferd ¹⁾.

Of en in hoeverre wij er in zijn geslaagd door dit opstel onze overtuiging bij anderen ingang te doen vinden, zal nader blijken als de Regeering en de Leden der Staten-Generaal, die over de zaak moeten beslissen, uitspraak zullen hebben gedaan.

Wij meenen te mogen eindigen met de woorden van den Kapitein Jhr. J. H. RAM tot de onzen te maken:

„Mogen de ervaringen van den Zuid-Afrikaanschen oorlog aan het „Nederlandsche volk de overtuiging schenken, dat in den krijg het „duurst geboet worden, misslagen buiten het strijdtooneel begaan, en „dat de zwaarste zonde is *gebrek aan voorbereiding*” (Verslag Krijgswetenschap 13 Dec. 1901, blz. 225).

En daarom roepen wij aan de Regeering en aan de Staten-Generaal toe:

„Fais ce que dois,
„Advienne que pourra.”

6 Januari 1902.

De Schrijver der Brochure.

---

¹⁾ Zie ook de beoordeeling over het eindrapport der Staatscommissie, in zake de Samensmelting der officierskorpsen, in „De Mil. Gids” 1901, de 6^e aflevering, blz. 352; het opstel van den Gep. Kolonel der Artillerie F. H. BOOGAARD; alsmede de recensie over de brochure van den O.-I. Officier der Cavalerie J. G. BOON in „De Mil. Spect.” 1901, blz. 899.

Bevordering, Ontslag, Op nonactiviteit en Op pensioen stellen der Officieren bij de Landmacht.

Nu uit de handelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, 1901-1902, blz. 80, blijkt, dat bovenstaand wetsontwerp na de begrotingsdebatten in openbare behandeling zal worden gebracht, is het vooral voor de officieren-kwartiermeester zeer zeker niet ondienstig de artikelen 11 en 27 van dat ontwerp aan eene nadere beschouwing te onderwerpen. Ik hoop daardoor aan te toonen, dat èn hunne *belangen* èn — hetgeen het zwaarste weegt — *de belangen van den dienst* door deze artikelen in geen enkel opzicht zijn gebaat.

Art. 11 dan luidt:

„Om tot den rang van kapitein te kunnen worden bevorderd, moet de officier ten minste acht jaren als luitenant (tweede- of eerste-) hebben gediend en het 45ste levensjaar nog niet hebben volbracht.

„De kapitein moet ten minste vier jaren in zijnen rang gediend en zijn 53ste levensjaar nog niet volbracht hebben, om tot bevordering in aanmerking te kunnen komen.

„Hoofd- en opperofficieren worden niet bevorderd dan na een diensttijd van ten minste twee jaren in hunnen rang.

„Om voor bevordering tot opperofficier in aanmerking te kunnen komen, mag de officier zijn 60ste levensjaar nog niet hebben volbracht.”

In dit artikel is dus een leeftijdsgrens aangenomen, omdat, zooals uit de Memorie van Toelichting blijkt, „het voor het behouden van een frisschen en opgewekten geest onder de lagere en hoogere aanvoerders van het leger en opdat iedere post bezet zij door een officier, fysiek ten volle voor zijn taak nog berekend, hoog noodig is, dat officieren niet tot eenig meer of minder belangrijk bevel geroepen worden op een leeftijd, waarop zij de aan dat bevel verbonden plichten waarschijnlijk niet meer naar eisch en met de noodige opgewektheid zullen kunnen vervullen”.

Al neem ik nu voorshands aan, dat ik mij geheel met het in de Memorie van Toelichting gegeven motief vereenig, dan doet zich toch bij mij de vraag voor, waarom ook voor de kwartiermeesters een leeftijdsgrens wordt vastgesteld.

Waar men immers voor de „hogere en lagere aanvoerders van het leger” eischen stelt van fysieke geschiktheid, daar is dit niet noodig

voor de kwartiermeesters, die nimmer tot eenig bevel geroepen zullen worden. Nu is het mogelijk, dat het in de bedoeling ligt, om van ieder officier een zekere mate van geschiktheid voor den dienst te velde te vorderen, maar dan zal men door het stellen van een leeftijdsgrens voor den kwartiermeester juist het tegenovergestelde bereiken van hetgeen men er mede beoogt. Het is toch van algemeene bekendheid, dat de kapitein-kwartiermeesters niet tot het veldleger behooren (behoudens misschien ééne uitzondering), de luitenant-kwartiermeesters daarentegen wel. Komen nu deze laatsten niet in aanmerking voor bevordering, omdat zij het 45ste levensjaar hebben volbracht, dan blijven zij behooren tot het veldleger en juist dan zullen zij fysiek meer geschikt moeten zijn, dan wanneer zij kapitein-kwartiermeester waren geworden, in welk geval zij hunne bureau-werkzaamheden kunnen blijven waarnemen. Dit is m. i. zóó duidelijk, dat geene verdere toelichting noodig is.

Volgt hier dus uit, dat het stellen van een leeftijdsgrens voor de bevordering van den luitenant-kwartiermeester onnoodig, zelfs niet wenschelijk is, in nog sterkere mate geldt dit voor den kapitein ten opzichte van de bevordering tot hoofdofficier. Den bestaanden toestand in aanmerking genomen, zal wel niemand durven beweren, dat voor het vervullen van de betrekking van hoofdofficier-kwartiermeester fysiek eene meerdere geschiktheid wordt geëischt, dan voor die van kapitein-kwartiermeester, als men weet, dat beiden bureau-werkzaamheden hebben, die toch even goed kunnen worden verricht op 54-jarigen als op 53-jarigen leeftijd.

Het is dan ook moeilijk de redenen op te sporen, die den wetsontwerper er toe hebben gebracht om ook voor den kwartiermeester de bevordering afhankelijk te stellen van zijn leeftijd. Toch zou men er één kunnen vinden, nl. deze: „dat een kapitein-kwartiermeester te allen tijde geschikt moet zijn voor het veldleger”. Dit is echter moeilijk te verdedigen. Immers, in vreedestijd zal zulks nooit gevorderd worden, terwijl in tijd van oorlog zijne werkzaamheden zoo omvangrijk zullen zijn, dat hij dan in de laatste plaats uit zijn werkkring kan worden geroepen. Neem nu evenwel aan, dat het zou kunnen gebeuren, ook dan nog biedt het stellen van een leeftijdsgrens geene waarborgen, dat een kapitein fysiek beter geschikt zal zijn dan een luitenant, die niet bevorderd kon worden, omdat hij zijn 45ste levensjaar heeft volbracht. Stel b. v., iemand wordt op zijn 43ste jaar kapitein, welken rang hij op b. v. 52-jarigen leeftijd nog bekleedt. Nu wordt hij op laatstgenoemden leeftijd aangewezen voor den dienst te velde; zou hij dan fysiek zoo veel beter geschikt zijn dan de kapitein, die op zijn 46ste jaar als zoodanig is benoemd en dan was aangewezen voor het veldleger?

Maar er is nog iets!

Door den inhoud van art. 29 der wet wordt voor sommige betrekkingen eene uitzondering gemaakt. Daarin lees ik nl.: „De officieren van den provincialen- en plaatselijken staf, alsook de officieren, dienende als magazijnmeesters der artillerie of als administrateurs van

„militaire hospitalen, worden naar ouderdom van rang bevorderd”, omdat, staat in de Memorie van Toelichting, „voor officieren, als waarvan „hier sprake is, het nut van de voorgestelde leeftijdsgrens mag worden „betwijfeld”.

Hier wordt dus aangenomen, dat een officier als magazijnmeester der artillerie steeds bevordering kan maken; hij kan dus op 54-jarigen leeftijd hoofdofficier worden, terwijl een kapitein-kwartiermeester op denzelfden leeftijd niet tot magazijnmeester bij 's Rijks centrale magazijnen van militaire kleeding en uitrusting kan worden benoemd, omdat hij, wat de leeftijdsgrens betreft, onderworpen is aan het bepaalde bij art. 11 der wet. Het is mij niet duidelijk waarom hier tusschen deze twee betrekkingen onderscheid is gemaakt.

Uit het vorenstaande blijkt naar mijne meening voldoende, dat het aanbeveling zou verdienen om ook de kwartiermeesters te bevorderen naar ouderdom van rang.

Omtrent art. 27 het volgende:

„Militaire intendanten — zoo luidt het artikel — kunnen door Ons „in hunnen rang en ouderdom van rang, of wel met bevordering, worden overgeplaatst bij het overige personeel der militaire administratie.

„Voor zoover zij niet van dat personeel afkomstig zijn, kunnen zij „tevens door Ons in hunnen rang worden teruggeplaatst bij het Wapen „of den Staf, waartoe zij bij hunne overplaatsing naar de militaire „intendance behoorden”.

In de Memorie van Toelichting lees ik:

„Artikel 27 bedoelt in het eerste lid hetzelfde als het slot van artikel „18 der bestaande wet. Het tweede lid strekt om officieren der „intendance, niet van het overige personeel der militaire administratie „herkomstig, in hunnen rang naar het Wapen of den Staf, waarvan „zij herkomstig zijn, te doen terugkeeren, indien zij de voor den „intendant gevorderde hoedanigheden of eigenschappen niet of niet meer „bezitten, zonder echter voor hunnen overigen dienst ongeschikt te zijn”.

In het Voorloopig Verslag is hieromtrent aangeteekend:

„Het voorrecht, bij dit artikel aan de militaire intendanten gegeven, „werd door enkele leden niet billijk geacht tegenover de kwartier- „meesters”.

Het Regeeringsantwoord daarop luidt:

„Het geval, bedoeld in dit artikel, zal in de practijk wel zeldzaam „voorkomen ¹⁾; het is intusschen niet wel mogelijk om ter voorziening „in de moeilijkheid, welke ontstaat bij gebleken ongeschiktheid, eene „betere regeling te treffen, want men mag niet voorbijzien, dat de „belangen van den dienst zwaarder moeten wegen dan de persoonlijke „belangen van enkelen”.

Dit is de officieele lectuur over dit artikel.

Reeds dadelijk doet zich de vraag voor, of het juist is, dat het eerste lid van art. 27 hetzelfde bedoelt als het slot van art. 18 der bestaande

wet en dan geloof ik, dat dit in twijfel mag worden getrokken. Immers in art. 18 der wet van 28 Augustus 1851 lees ik: „omgekeerd kunnen leden van het korps militaire intendanten bij het verder personeel der militaire administratie overgaan”. Van overplaatsing met bevordering is hier dus geen sprake en mocht men hiertoe al eenige keeren zijn overgegaan, dan is aan die minder juiste interpretatie een einde gemaakt door de wet van 1 Juli 1898 (Stbl. No. 156), waarbij werd bepaald, dat in de wet van 1851 een nieuw artikel *4bis* zou worden ingelascht, bepalende den tijd, gedurende welken een officier bij een korps moet hebben gediend om tot hooger rang te kunnen worden bevorderd. Daarvan zijn o. a. uitgezonderd de intendanten, echter alleen voor zoover het bevordering bij het personeel der militaire intendanten betreft. Hieruit volgt dus, dat het slot van art. 18 der bestaande wet, in verband met art. *4bis* der zelfde wet, geene overplaatsing met bevordering meer toestaat van intendanten bij het overige personeel der militaire administratie. Waar nu art. 27 van het wetsontwerp dit wel veroorlooft, meen ik van geen twijfel meer te kunnen gewagen, maar als zeker te mogen aannemen, dat de Memorie van Toelichting op dit punt niet juist is.

Thans hoop ik aan te toonen, dat door art. 27 wel de belangen van de intendanten, maar *niet* die van 's lands dienst zijn gebaat.

Blijkt uit artikel 18 der bestaande wet, dat de aanvulling van het korps intendanten geschiedt door overplaatsing van officieren, behoorende tot het overige personeel der militaire administratie, en slechts in enkele gevallen door officieren van andere korpsen, thans wordt in art. 27 van het wetsontwerp voorgesteld om die officieren over te plaatsen, die voor den intendancedienst eene bijzondere geschiktheid bezitten. Is dus voortaan voor ieder officier de betrekking van intendant bereikbaar, ongeacht of hij tot een wapen, dan wel tot de militaire administratie behoort, dan wordt ook de maatregel, om, bij gebleken ongeschiktheid, den intendant bij het overige personeel der militaire administratie over te plaatsen, des te bedenkelijker.

Het is toch geen geheim, dat zelfs zij, die als kwartiermeester hunne opleiding ontvingen, en — na jaren op ander gebied werkzaam te zijn geweest — weder tot de korps-administratie terugkeerden, hiervan niet meer op de hoogte bleken te zijn. Hoeveel te meer nu zal dit het geval zijn met een intendant, gewezen troepenofficier, die geen administratieve opleiding heeft genoten en van wien zeker niet is te verwachten, dat hij met de korps-administratie bekend zal zijn.

Had ik met het vorenstaande op het oog de overplaatsing in rang, b. v. van kapitein-intendant als kapitein-kwartiermeester, dan zal bij een overplaatsing met bevordering, 's lands dienst evenmin gebaat zijn. Neem b. v. aan, dat een kapitein-intendant hoofdofficier-kwartiermeester wordt — stel contrôleur —, hoe zal het dan mogelijk zijn, dat hij het administratief toezicht over de korpsen uitoefent, of de verantwoordings-

stukken onderzoekt, alsook beoordeelt de wijze, waarop de kwartiermeesters hunne werkzaamheden verrichten? Men wil toch niet weder terugkeeren tot den toestand van vóór 1895? Of is men de redenen vergeten, waarom het noodzakelijk bleek kwartiermeesters te belasten met het administratief toezicht over de korpsen?

Nu moge al in de Memorie van Antwoord zijn te lezen, dat dergelijke overplaatsingen in de practijk wel zeer zelden zullen voorkomen, dit zal toch niet beletten, dat uitvoering aan de wet kan en zal worden gegeven, als het blijkt, dat een intendant niet meer geschikt is voor zijne betrekking.

Nog verdient de aandacht het verschil in strekking tusschen het 1° en het 2° lid van art. 27.

Kan volgens het eerste lid ieder intendant in rang en ouderdom van rang, of wel met bevordering worden overgeplaatst bij het overige personeel der militaire administratie, volgens het tweede lid kan de intendant, afkomstig van een korps, enz., alleen in zijn rang worden teruggeplaatst bij den staf of het wapen, waartoe hij vóór zijne overplaatsing bij de intendanten behoorde, evenwel slechts indien hij voor zijnen vorigen dienst niet ongeschikt is. De laatstbedoelde overplaatsingen nu zullen in de practijk wel nimmer voorkomen, omdat als vaststaand kan worden aangenomen, dat een officier, die zich gedurende ettelijke jaren (nl. den tijd van zijne voorbereidende studiën, zijne detachceering en zijne plaatsing bij de intendance) niet meer om den dienst bij zijn wapen heeft bekommerd, daar ook niet meer voor geschikt zal zijn, vooral niet, waar hij het wapen als luitenant verliet en daarbij weder als kapitein moet worden teruggeplaatst. Bijgevolg zullen ook deze officieren, zoo noodig, bij de kwartiermeesters worden overgeplaatst, zooals reeds door mij is aangetoond, niet in 's lands belang.

Heb ik in het vorenstaande getracht duidelijk te maken, dat door art. 27 de belangen van den dienst niet zijn gebaat, voorzeker zal niemand het mij euvel duiden, als ik nog in het kort dit artikel beschouw in verband met de *belangen van de kwartiermeesters*.

De ondervinding heeft geleerd, dat in ons leger de bevordering tot kapitein bij keuze eigenlijk alleen wordt toegepast bij de intendanten. Voorloopig schijnt hierin geene verandering te zullen komen, ten minste volgens de M. v. A. is de Regeering niet bereid van dit beginsel af te wijken. Dat dit stelsel geen algeheele instemming vindt, kan o. a. worden opgemaakt uit een artikel, voorkomende in De(n) Militaire(n) Spectator van Maart van dit jaar, blz. 215.

Hierin lees ik onder meer:

„De bevordering tot kapitein bij keuze komt reeds sedert jaren uitsluitend bij bevordering tot kapitein-intendant voor en men schijnt „blijkbaar niet te gevoelen, hoezeer *zij* gegriefd worden, die uitstekend „staan aangeschreven, wellicht met uitnemend gevolg een cursus in de „krijgskundige studiën aan de Hoogere Krijgsschool hebben gevolgd, „wanneer zij zich in rang zien voorbijgaan door een jonger kameraad,

„alleen omdat bij de intendance eene vacature is en de laatstbedoelde officier met vrucht zijne studiën aan den intendance-cursus heeft voltooid. Welk bezwaar zou er tegen zijn deze officieren als luitenanten den dienst van kapitein-intendant te doen waarnemen onder genot van de bezoldiging aan den laatst genoemden rang verbonden? Daardoor ware tevens voorkomen, dat in verschillende staven de officieren der intendance dikwijls de oudsten in hun rang zijn, wat toch niet de meest gewenschte toestand is.”

Geldt het hier voor dezen schrijver slechts een vorm, een misstand, — voor den kwartiermeester is, wanneer art. 27 van het wetsontwerp wordt aangenomen, de bevordering tot kapitein-intendant bij keuze eene levensquaestie. Immers, waar de wet het toestaat, zal een ongeschikt gebleken intendant bij hen worden overgeplaatst, ook met bevordering. Dan zullen de hoogere betrekkingen bij de kwartiermeesters worden ingenomen door gewezen intendanten op jeugdigen leeftijd, waardoor den kwartiermeester elk vooruitzicht op lotsverbetering, waarop ieder ander kan rekenen, wordt ontnomen. Al staat in de M. v. A., dat het in de praktijk weinig zal voorkomen, de voorbeelden zullen het getuigen, dat een ongeschikt gebleken intendant geacht zal worden zwaarder te wegen, dan de beste kwartiermeester.

Zoo vertelt men (ik houd het dan ook voor een vertelsel), dat het voornemen bestaat om, zoodra de gelegenheid zich voordoet, een gewezen intendant, die reeds éénmaal in eene betrekking, oorspronkelijk bestemd voor een kapitein-kwartiermeester, is benoemd, over te plaatsen bij de kwartiermeesters. Gesteld, het is waar, dan zou hier het geval zich voordoen, dat een ongeschikt gebleken intendant op jeugdigen leeftijd een hooge betrekking ging vervullen bij de kwartiermeesters, zeker niet in hun belang.

Zooals ik reeds schreef, houd ik dit voor een vertelseltje, omdat wanneer men meent, dat dien officier vroeger onrecht is aangedaan, men er wel toe zou overgaan dit onrecht *geheel* te herstellen, door zijne terugplaatsing bij de intendance in eene voor hem aangewezen betrekking.

Tot welke wanverhoudingen de besproken overplaatsingen nog aanleiding kunnen geven, kan uit het volgende blijken:

Een officier wordt, als hij 10 jaar luitenant is, benoemd tot kapitein-intendant. Na 7 of 8 jaren deze betrekking te hebben waargenomen, blijkt hij ongeschikt, wordt overgeplaatst bij de kwartiermeesters en krijgt in de ranglijst een van de eerste nummers. Wordt bij eene eventueele vacature de gewezen intendant majoor-kwartiermeester, dan kunnen zij, die te gelijk met hem officier werden, nog luitenant zijn. Dat deze voorstelling juist is, kan worden nagagaan uit de Naam- en Ranglijst der Officieren van het jaar 1901. Daarin toch zie ik, dat No. 3 van de kapiteins-intendanten officier is geworden op 12 December 1883 en tot kapitein-intendant is benoemd 13 September 1893. Werd deze overgeplaatst bij de kwartiermeesters, dan werd hij daar No. 2 in de ranglijst geplaatst. Zoodra nu zijne bevordering tot majoor-kwartier-

meester volgde, waren er nog 2 officieren, eveneens op 12 December 1883 benoemd, in den rang van luitenant. Waar zoo iets kan voorkomen, zelfs bij overplaatsing *zonder* bevordering, zal toch ieder met mij eens zijn, dat dit eene wanverhouding is.

Het is dan ook te hopen, dat, waar de artt. 11 en 27 van het wetsontwerp nòch in het belang van den dienst, nòch in het belang van de kwartiermeesters zijn, en waar het aanhangig wetsvoorstel door 's Ministers ambtsvoorganger is ingediend, het dezen Minister, wiens rechtvaardigheid algemeen is bekend, moge behagen, om:

1°. in art. 29 alsnog te doen opnemen de kwartiermeesters; en

2°. om art. 27 te doen vervallen.

X.

Het bovenstaande artikel troffen wij aan in de Residentiebode. De daarin geopperde grieven kwamen ons zóó rechtmatig, zóó billijk en de aangegeven middelen, om daaraan te gemoet te komen, zóó juist gedacht voor, dat wij, met toestemming van den schrijver, het in onze kolommen deden opnemen, opdat de inhoud van dat artikel in ruimer kring bekend worde. Op die wijze toch hopen ook wij iets bij te dragen om de kwartiermeesters te helpen opheffen uit den toestand van verdrukking en achterstelling, waarin dit dienstvak nu reeds jaren achtereen verkeert en stelselmatig wordt gehouden, zeer ten nadeele van de legeradministratie, welke op die wijze een doode tak van dienst dreigt te worden.

Mede vinden wij daardoor nog gelegenheid om te wijzen op een misstand, welke noodwendig het gevolg moet wezen van de imperatieve bepaling, dat een zekere tijd dienst in den troep moet zijn verricht voordat bevordering tot hoogerem rang kan volgen.

Door dezen maatregel toch staat men op het punt zichzelf een strop om den hals te halen. Tot toelichting van deze bewering het volgende: Stel, men heeft bij het militair onderwijs, óf bij de artillerie-inrichtingen, óf aan de rijscholen, óf bij het remontedepot, enz., enz., een officier, die voor de vervulling van die betrekking eigenlijk de eenig geschikte persoon in het leger is. Welnu, is eenmaal die bepaling onveranderd in de wet opgenomen, dan is de onmogelijke toestand geboren, dat een dergelijk persoon, die, voor de vervulling van die betrekking, in den troep niets meer leeren kan en met welks verblijf bij den troep, die troep evenmin in eenig opzicht gebaat is, eenvoudig om aan eene minder gelukkig geredigeerde wetsbepaling te voldoen, óf voor die betrekking verloren raakt ten nadeele van de zaak, óf geen bevordering meer kan maken tot schade van zich en zijn gezin.

Kan het vreemder?

Ons voorstel is dan ook om, nu het nog tijd is, het bedoelde artikel door inlassing van de woorden: „tenzij Wij zulks niet noodig oordeelen”, ten nutte van het leger en deszelfs instellingen bruikbaar te maken. Het budgetrecht der Kamer is immers altijd daar om willekeur den teugel aan te leggen en geschade belangen herstel te bezorgen.

DE REDACTIE.

**Scheiding van het dienstvak der Militaire Admini-
stratie in twee dienstvakken: „de Intendance”
en „de Militaire Administratie”, is in
’s lands belang dringend noodig.**

„In ons leger is het gemakkelijker zich te scharen aan de zijde van „het *bestaande*, dan om iets nieuws of wijziging *in* dat bestaande tot „stand te brengen”, zoo schreef onder meer de Luitenant-Kolonel Kwartiermeester VOGEL, toen hij dit zelfde onderwerp behandelde ¹⁾. Deze uitspraak is sedert dien maar al te waar gebleken, wat daarom te meer verwondering mag baren, als men alles nagaat, wat reeds over de scheiding is geschreven en gesproken. Het kan bijna niet anders, of ieder onpartijdig beoordeelaar zal zich dan ook moeten scharen aan de zijde van hen, die de scheiding voorstaan.

Het zou om meer dan een reden wellicht beter zijn geweest dit artikel in de pen te houden, ware ’t niet dat de mogelijkheid bestond, dat binnenkort bij de behandeling van de wetten op de bevordering, het ontslag, enz., van de officieren, deze aangelegenheid opnieuw ter sprake zal worden gebracht. Immers in het Voorloopig Verslag op dit ontwerp van wet werd op art. 27 aangeteekend: „Het voorrecht, bij dit artikel aan de „militaire intendanten gegeven, werd door enkele leden niet billijk „geacht tegenover de kwartiermeesters”.

Na de artikelen in „de Residentiebode” ²⁾ van 24 en 26 December jl. is het niet noodig hierop nader in te gaan, of te doen uitkomen, dat alleen een algeheele scheiding een einde kan maken aan de onbillijkheden tegenover het korps kwartiermeesters begaan; immers het is eene erkende waarheid, dat iemands belangstelling in de een of andere zaak toeneemt, naarmate hij daarvan meer op de hoogte of wel daarbij meer geïnteresseerd is.

Het doel van dit schrijven is aan te toonen, dat de scheiding ’s lands financiële belangen ten goede zal komen, hetgeen van te meer belang is, nu zich een algemeen streven naar bezuiniging op de uitgaven van Hoofdstuk VIII der Staatsbegroting openbaart.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van 20 December 1898 (Handelingen 1898—1899, blz. 672) sprak de Heer VAN VLIJMEN

¹⁾ Zie: De Militaire Spectator van Augustus 1899.

²⁾ Zie: het artikel: „Bevordering, ontslag, op nonactiviteit- en op pensioen stellen der officieren bij de landmacht”, in deze aflevering.

o. a.: „Het spijt mij, dat ik verplicht ben weder over dit onderwerp „het woord te voeren, doch ik kan niet zwijgen, omdat het hier geldt „een landsbelang van het allergrootste gewicht. Wij hebben bij herhaling, zooals de Heer DE RAS heeft herinnerd, er op aangedrongen, dat „er algeheele scheiding zou worden gemaakt tusschen de intendanten „en de financiers, de contrôleurs van de financiën en van de administratiën”.

Een naar mijne meening volkomen juist standpunt.

Zooals bekend is, zijn de intendanten de legerverplegers en als zoodanig o. a. belast met de aanschaffing van de verschillende artikelen ten dienste van het leger; voorts met het sluiten van contracten voor de levering dier artikelen en voor de verrichting van verschillende werkzaamheden. Waar nu de kwartiermeesters belast zijn met de betalingen, ligt het voor de hand, dat de betalingsbewijzen, die betrekking hebben op de geleverde artikelen of op de verrichte werkzaamheden, voor een deel door hen worden onderzocht. Nu spreekt het vanzelf, dat dit onderzoek alleen dan in alle opzichten goed kan zijn, wanneer het verricht wordt door personen, die geheel onafhankelijk zijn van hen, die de contracten of overeenkomsten sluiten, beschikkingen geven omtrent de wijze van betaling en verantwoording, enz., enz.

Tot staving daarvan moge het navolgende dienen:

Op de begrooting voor het jaar 1899 was voor het reinigen van lijfgoederen een bedrag uitgetrokken van f 176.000. In dat zelfde jaar werd dit reinigen opgedragen aan eigenaars van particuliere waschrichtingen, terwijl bovendien een proef werd genomen met het herstellen van die goederen, hetwelk moest worden verricht in de zelfde inrichtingen, waar het reinigen geschiedde.

Hoe nu deze herstellingskosten te betalen? Op de betrekkelijke rekeningen mocht niet als omschrijving voorkomen: „herstellen van lijfgoederen”, want hiervoor waren geene gelden op de begrooting toegeestaan en zou dus de Algemeene Rekenkamer bedenking tegen verevening moeten maken, op grond van art. 27 van Hare Instructie. Daarom moest een andere weg worden ingeslagen.

Waarschijnlijk waren de contracten, aangegaan voor het wasschen der lijfgoederen, op voordeelige wijze gesloten, zoodat het zich liet aanzien, dat het op de begrooting uitgetrokken, hiervoren vermelde bedrag niet geheel benoodigd zou zijn. In verband hiermede werd bij schrijven van 13 Mei 1899 door den toenmaligen Hoofdintendant aan de korpsen, waarbij de proef werd genomen, opgedragen de herstellingskosten aan het Rijk in rekening te brengen door eene verhooging van het waschloon. Daartoe moest de aannemer bij het einde van elke maand aan den kwartiermeester opgeven welk bedrag het Rijk voor de gedane herstellingen aan hem verschuldigd was en wel voor elke soort van lijfgoed afzonderlijk. Alsdan kon berekend worden met welk bedrag de prijs per stuk, welke nu voor het wasschen werd betaald, moest worden verhoogd, om den aannemer het hem toekomende voor waschloon en herstellingskosten te kunnen uitkeeren.

Verder werd onder meer nog bepaald, dat aan de bestaande administratieve modellen voor het wasschen niets mocht worden veranderd.

Waren er dus b.v. 100 hemden hersteld voor *f*2.00 en 200 hemden gewasschen voor 4 cents het stuk, dan moest voor die hemden niet per stuk 4 maar 5 cents worden betaald, waardoor de aannemer officieel voor het wasschen ontving *f*10.00, schoon hij in werkelijkheid slechts op *f*8.00 recht had en op *f*2.00 voor het herstellen.

Men begreep, dat, waar dit maandelijks geschiedde, het zou kunnen gebeuren, dat de prijs voor het wasschen per stuk over de eene maand kon verschillen met dien over de andere en kwam dit voor in maanden van een zelfde kwartaal, dan zou zulks nog de aandacht van de Algemeene Rekenkamer hebben kunnen trekken.

Daarom deed de zelfde autoriteit den 13^{en} Juni d. a. v. opnieuw een schrijven aan de korpsen toekomen, waarin werd bepaald, dat de hier-voren omschreven wijze van verantwoording kwartaalsgewijze moest geschieden, opdat zoodoende in een zelfde kwartaal gelijkheid van prijzen zou worden verkregen. Bovendien moesten de reeds opgemaakte quitantiestaatjes van de eerste twee maanden van een kwartaal, indien daarop andere prijzen voorkwamen, bij het einde van dat kwartaal worden overgewerkt.

Uit een comptabiliteitsoogpunt zeer zeker een eigenaardige, maar uit een disciplinair en eerlijkheidsoogpunt eene verderfelijke wijze van verantwoording. En wat beteekent op die manier het begrootingsrecht der Staten-Generaal en de contrôle van de Algemeene Rekenkamer?

Nu is het toch niet aan te nemen, dat, wanneer de kwartiermeesters een eigen chef hadden gehad, een dergelijke, verder hier niet te qualificeeren handeling had kunnen voorkomen. Ook ware het te bezien geweest, of in dat geval iemand hunner zijne medewerking daartoe zou hebben verleend. Onder het tegenwoordig régime kon dit moeilijk anders, want men vergeete niet, dat de Hoofdintendant hun chef is, maar ook, dat, volgens de instructie van deze autoriteit, de kring van diens dienstverrichting omvat al hetgeen in verband staat met het voeren der administratie over de korpsen.

Juist dit voorbeeld is door mij genomen, omdat hiermede op de meest duidelijke wijze kon worden aangetoond, dat de toestand, zooals die *nu* is, niet goed is, wat meer zegt, niet mag worden bestendigd. In het algemeen toch moeten zij, die belast zijn met den aankoop van levensmiddelen, magazijnsbenooidigheden, enz., enz., of met het sluiten van contracten of overeenkomsten voor het verrichten van werkzaamheden, niet tevens belast zijn *met* of het toezicht houden *over* de contrôle. Neen, nog eens, de contrôle kan alleen dan goed zijn, wanneer zij wordt uitgeoefend door personen, die van de eersten geheel onafhankelijk zijn.

Er is evenwel nog iets, waarop in het belang van het rijk de aandacht moet worden gevestigd.

Gaat men de inrichting van de verschillende departementen van al-

gemeen bestuur na, dan zal men opmerken, dat alléén aan het Departement van Oorlog eene Afdeeling Comptabiliteit *ontbreekt*. Wel heeft deze gedurende eenige jaren in naam bestaan, maar in werkelijkheid was zij er geene, omdat verschillende Afdeelingen haar eigen comptabel beheer behielden.

Wat nu is de reden, dat men niet gemakkelijk tot de wederoprichting kan besluiten?

Werd daartoe op het oogenblik overgegaan, dan twijfel ik niet, of men zou al het personeel, dat nu bij de verschillende Afdeelingen met het comptabel beheer is belast, tot ééne Afdeeling vereenigen, aan het hoofd waarvan zou dienen geplaatst te worden een kwartiermeester, zijnde deze een doorkneed boekhouder, goed financier en volkomen op de hoogte met de comptabiliteit. Als vanzelf zou alleen het hoofd van deze Afdeeling belast moeten zijn met de regeling van het financieel beheer en dan ook gehoord moeten worden bij het sluiten van al de contracten of overeenkomsten, die geldelijke verplichtingen ten gevolge hebben. Nu begrijpt toch een ieder, dat zoo iets alleen mogelijk zal zijn, als de kwartiermeester geheel onafhankelijk is.

Niet ten onrechte schreef dan ook de Luitenant-Kolonel Kwartiermeester VOGEL ¹⁾: „Ware tot hoofd van de VIII^{ste} Afdeeling bij de oprichting er van op 1 Mei 1895 terstond een Hoofdofficier uit de kwartiermeesters benoemd, dan houden wij ons overtuigd, dat de Afdeeling „Comptabiliteit nog onveranderd bestond, en innig wenschen wij de „wederinstelling of liever de herleving van het Bureau Comptabiliteit, „alwaar naar onze overtuiging de Chef van het dienstvak der *Militaire „Administratie* zijne plaats vindt met een sous-chef (chef de bureau), „die daar als het ware optreedt, zooals de toegevoegde hoofdofficier bij „de verschillende wapens en chefs van diensten”.

Dan nog zou het hoofd van de Afdeeling Comptabiliteit moeten zijn financieel raadsman van den Minister en waar nu zulk eene Afdeeling niet bestaat, moet wel een ander als zoodanig worden aangewezen. Het valt niet te ontkennen, dat juist onder de tegenwoordige omstandigheden de positie van zulk een hoofd alles behalve benijdenswaard is. Hij toch moet doordrongen zijn van deze gedachte, dat alles moet worden gedaan wat tot bezuiniging kan leiden, altijd voor zoover het met de belangen van den dienst is overeen te brengen, en, waar het nu dikwijls zal voorkomen, dat door hem uit een financieel oogpunt een ongunstig advies zal moeten worden uitgebracht over voorstellen, gedaan door hoofden van Afdeelingen met eigen comptabel beheer of door andere autoriteiten, daar behoeft het verder geen betoog, dat zijne positie er niet een van de aangenaamste is.

Hierbij wil ik het voorloopig laten in de hoop, aan al hetgeen reeds door de voorstanders van de scheiding is geschreven en gesproken, ook iets te hebben bijgedragen om te doen begrijpen, dat aan den tegen-

¹⁾ Zie: De Militaire Spectator van Augustus 1899.

woordigen, onhoudbaren toestand een einde moet worden gemaakt.

Dat men zich toch niet late terughouden door allerlei weinig of niet steekhoudende argumenten, als daar zijn, dat de scheiding tot meerdere kosten zal voeren. Dit is niet zoo en, al ware zulks het geval, dan nog is het beter meer geld te besteden, wanneer dit kan strekken tot verbetering der contrôle en tot een zuinig beheer, dan den toestand te laten, zooals die nu is.

Uit het vorenstaande meen ik voldoende te hebben aangetoond, dat 'slands financieele belangen door eene volkomen scheiding van de intendance en de militaire administratie zullen zijn gebaat.

IJ.

Een korte repliek op

„EENIGE BESCHOUWINGEN NAAR AANLEIDING VAN MIJN OPEN BRIEF „NEDERLAND'S AFHANKELIJKHEID VAN HET BUITENLANDSCHE BROODMEEL”,

VAN DE HAND DES HEEREN E. G. WINCKEL,

Luitenant-Kolonel-Intendant („De Militaire Spectator” 1901, No. 11).

Met klimmende aandacht heb ik u gevolgd in uw pogen om mijne in bovenvermelden Open brief gestelde conclusiën te ontzenuwen, daarvoor nieuwe in de plaats te stellen en andere maatregelen aan te wijzen om Nederland onafhankelijk te maken van buitenlandschen toevoer van meel.

Als uitgangspunt geeft u een tabelletje te zien, aangevende den invoer tot verbruik van tarwe en tarwemeel in de jaren 1893 tot en met 1900.

Het jaar 1900 als voorbeeld nemende, werden aan tarwe 1.004.423.000 KG. en aan meel 153.897.000 KG. ingevoerd. Uit dit cijfer, als uitgangspunt, trekt u eenige conclusiën, die oogenschijnlijk effect maken, maar . . . . u hebt daarbij over het hoofd gezien, dat van bovengenoemde 1.004.423.000 KG. moet worden afgetrokken de *uitvoer* uit het vrije verkeer gedurende 1900, zegge: 754.690.000 KG. tarwe of ongeveer 75%. Hieronder zijn o. a. begrepen 697.599.000 KG. te Rotterdam overgeladen met bestemming naar het buitenland (hoofdzakelijk naar Duitschland).

Edoch „Errare humanum est”. Waar u een fout maakt van 754.690.000 KG., een kwantiteit *veel grooter dan het geheele Nederlandsche verbruik*, is het overbodig en misschien unfair te wijzen op de talrijke allerzonderlingste conclusiën, waartoe deze fout in uw artikel noodwendig moet leiden.

Ik neem intusschen gaarne nota van uwe erkenning, dat Nederland bij een eventueelen oorlog, met opzicht tot de broodvoeding van zijne bevolking, werkelijk in groote moeilijkheden kan geraken, indien althans niet intijds afdoende maatregelen tot verbetering van den toestand worden genomen.

Inmiddels,

Met alle achting,

MAX SALBERG.

Eene Boekaankondiging.

In de November-aflevering van dit Tijdschrift wordt aangekondigd een werk van den Eerste-Luitenant J. G. BOON, van de cavalerie van het Ned.-Indische Leger, getiteld: „Cavalerie tegen den Inlandschen vijand. Een kritiek”. Zij, die indertijd in „De(n) Militaire(n) Spectator” de even gunstige als degelijke bespreking van het werk van den toenmaligen Ritmeester van hetzelfde leger, Jhr. L. D. C. DE LANNOY, „Cavalerie tegen den Inlandschen vijand”, gelezen hebben, zullen, hebben zij thans iets dergelijks verwacht, met mij zeer teleurgesteld zijn geweest bij het lezen van de beschouwingen, waartoe het verschijnen van het werk van den Heer Boon den schrijver geleid heeft. In deze beschouwing, welke ongeveer drie bladzijden druks beslaat, bepaalt Schr., die zich S. teekent, zich ertoe zijne volledige instemming met genoemde brochure te betuigen, zonder mee te deelen, waaruit de overeenstemming tusschen zijne meeningen en die van den Heer Boon blijkt, zonder degelijke, houtsnijvende argumenten bij te brengen, waarop die meening berust en die in staat zouden zijn andersdenkenden van hunne dwaling (?) te genezen.

Had de Schr. zich hiertoe bepaald, dan zouden wij ons noch verplicht, noch gerechtigd achten deze zaak ter sprake te brengen, maar er is meer. In de eerste plaats spreekt S. eene zware beschuldiging uit tegen hen, die met hem over de veel besproken fusie van meening verschillen; in de tweede plaats verkondigt hij, in verband daarmede, eene stelling omtrent het gebruik van onze strijdkrachten tegen de verschillende soorten van vijanden, die in Nederlandsch-Indië te bestrijden zijn of zullen zijn, eene stelling, waarmede wij ons geenszins kunnen vereenigen.

Het is volstrekt onze bedoeling niet het debat over de fusie te heropenen, nu de Staatscommissie haar rapport betreffende deze quaestie heeft uitgebracht, maar wij komen met kracht op tegen de volgende bewering van S.: „Bekrompenheid en vooroordeel, vrees benadeeld te worden of de mindere te zullen zijn, kortom kleine belangen zwaaiden in het kamp van den tegenstander den scepter en deden de groote zaak, in dienst waarvan wij allen moeten staan, namelijk het welzijn van Nederland, op den achtergrond geraken”.

Het is waar, dat de fusie-literatuur niet altijd even verkwikelijk is geweest, dat de strijd meermalen met onnoodigen hartstocht is gevoerd; het is wellicht evenzeer waar, dat velen bij het voeren van dien strijd

niet altijd het eigen- van het landsbelang scherp wisten af te scheiden, doch dit geeft o. i. niemand het recht den tegenstander eene beschuldiging in het aangezicht te slingeren, zoo zwaar als de bovenaangehaalde woorden inhouden, *zonder dat daarvoor een redelijke bewijsgrond wordt aangevoerd.*

En het maakt een hoogst eigenaardigen indruk, als men na die grievende en onbewezen aantijging zich toegeroepen ziet: „Laat daarom, kameraden, partijgeest en bekrompenheid varen; sluit u onderling en met onze wapenbroeders in het Nederlandsche Leger en de Marine aaneen; drukt aan particularistische neigingen den kop in...”, enz. Volkomen juist, het landsbelang voor alles: tot het bereiken van dit doel moeten alle krachten worden ingespannen, maar men beginne niet in het openbaar eene gansche categorie personen van plichtverzaking te beschuldigen, om ze daarna min of meer pathetisch tot plichtbe-trachting aan te manen.

En nu het tweede punt.

S. zegt o. a.: „..... de Luitenant Boox gebruikt zijne cavalerie niet anders, dan onze kameraden van het ruitewapen in Europa zouden doen, onverschillig of zij tegen Westersche volken, dan wel tegen Chineezers, Bokkers, Cubanen, Rough-Riders, Mounted-Rifles, Cape-Horses of dergelijken zouden moeten optreden”.

Wij zijn nog niet in de gelegenheid geweest de brochure van den Heer Boox te bestudeeren, maar indien ze werkelijk beoogt, wat in bovenaangehaalde woorden is vermeld, dan is ze, volgens onze bescheiden meening, daarmede reeds veroordeeld.

De wetenschap der tactiek berust op eenige grondbeginselen, welke onder alle omstandigheden dezelfde zijn en blijven; evenwel bestaat er een groot onderscheid in de wijze, waarop deze beginselen worden toegepast tegenover den buitenlandschen en tegenover den Inlandschen vijand. De wijze van ageeren toch wordt voor een goed deel beheerscht door de bewapening, de organisatie — en dus ook de sterkte — en het volkskarakter van den tegenstander, en deze factoren verschillen in beide gevallen als de dag van den nacht.

„Hoewel de tactische beginselen, waarop gevechtsvoorschriften — tegen welken vijand ook — moeten berusten, dezelfde zijn, verschilt toch de toepassing dier beginselen, afhankelijk als die is van 's vijands organisatie, bewapening, oefening en strijdwijze, benevens van het terrein.

„Moet men in den strijd met den buitenlandschen vijand er op rekenen een in alle opzichten gelijkwaardigen tegenstander te zullen ontmoeten, die in hoofdzak door zijn vuuruitwerking zijn kracht zal uiten, in den strijd met den inlandschen vijand is dit anders.

„In organisatie, oefening en bewapening zijn wij de meerderen; de uitwerking van zijn vuur staat verre beneden dat van onze troepen; aanvallend optreden doet hij slechts dan, als verrassing mogelijk is, wij in een ongunstigen toestand of zeer in de minderheid zijn.

„De kracht van den inlandschen vijand zetelt hoofdzakelijk in verras-

send optreden, groote bewegingsvrijheid, vaardigheid in het gebruik van het blanke wapen en het versterken van het terrein, gepaard aan groote terreinkennis.

„Kunnen wij in een oorlog met den buitenlandschen vijand dooden en gewonden, zoo noodig, in 's vijands handen laten; eischt de dekking van den trein dan meestentijds geene buitengewone maatregelen; tegenover den inlandschen vijand is het noodig gewonden en, zoo mogelijk, ook de gesneuvelden, doch altijd hunne wapens mede te voeren en den trein steeds bijzonder te beschermen, waarbij onze tegenstanders in het voordeel zijn, daar geene zorg voor een trein hunne bewegingen en krachten bindt.

„Een en ander is oorzaak, dat de aan te wenden tactische vormen tegen den buitenlandschen en tegen den inlandschen vijand, niet geheel dezelfde kunnen zijn.”¹⁾

Daar het mogelijk is, dat S. het gezag van den samensteller dezer paragraaf in ons nieuwe gevechtsvoorschrift niet onvoorwaardelijk erkent, halen wij hieronder nog de uitspraken van een paar schrijvers aan, die zeker niet beschuldigd kunnen worden van „het conservatisme, dat in de tropen nog zoo welig tiert”.

VON DER GOLTZ zegt bv.:

„Die preuszischen Grenadiere, welche ohne Zaudern im Paradeschritt „auf feuernde feindliche Batterien anrückten, verloren bei Jena die „Fassung, als sie sich französischen Tirailleurs gegenübersehen, gegen „deren Feuer sie nichts zu unternehmen wussten. Napoleons Armeen, „die halb Europa siegreich durchzogen, konnten mit der spanischen „Insurrektion nicht fertig werden. Unsere Infanterie, welche 1870 durch „den Geschosregen französischer Tirailleurketten siegreich vordrang „und die schwierigsten Aufgaben löste, welche in neuerer Zeit über- „haupt an eine Truppe gestellt worden sind, würde, auf einen Kriegs- „schauplatz in Atchin, Aschanti oder im Zulu-Lande versetzt, wahr- „scheinlich erst noch einiger Erfahrungen bedürfen um völlig Herr der „Lage zu werden.”²⁾

WOLSELEY zegt:

„To carry out successfully and quickly a war against a savage nation, something in addition to ordinary strategy in the general, and „more than mere drill-book knowledge in the company-offrs. and private „soldiers is necessary.....

„Zulu and Maori wars are to a great extent wars of stratagem and „constant varying tactics: surprises, ruses and treachery are the savage's „most powerful weapons, and with some races night attacks are very „common.

„As savage, uncivilised nations generally occupy uncultivated territory, „where but few or no supplies can be obtained, the enemy having most

¹⁾ Reglement op de Exerციїen der Infanterie. Tweede Gedeelte. N.-I. § 609.

²⁾ VON DER GOLTZ. Das Volk in Waffen. 4 Auflage, blz. 129.

„probably driven away his cattle to distant places of security, the „commissariat question will generally be your greatest difficulty....

„In savage wars, making provisions for your wounded is one of „your greatest administrative and tactical difficulties. The savage takes „no trouble about his wounded; if he thinks of them at all, it is to „chuckle over the fact, that they will be well treated when they fall „into our hands ¹⁾, whilst he sharpens his knife with which he means „to torture and kill any of our wounded that may have the misfortune „to be left unprotected. Fighting against a Christian and civilized people „you can drop your wounded anywhere....: Not so in Soudan for ex- „ample, for there, as each man fell wounded he had to be carried for „protection inside that movable and living redoubt, „the Square”. „This impedes anything like rapid movement during an action and has „a demoralizing influence upon our men, for their horror of being „wounded is increased by this knowledge, whilst the immediate pre- „sence amongst them of mutilated comrades, many of them in extreme „agony from their wounds, is not calculated to improve their spirits....:

„The conveyance and protection of your baggage on the march is a „serious difficulty in all irregular warfare” ²⁾.

Kapitein VAN DER MAATEN, waarin S. een medestander schijnt te zien, schreef in het voorbericht van zijn zeer verdienstelijk werk „De Indische Oorlogen” onder meer het volgende:

„.....het tevens door mij beoogde doel, nl. aan te toonen, *dat de „grondbeginselen en regels der taktiek tegenover elken vijand en overal „dezelfde blijven en alleen hun toepassing wijziging ondergaat”* ³⁾.

Al is het 3e deel van dit werk, hetwelk de toepassing van de tactische regels en grondbeginselen tegenover den Inlandschen vijand behandelen zal, nog niet verschenen, uit de aangehaalde woorden blijkt al voldoende, dat de Kapitein VAN DER MAATEN de cavalerie niet zal gebruiken, „onverschillig of zij tegen Westersche volken, dan wel tegen Chineezzen, Boksers, Cubanen, Rough-Riders, Mounted-Rifles, Cape-Horses of dergelijke zal (zoude) moeten optreden”.

Het eveneens door S. aangehaalde werk van den toenmaligen Ritmeester C. DE LANNOY beval evenmin iets, dat eene dergelijke wijze van optreden aanbeveeft. Op blz. 53 bv. betoogt de schrijver, waarom verkennende cavalerie tegen den Inlandschen vijand vóór het invallen der duisternis buiten 's vijands bereik, dan wel binnen het bereik der eigen troepen moet zijn teruggekeerd en wel op grond van velerlei factoren, die hij zonder twijfel nooit tegenover een Europeeschen vijand zou laten gelden.

1) Weliswaar springt de Inlandsche vijand in Ned.-Indië op eene andere wijze met zijne gewonden om, maar dit doet aan het betoog weinig of niets af.

2) WOLSELEY. The Soldier's Pocket-Book for Field-Service. 5th Edition, blz. 412 en volgende.

3) Was gecursiveerd.

Met S. noemen wij èn den Kapitein VAN DER MAATEN èn den tegenwoordigen Chef van het wapen der cavalerie van het N.-I. Leger, den Luitenant-Kolonel DE LANNOY, baanbrekers van nieuwere en gezondere begrippen, doch niet in den door hem bedoelden zin.

Nu de verschillen tusschen de tactiek tegen den buitenlandschen en die tegen den Inlandschen vijand in onze reglementen officieel erkend zijn, eene quaestie, waaromtrent wij ons trouwens al elders uitgesproken hebben ¹⁾, achten wij het overbodig deze verschillen nog nader toe te lichten dan door de voorafgegane aanhalingen geschied is.

Het Nederlandsch-Indische Leger neemt geen „Sonderstellung” in ten opzichte van de toepassing der algemeen geldende krijgskundige wetenschappen, evenmin als elk ander koloniaal leger; het moet evenwel in staat zijn de onveranderlijke beginselen der krijgswetenschap op twee zeer uiteenloopende wijzen toe te passen, nl. tegenover den buitenlandschen en tegenover den Inlandschen vijand.

De tijden zijn gelukkig voorbij, waarin aan den Inlandschen vijand verreweg de meeste aandacht geschonken werd en men den buitenlandschen tegenstander om zoo te zeggen aan zijn lot overliet.

Wij eindigen dit artikel met denzelfden wensch als S., nl. te streven naar „vrijmaking van het Indische Leger uit de knellende banden van conservatisme en achterlijkheid, waarin het nog maar al te zeer gekneld is”, doch voegen er aan toe, dat de omstandigheden het Opperbestuur in staat mogen stellen de noodige geldmiddelen te vinden om die knellende banden naar behooren te slaken.

C.

R E P L I E K.

Waarde Heer C!

Ik ben U zeer erkentelijk voor de belangstelling, gewijd aan de aankondiging, welke ik van de studie van den Heer Boon in dit Tijdschrift heb gegeven. Dat zij U niet geheel voldoet, spijt mij, en ik weet U geen beteren raad te geven dan der Redactie te verzoeken voortaan dergelijke beoordeelingen aan U op te dragen, daar gij U zeer zeker beter van die taak zult kwijten, dan mijn zwakke krachten slechts vermogen.

Ik zou U dan echter toch in overweging willen geven geen aanhalingen meer ten beste te geven, die gerust uit den tijd mogen worden genoemd, maar liever te rade te gaan met de strategische en tactische beginselen, door den Generaal VAN HEUTZ op Sumatra's noordkust toegepast. Die laat WOLSELEY'S Pocket-Book verre achter zich en gelukkig ook.

Wat de beschuldiging aangaat, die ik naar Uwe meening heb geuit,

¹⁾ Reglementen en Voorschriften voor den Oorlog tegen den Inlandschen vijand. Indisch Militair Tijdschrift 1901. I. blz. 282 e. vlg.

en die ge zelfs „eene grievende en onbewezen aantijging (foei! hoe leelijk) gelieft te noemen”, kan ik kort zijn en verklaren dat, hetgeen ik heb gezegd, mijne innige overtuiging uitspreekt, die gevormd is door persoonlijke ondervinding en door eene nauwgezette studie van alles wat over de fusie der beide officierskorpzen is geschreven en in het licht gegeven. Ik heb alle argumenten, ook die der door U bedoelde Staatscommissie, tegen eene zoodanige samensmelting aangevoerd, gewogen en te licht bevonden, bij de overdenking van de voordeelen, welke uit eene zoodanige fusie voor het vaderland, de koloniën en de beide legers konden voortspruiten. Ik heb onze kameraden gehoord; hun in vertrouwen dezelfde meening heeren verkondigen; ze deswege zelfs aan vervolging zien blootstaan, omdat zij nu eenmaal voorstanders van eene samensmelting waren. Welnu, wanneer ik dat alles nog eens aan mijne herinnering laat voorbijgaan, mijn eigen ervaring raadpleeg en de grievende wijze bedenk, waarop de voorstanders der fusie door hunne tegenstanders bejegend zijn, terwijl hunnerzijds de vormen, onder ontwikkelde en beschaafde lieden gebruikelijk, nimmer uit het oog verloren zijn, ja, dan herhaal ik, wat ik in de boekaankondiging zeide, dat, bij de beoordeeling van de fusie door onze kameraden, in hoofdzaak kleine belangen den scepter hebben gezwaaid, hoe leed het mij ook doet dat van hen te moeten getuigen. Zijt gij het in dezen met mij niet eens, welnu: *honneur à toute opinion*, maar welke moeite hadde het U dan kunnen kosten om het tegendeel te bewijzen door puntsgewijze die door U schijnbaar zoo hooggeschatte, houtsnijdende argumenten, tegen eene samensmelting te berde gebracht, op te sommen?

Het heeft mij dan ook in niet geringe mate bevreemd, dat, zooals ik boven reeds bedekt te verstaan gegeven heb, gij van mij bewijzen vergt, terwijl gij zelf er geen enkel bijbrengt.

Daar ge nu enkele bladzijden beschouwingen geeft, die zooals later zal blijken best gemist hadden kunnen worden, ware dat een kleinigheid geweest en zou het meningsverschil op practisch terrein zijn overgebracht. In stede daarvan levert ge, ten aanzien van hetgeen over de brochure Boon gezegd werd, een betoog, dat, zooals gezegd, gerust achterwege had kunnen blijven, want het geeft juist weer wat ik ten aanzien van deze quaestie heb willen beweren, namelijk, dat de tactische beginselen, volgens welke in den oorlog of op het gevechtveld gehandeld moet worden, waar ter wereld ook, dezelfde zijn, doch dat de toepassing van die beginselen wisselt naarmate van de omstandigheden waaronder en den vijand waartegen men strijd voert. Wanneer ge dus, in de door U veroordeelde zinsnede, de woorden: „De Luitenant Boon gebruikt zijne cavalerie niet anders dan...”, wilt wijzigen in: „De Luitenant Boon gebruikt zijne cavalerie volgens dezelfde beginselen als...”, dan hoop ik dat althans in dit opzicht aan Uwe, mijns inziens wel wat breed uiteengezette, vermeende bezwaren tegemoet gekomen is.

Voor het overige zeg ik U dank voor de heusche wijze, waarop gij

mij als Uw tegenstander hebt willen te woord staan; in dat opzicht zijn wij, voorstanders van eene samensmelting, door Uwe medestanders niet verwend. Wilt mij dus gelooven te zijn

Uw dienstwillige
S.

P.S. Op de „*bovennatuurlijke*” repliek van den Redacteur van het Indisch Militair Tijdschrift (N°. 1, jaargang 1902, blzn. 97 en 98) blijf ik het antwoord schuldig. Die Heer toch vraagt voor zich de erkenning van eene eigenschap, welke men gewoon is alleen der Voorzienigheid toe te schrijven, namelijk die van in alle hoofden en harten een blik te kunnen slaan en te weten wat daarin omgaat. Zijne „*verzekeringen*” lijken mij, eenvoudig aardsch sterveling, dan ook slechts „*holle klanken*”, uitstekend „*bedacht*”, maar er volstrekt niet op „*berekend*” om de armen van geest zijner repliek te bemantelen.

Bij gelegenheid wilt gij hem dat zeker wel eens, namens mij, mededeelen, niet waar.

BOEK AANKONDIGING.

De Troepenmacht in Suriname, met platen en teekeningen, door F. G. J. BOSSCHART, Kapitein 6de Regiment Infanterie. Breda, 1900. Firma P. C. G. PEEREBOOM.

Aan het verzoek van de Redactie om een indruk te geven van het geïllustreerde werk van den Kapitein F. G. J. BOSSCHART: „*De Troepenmacht in Suriname*”, willen we gaarne voldoen, vooral omdat sinds enkele jaren het officierskader in die Kolonie uitsluitend bestaat uit gedetacheerde officieren van het Leger hier te lande.

Vóór hun aanvraag tot detachering, vóór hun vertrek naar het nieuwe garnizoen in het tropisch Zuid-Amerika, is eenige bekendheid met het land en zijn troepenmacht een vanzelf sprekend vereischte, en, waar in 't algemeen de kennis daarvan zóó klein is, was het schrijven van bovengenoemd werk ontegenzeggelijk zeer te waardeeren, en zijn we er den auteur dankbaar voor.

Achtereenvolgens worden behandeld: de vroegere staatkundige toestand, land en bewoners, troepen en korpsen uit de 18^e eeuw, om dan te eindigen met eene beschrijving van een expeditie van den Luit.-Kolonel BEUKLER naar de *Marowijne* in 1791.

De compositie van het boek is echter o. i. niet gelukkig: door meermalen op dezelfde bladzijde te bespreken toestanden van tegenwoordig en die uit de 18^e eeuw (die daarbij verreweg het grootste gedeelte van het werk innemen) wordt het logisch verband te veel gemist. De totaalindruk zou minder verward wezen, indien de schrijver de geschiedenis van de defensie der Kolonie beschouwd had als basis, daarna de oprichting en verdere beschrijving der verschillende troepengedeelten en korpsen had medegedeeld, om dan successievelijk te komen op de organisatie van 14 Februari 1846 (die niet wordt gemeld) en meer in detail die van tegenwoordig. Een tweede hoofdstuk zou kunnen handelen over land en volk, over klimaat, leefwijze, bestuursinrichting, onderwijs, enz., om dan te besluiten met een laatste hoofdstuk over den dienst in het garnizoen, de topografie van het land, over schiet-

en oefeningsterreinen, zoowel in *Paramaribo* als op de posten *Nw. Amsterdam*, *Nickerie* en *Albina*.

Hoe interessant het werk van den Kapitein BOSSCHART dan ook moge zijn, het mist zekere charme, zekere aantrekkelijkheid, onmisbaar voor een vraagbaak ten dienste van den Ned. Officier, die het voornemen heeft om enkele jaren gedetacheerd te worden bij de landmacht in *Suriname*.

* *

VERBETERINGEN.

In de bijdrage van Mr. W. E. VAN MEURS, *Verwijdering en Desertie van Militairen in Vredetijd*, zijn de volgende verbeteringen aan te brengen (zie N°. 1 van dezen jaargang): blz. 70, noot 2, staat „Krijgswettelijke vergrijpen”, lees: „Krijgstuchtelijke vergrijpen”.

De twee laatste zinsneden der bijdrage, op blz. 70, zijn te lezen:

„Het komt ons voor, dat poging tot verwijdering of desertie in vredetijd niet denkbaar is. Immers de afwezigheid moet ten minste één dag, resp. 30 dagen, duren; zoo ja, dan is verwijdering of desertie aanwezig, zoo neen, dan niet. Een derde bestaat niet.

„Ook samenspanning tot verwijdering of desertie in vredetijd zal o. i. niet wel tot een strafvervolgning aanleiding kunnen geven.”